

TÖRÖK NÉPMESÉK

**EREDETIJÉT GYÜJTÖTTE ÉS
MAGYARRA FORDITOTTA
DR KÚNOS IGNÁCZ**

VÁMBÉRY ÁRMIN ELŐSZAVÁVAL

**BUDAPEST
HORNYÁNSZKY VIKTOR AKADÉMIAI KÖNYVKERESKEDÉSE**

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi (CC BY-SA 4.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest: Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2017
Készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-615-5572-20-3 (online)
MEK-16479

TARTALOM

Előszó.

Őzike-királyfi.

A három narancs-peri.

Rózsa-szépe.

Bolond Mehmed.

Az aranyhajú gyermekek.

A ló-dev és a boszorkány.

A hamupipőke-fiu.

Az egyszeri máj.

Varázs-turbán, varázs-korbács, varázs-szőnyeg.

A szél-dev.

A varju-peri.

A negyven királyfi és a hétfejű sárkány.

Világ-szépe.

A hold-paripa.

A negyven peri pádisája.

A ló-fiu és a három dev.

A kigyó-peri és a varázs-tükör.

Türelem-kő, türelem-kés.

A kút ördöge.

ELŐSZÓ.

Akár az utcára szórt gyöngyök, gyémántok és egyéb drágakövek, úgy heverték szanaszét a török népköltészet kincsei is, anélkül hogy összegyűjtőjük akadt volna, anélkül hogy az őket megillető figyelmet felébresztették volna. Amaz élénk politikai és gazdasági érintkezés alatt, mely köztünk és a hozzánk oly közel álló kelet közt, már évszázadok óta fennáll, pusztán a *porta* nyelve, az *efendi*-világ gondolköre és az arab-perzsás elemek tarka-barka czafrang-jaitól rikító irodalmi termékek voltak azok, melyek kelet kutatóját érdekelték. Mint török irodalmi mutatóványok, csakis ilyenek terjedtek el a nyugaton. De hogy maga a nép, az idegen szellemi termékektől meg nem betegesített törökség, hogy hogyan gondolkozik, hogyan érez és álmodozik; milyenek a mondái és dalai, legendái és meséi, mindezekről vajmi keveset tudtunk ez idáig. Hiszen maga a «*Türk*» szó, egyértelmű volt a «paraszt, durva, bárdolatlan» kifejezésekkel, és az a hamis szégyenpir, mely ez epithetonok kiejtésékor az *oszmánli* arczát elborította, mintha halavány fényét egész Európáig vetette volna.

Igen érdemes munkára vállalkozott tehát *dr. Kúnos*, a midőn figyelmét ez eddig teljesen elhanyagolt irodalmi kincsre fordította, és e szertesét heverő drágaságokat összeszedetve, gyönyörű népmesék díszes koszorújával ajándékozta meg az európai olvasó közönséget. E mesék jobbra népmesélők ajkairól vannak ellesve, a kik gőzölgő *mokka* nedv és szörtyögő *nárgile* mellett heverészve, kávéházi kényelemben töltik idejüket, és a boldog nyugalmat kifejező *kejf* élvezetébe merülvők. Legnagyobb részük azonban a *hárem* derült és kedélyes lakónőitől származnak, a kik estéken át a *tandir* köré guggolva, örömet kalandozzák be képzeletükkel a földöntúli világ tündérek lakta levegőjét. Rideg téli éjszakáknak derült enyhe költészete. Egy részük ismét a keleti képzelődés ama gazdag forrásából eredeztek, melyek főleg a hosszú *ramazáni* éjjeleken szoktak fel-felbugyogni, a midőn a szigorú böjtöt vidám lakmározás váltja fel, és a midőn a fárasztó *Terávi*h-imára gyenge bágyadság és áhitozott nyugalom következik. Ez érzéseket mi nyugat emberei nem is ismerjük.

A keleti embernek a phantasiája mindig is tevékenyebb és elevenebb, mint a gondolkozó ereje. Mert míg ez utóbbi a földi bajlódások és küzkdések fáradságos voltát juttatja eszébe, addig az előbbi, mintegy üdülőül szolgálva, enyhíti és gyönyörködteti, és boldogságának voltaképeni alapfeltétele. A meseköltészet műsája mindig is elevenebb volt keleten, mint nyugaton, minden rang és állásbeli egyforma buzgalommal ápolta, és csak alig négy évtizede annak, hogy maga egy török diplomata, tehát egy egészen modernizált török, meseköltés sugaraival ragyogtatta be berlini missziója idejét és 'Muhajjeláti Aziz efendi' (Aziz efendi képzelődései) czimén, egy kötet csinos mesét küldött a komoly német északból a Boszporusz lanyhább főenyére.

A mi az előttünk levő mesekötet őseredetét illeti, úgy azt azon etimológiai érintkezésekben kereshetni, melyeknek a mai *oszmánok* keletkezésüket is köszönhetik. Ép amint a szeldsuk-turkomán hódítók köré évszázadokon át gyülekeztek a különböző népek, mint a görögök, örmények, arabok, kürdök, kaukáziaiak, szlávok és albánok, és együttesen megalkották az *oszmán* nemzetet, épp úgy a török mesék eredetét is a keleti költészet ama mesteri hálózataiban kell keresnünk, mely Indiától a Tigris partjáig, innen meg egész Európáig is eljutott.

Az *Ezeregyjé* bizonyára már a kisázsiai szeldsukok közt is erősen el van terjedve, mert hisz a legelső, speciális *oszmánli* jellegű, irodalmi kísérletek is, egy '*Elfereds baad-es siddet*' czimű ismeretes mesegyűjtemény után vannak megalkotva. E gyűjtemény, mely a Hidsra VII. és VIII-ik századában keletkezett, voltaképen arab mesék utánzata, és nem is tekintve a roppant érdekes nyelvanyagot, úgyszólván első szellemi kapcsa lett ama nagy népegyvelegnek, melyet összeségében *oszmánlinak* neveznek. Később e mesék épp olyan mértékben alakultak át, mint

a milyen mértékben növekedett a keleti szellemtől merőben különböző szláv-görög és kaukáziai befolyás; anélkül azonban, hogy a költészet alaphangját lényegében megváltoztatta volna, mely mindig megőrizte a keleti phantasia tiszta bélyegét és a mely előszeretettel kalandozgatott ázsiai erkölcs- és gondolatvilágokban.

Mert csakis így érthető, hogy e török mesék, melyeket *dr. Kúnos* hűen és mintaszerűen gyűjtött és fordított, épp oly mértékben beszél *pádisákról* és *dervisekről*, *dev* (ördög) és *peri*(tündér)ről, *Ankáról* és *dsinről*, *boszorkányról* meg *varázslókról*, mint akár a messze India, és a még messzebb mongol sivatag hasonló termékei. Tekintetbe véve azt a nagy szellemi rokonságot, melyet a világ összes népeinek meséi közt már többször kimutattak, nem igen fog meglepőleg hatni, ha az előttünk levő kötetben nem egy frappáns párjára bukkanunk azoknak a meséknek, melyeket *Frere* kisasszony 'Old Deccan Days' cz. csinos könyvében közölt, avagy a melyeket 'Sziddhi-Khür' cz. gyűjteményében *Jülg* nyújtott a német közönségnek. Hisz ily jelentékeny hasonlóságok a magyar és délszláv meseköltészetben is, ugyancsak kimutathatók.

A mi azonban az előttünk levő mesekötet költészetét legjobban jellemzi, az amaz egyszerű és mégis erőteljes nyelvezet, az a mesterkéletlen és itt-ott mégis merész gondolatmenet. Egy szóval *Kúnos* török meséi egy darab keletnek a képviselői, egyszerű ruházatában a természetes népnelvnek; egy drágakő, melynek tiszta és nemes a foglalatja, és mint ilyet nem ajánlhatjuk eléggé a művelt közönségnek. De ugyancsak ideje is volt már, hogy a fiatal magyar turkológus összegyűjtse a rég parlagon heverő kincset, mert nemsokára vasut szeldeli át Anatólia klasszikus földjét, és azzal együtt idegen emberek jelennek meg, idegen gondolatokkal és idegen mesékkal, és varázsszerű közlekedéseink változtató hatása alatt sok enyészik majd el az ó-világ jellemzetességeiből.

Budapest, 1889. február havában.

Vámbéry Á.

Őzike-királyfi.

Egyszer volt, egyszer nem volt, Álláhnak szolgája sok volt; volt egyszer egy pádisá, ennek egy fia meg egy lánya. Megvénül a pádisá, megjön az ideje és meghal; a fia foglalja el a helyét és jócska időn át uralkodva, összes vagyonát elemészti.

Azt mondja egy nap a lány-testvérenek: «Húgom, a vagyonunkat mind elköltöttük; ha majd meghallják, hogy pénz nélkül állunk, egy az, hogy elkergetnek bennünket, de meg senkinek se fogunk majd a szeme közé nézhetni. Legjobb, ha mindennek elejét vesszük és ideje korán elmenekülünk». Szedik-veszik czók-mókjukat és a két egytestvér éjnek idejében ki a palotából, mennek világgá.

Mennek mendegélnek, eljutnak egy rengeteg nagy síkságra. Annyit szenvednek a rekkenő melegtől, hogy majdhogy el nem dőlnek. A fiu nem bírja ki tovább, és a mint meglát a földön egy kis összegyülemlett vizet, így szól a lányhoz: «Húgom, nem én innen egy tapodtat se, míg ezt a vizet ki nem iszom».

«Ugyan bátya - feleli a lány - ki tudja viz-é, piszok-é, mit tudhatni? Ha már eddig kibirtuk, haladjunk még egy keveset, hátha találunk majd vizet.»

De bizony a fiu: «Nem én egy lépést sem, megiszom én, ha addig élek is». Ezzel neki a szennyes víznek, szürcsöli-szürcsöli, de íme, alighogy megitta, egy őzike lett belőle.

Sír-rí a lány nagy keservesen, hogy mi lesz most már ő vele; de már megtörtént, megint csak útra kelnek. Mennek mendegélnek, hegyen-völgyön, nagy síkságon; egy nagy forrásnál nagy fa, ott állanak meg pihenőre. Azt mondja az őzike: «Húgom, mássz fel itt erre a fára, én meg megyek, hátha valami enni valóra tehetek szert.» A lány felmászik a fára, az őzike dolog után lát, hegyet-völgyet bejár, nyulat mit fogdos, elhozza, a testvérkéjével együtt megeszik és éldegélnek napról-napra, hétről-hétre.

A fa mellett a forrás, abból szokták volt a pádisá lovait itatni. Hozzák este a kocsisok a lovakat és a mint inni akarnának, megpillantják a víz tükreben a lány árnyékát, visszahőkölnek tőle a lovak. A kocsisok még azt hiszik, hogy talán a víz nem tiszta, veszik, kiürítik a válut, újból megtöltik, de bizony a lovak megint csak visszajednek, nem isznak a vízből. Nem tudják a kocsisok mire vélni a dolgot, mennek, elmondják a pádisának.

«Talán zavaros a víz», mondja a pádisá. «De nem ám - felelik a kocsisok - egyszer ki is ürítettük a válut, friss vízzel töltöttük teli, még sem ittak belőle.»

«No csak menjetek - küldi őket urok - nézzetek jól szét, hátha valami van ott a közelben, a mitől megijedhettek.»

A kocsisok visszamennek, és a mint jól körül néznek a forrás körül, szemügyre veszik a nagy fát, hát meglátják a tetején a lányt. Izibe mennek és hirt adnak róla a pádisának. Nem restelli a fáradságot a pádisá, eljön, felnéz, lát egy lányt, de olyat, mint a hold tizennegyedikén, olyan szépet, hogy a ki egyszer ránéz, azt mondja, hadd nézzek rá még egyszer. «Szellem vagy-é, tündér vagy-é?» szól fel hozzá a pádisá.

«Se nem szellem, se nem tündér, hanem ember szülte ember», szól vissza a lány.

Hiába kéri a pádisá, hogy szálljon le hozzá, hiába rimánkodik neki, nincs annyi lelke, hogy leszállassa. Megharagszik a pádisá, kiadja a rendeletet, hogy vágják ketté a fát. Veszik az emberek a baltát és kezdik a fát vágni. Vágják a vastag fát, vágják, kicsi híja maradt még, de hogy e közben beesteledett és már setétedni is kezdett, abba hagyják a munkát, hogy a többijét majd elvégzik másnap.

Alighogy ezek elmennek, itt az őzike az erdőből, látja a fát és kérdi a hűgától a történeteket. Elmondja a lány a dolgot, azt is, hogy nem akart a fáról leszállani. «Jól tetted - mondja az őzike - ezután se szállj le, akárhogy hív is.» Ezzel oda megy a fához, egyet nyal rajta, és ime még vastagabb lett, mint annak előtte volt.

Másnap ismét dolga után lát az őzike, jönnek a pádisá emberei is, hát látják, hogy ép a fa, és még vastagabb is lett. Megmeg kezdik a fát vágni, vágják-vágják, még csak a fele hiányzik neki, de minthogy megint rájok esteledett, a többijét másnapra hagyják, mennek haza.

Ne nyujtsuk el a dolgot, az őzike megint megjött és amint ismét egyet nyal a fán, még sokkalta vastagabb lett.

Reggelre kelve, alig hogy elment az őzike, ehol a pádisá a favágókkal és a mint látja, hogy a fa egyre csak vastagodik, más útját-módját keresi a dolognak. Visszafordul, elmegy egy boszorkány hírű öreg asszonyhoz, elmondja neki a fát meg a lányt, kincset ígér neki, ha le tudja onnan csalni. Elvállalja a dolgot a kuruzsló asszony, vesz elő egy háromlábú vasat, üstöt, holmi egyetmást és viszi a forrás mellé. A vasat leteszi a földre, rá meg az üstöt, de fenékel felfelé, a forrásból vizet merít, nem az edénybe, hanem mellé önti; a szeme is be van hunyva, mint a vaknak.

A lány azt hiszi, hogy csakugyan vak és lekiált hozzá a fáról: «Néném asszony, fordítva tette kigyelmed az üstöt a vasra, a víz mind a földre ömlött.»

«Óh édes lánykám - kezdi el az öreg asszony - merre vagy, szemeim nem látnak; szennyest hoztam magammal, ha Álláht szereted, jöjj és igazítsd helyére az üstöt, hadd mossam ki a holmimat.» Az őzike intése jutott a lány eszébe, nem szállott le.

Másnap ismét ott a boszorkány, oda botorkál a fa alá, tüzet rak, lisztet vesz elő hogy majd szitál, de liszt helyett hamut rak a szitába. «Szegény világtalan néne», szánakozik a lányka a fán, és kiáltja neki a fáról, hogy liszt helyett hamu van a szitában. «Óh lányom - siránkozik az öreg - vak vagyok, nem látok, szállj le onnan, segíts egy kissé a bajomon.» Erősen meghagyta volt neki az őzike, hogy le ne szálljon valahogy a fáról, szót is fogadott a testvérkéjének.

Harmadnapra megint a fa alatt a boszorkány. Ezuttal juhott hozott magával és a mint veszi elő a kést, hogy megnyúzza vele, a visszájával kezdené el vágni. Úgy elsiránkozott a juhocska, hogy nem nézhette a lány az állat kínlódását, leszáll, hogy majd ő vágja a juhott, de ott a fa közelében az elrejtőzött pádisá, kapja a lányt és viszi egyenesen a palotájába.

Úgy megtetszett a pádisának a lány, hogy meg akart vele esküdni, de a lány nem addig, míg az ő testvérkéjét, az őzikét is el nem hozzák neki, addig pillanatnyi nyugta sincs. Embereket küldenek ki az erdőre, megfogják az őzikét és viszik a palotába, a testvérkéjéhez. El nem eresztene a lány az oldala mellől, együtt fekszenek le, együtt kelnek fel. A pádisá nagy lagzit csap, megesküsznek; a kis őzike se tágít mellőlük, és estenként a hogy felkeresi őket és két első lábával végig tapogat rajtuk, megnyugszik sorsán, mert:

«Ez a sógor lába, ez a húgom lába.»

Idő telik, idő múlik, a mesebeli idő még gyorsabban, a szerelmeseké leggyorsabban; a mieink is boldogul élnének, ha nem lett volna a palotában az a fekete rablány. Roppant rágt a irígység, hogy a pádisá ezt a fáról szakadtat vette el, nem pedig őt. Leste is az alkalmat a bosszura.

Szép egy kert volt a palotában, nagy vízmedence a közepében, ott szokott volt a szultán-asszony időzgetni. A kezében arany csésze, a lábán meg ezüst saru, úgy ment a nagy medencéhez, és a mint elért a vízhez, utána a rablány, bedobja a vízbe. Volt abban a meden-

czében egy nagy hal, azonnal lenyelte a szultán-asszonyt. A fekete meg, mintha misem történt volna, megy vissza a palotába, felveszi a szultán-asszony aranyos ruháit és oda ül a helyére.

Jön este a pádisá és kérdi az asszonytól, hogy mi lelte, hogy úgy elváltozott az arcza? «Sokat sétáltam a kertben, a nap megsütötte az arczom, attól lettem ilyen», feleli a lány. A pádisá elhitte neki, leül mellé vigasztalni, hanem az őzike is előjön és a mint kezdi őket símogatni, ráismer a rablányra, mert:

«Ez a sógor lába, hol a húgom lába?»

A rablánynak se kellett egyéb, ez az állat elébb-utóbb még végére fog járni, tünődik magában, hogyan pusztíthatná el ezt is.

Egyet gondol, másnap betegnek tettet magát, orvosokat hivat és pénzzel, szép szóval lelkökre köti, hogy mondják a pádisának, nagy beteg a felesége, az őzike szívét ha megehetné, csak az segít a baján. Elmondják az orvosok a pádisának, azt is, hogy az őzike szívét kellene a beteggel lenyeletni. Oda megy a feleségének hitt rabszolgához és kérdi tőle, hogy nem bánja-e, ha levágatja testvérkéjét, az őzikét.

«Mit tegyek - sóhajt az álnok - ha én meghalok, mi lesz szegény fejével; jobb ha levágatjuk, így én se halok meg, ő is megszabadul állati voltától. Kiadja a pádisá a rendeletet, élesíteti a kést, téteti tűzre a nagy üst vizeket.

A szegény őzike megneszeli a nagy sürgés-forgást, lemegy a kertbe a medenczéhez és háromszor kiált le a testvérehez:

«A késeket élesítik,
forralják a kazán vizet,
én húgocskám siess siess.»

Háromszor felelnek neki vissza a hal gyomrából:

«Itt vagyok a hal gyomrában,
a kezemben arany csésze,
a lábamon ezüst saru,
az ölemben kis pádisá.»

Mert teherben volt a szultán-asszony, a mikor a hal elnyelte, ott szülte meg kis fiát a hal gyomrában.

Meg akarta éppen a pádisá az őzikét fogatni, a mint lesietett a kertbe a medenczéhez. Nagy óvatosan utána megy az őzikének és mindent meghallott, a mit a két testvér beszélgetett. Kiüríttette nagy gyorsan a medenczéből a vizet, kihuzatja a nagy halat, a gyomrát felvágatja, és íme mit lát? Felesége hal gyomrában, a kezében arany csésze, a két lábán ezüst saru, a karjában kicsi fia. Hol a feleségét öleli, hol a gyereket csókolja, viszi őket fel a palotába és elbeszéli magának a történeteket.

Az őzike meg ezalatt egyet talált nyalni a hal véreből, és egyszerre csak emberré változott át. Felszalad a húgához, össze-ölelkezik a két egy-testvér és úgy elsírnak szerencsájukon.

A pádisá veszi az arab szolgálót és kérdi tőle, hogy mit szeretne jobban, negyven kardot-e avagy negyven lovat. Azt feleli neki a rablány: «Kard az ellenségem torkába menjen, negyven lovat adj, hadd mehessek sétára.» Rákötteti a lányt negyven lónak a farkára és útnak eresztí sétára; apró darabokra szakadt a fekete, minden porczikája más-más hegyen maradt.

A pádisá meg a felesége még egyszer nagy lagzit csapnak, az őzike-királyfinak is akad a palotában párja és negyven nappal, negyven éjjel egyre csak lakodalmaznak. Ettek ittak, céljukhoz jutottak; ti is egyetek igyatok, céljotokhoz jussatok.

A három narancs-peri.

Réges régi időben, szita volt a szalmában, minden csupa hazugság, ha volt is, ha nem is volt, minden dolog bőven volt, ettünk-ittunk egész nap, de éhesen aludtunk, mondom ilyen időben, volt egyszer egy pádisá. Örömtelenül múltak napjai, mert nem volt egy fia gyereke sem.

Bújában útra kel a *lalájával* (vezérével) és a mint mennek mendegélnek, kávé isznak, csibukoznak, eljutnak egy nagy völgybe. Leülnek egyet pihenni és amint nézegetnek jobbra-balra, egyszerre csak megrendül a völgy, ostor csattan és egy zöld ruhájú, sárga papucsú, fehér szakállú dervis áll előttük. A pádisá meg a vezére nagy féltükben mocczanni se mernek, de a mint a dervis feléjük közeledik és «Szelámin áléjküm»-öt mond nekik, ők is neki bátorodva, visszafelelik a «Ve áléjküm szelám»-ot.

«Mi járatban vagy pádisá uram?» kérdi a dervis.

«Ha ki tudta találni, hogy pádisá vagyok, akkor a bánatom okát is tudnod kell», feleli a pádisá.

Elővesz a dervis a kebeléből egy almát, oda adja a pádisának és így szól hozzá: «Felét add oda a szultán-asszonynak, a másik felét magad edd meg», és ezzel eltűnt.

Haza megy a pádisá, oda adja a fél almát a feleségének, a másik felét ő eszi meg és kilencz hónap tíz nap leteltével királyfi van a háremben. Azt se tudta a pádisá mit csináljon örömeiben, pénzt osztogat a szegényeknek, rabszolgákat szabadít fel, se kezdete, se vége a sok lakomának.

Hogy ne nagyon nyujsuk a dolgot, a mesékben úgy is hamar telik az idő, nagyot nő a gyerek, elérte a tizennegyedik esztendejét is. Azt mondja egy nap az apjának: «Pádisá apám, csináltass nekem egy kis márványpalotát, de olyat ám, hogy két forrás legyen benne, az egyikből zsir, a másiktól méz folyjék.» Nagyon szerette a pádisá egyetlen egy gyerekét, azonnal csináltatott neki palotát, két forrást, úgy a hogy a fia szíve kívánta. Ott ült a királyfi a palotájában, és a mint nézi a forrást, hogy bugyog ki belőle a zsir meg a méz, ehol egy öreg asszony, kezében korsó, tele akarja tölteni a forrásból. A királyfi egy követ vesz elő és eltöri vele az öreg asszony korsaját. Az öreg asszony nem szól semmit, elmegy.

Másnap megint előjön és a mint töltene a forrásból, ismét oda dob a királyfi egy követ, megint eltöri a korsaját. Szó nélkül megy vissza az öreg asszony. Harmad napra is eljön, de harmadszorra is oda a korsaja. «Óh ifju - szólal meg az öreg asszony - azt kívánom Álláhtól, hogy szeress bele a három narancsperibe», (tündérbe) és azzal ott hagyja.

E pillanattól kezdve, mintha tűz emésztene a királyfi szívét, hervadozni, sápadozni kezd és a mint látja a pádisá, hogy beteg a fia, orvost, hodsát hivat, de egy se tud segíteni a baján. Megmondja egy nap a királyfi az apjának: «Óh sáh apácskám, nem gyógyítanak meg engem ezek az emberek, hiába való minden fáradozásuk. Bele szerettem a három narancsba, és nem is lesz addig nyugtom, míg meg nem találom őket.»

«Óh gyermekem - rimánkodik a pádisá - egyetlenem vagy énnekem e világon, ha te is elmész, kiben telik akkor örömöm.» A királyfi csak hervadoz, csak olvadoz, belátja az apja, hogy jobb lesz, ha útnak engedi, hadd találja meg a narancsokat, szive balzsamát. Hátha vissza kerülhet az útjából.

Könnyű terhű, nehéz értékű holmival útra kel egy nap a királyfi, és hol leülve, hol felkelve, hol hegységen, hol síkságon egyre halad előre. Egy roppant nagy síkság közepette, ott az országúton előtte a *minaré* (torony) nagyságú ördög-anyja. Félhába az egyik hegyen, a másika

egy másik hegyen; a szájában mézgát rágcsál, fél órai útra hallik; fergeteg a lehellete, a karjai nyolcz rőfnyiek.

Egy «Jó napot anyácskám» kiáltással odaszalad a fiu és átöleli az ördög-anya derekát. «Ha anyácskámnak nem szólítottál volna - mondja az asszony - azonnal bekaptalak volna.» Kérde aztán a fiutól, hogy merről jön és mi járatban van.

«Jaj édes anyácskám - sóhajt egyet a fiu - olyan baj jött a fejemre, hogy te se kérdezd, én se mondjam.»

«De csak elő vele, no,» nógatja az ördögök anyja.

«Óh édes anyácskám - sóhajt még egy nagyobbbat a fiú - bele szerettem a három narancsba; jaj ha oda tudnál igazítani.»

«Csitt - kiált rá az asszony - e szót még emlegetni is tilos erre; én meg a fiaim őrizzük ugyan, de magunk se tudjuk, hogy merre van. Negyven fiam van, azok nagyobb földet járnak be, talán tudni fogják.»

A mint beesteledett, mielőtt még haza jöttek volna az ördög-fiak, veszi az asszony a királyfit, egyet csap rá, azonnal vizes korsóvá változott.

Épen jókor, mert egyszerre csak betoppan a negyven ördög legény és kezdi mind: «Ember-szagot érzek, anyó.»

«Ugyan, ugyan - csitítja őket az anyjok - mit keresne itt köztetek ember fia, vájkáljátok csak meg a fogatokat.»

Elővesznek egy-egy hasáb fát és a mint vájkálnak vele a foguk közt, az egyik egy czombot, a másik egy kart, ki fejet, ki meg mellet huz ki a foga közzül. Leülnek és hozzálátnak az evés-hez. Evés közben tudakolja az anyjok: «Ha ember testvéretek volna, mit csinálnátok vele?»

«Mit csinálnánk - felelik - szeretnők mint testvérünket.»

Egyet csap az asszony a korsóra, és előterem a királyfi. «Itt a testvérekétek», mondja a negyven fiának.

Köszöntik nagy örömmel a *devek* (ördögök) a királyfit, testvérnek szólítják, leültetik és mondják az anyjoknak, hogy mért nem szólt elébb, legalább együtt ehettek volna.

«Jaj fiaim - mondja az asszony - nem olyan étellel él az mint ti, tyukot, juh hust meg ilyesfélét esznek az ember fiak.»

Kapja erre az egyik, kimegy, hoz egy juhhot, leöli és oda teszi a fiu elé.

«Óh te gyerek - mondja megint az asszony - meg is kell azt neki sütni.»

Megnyúzzák erre a juhhot, tüzet raknak, megsütik és elibe tálalják. Eszik a királyfi egy darabig és amint jóllakott, abba hagyta. Nógatják az ördög-fiak, hogy no még, no még, de mondja nekik az asszony, hogy csak annyit szoktak azok enni.

«Lássuk csak - mondja a negyven testvér egyike - milyen is ez a juh hus?» Fogja és egy-két falással végére jár az egésznek.

Reggelre kelve azt mondja az asszony a fiainak: «Testvérekéteknek nagy ám a baja.» - «Mi az? - kérdik - hátha segíthetünk rajta.»

«Bele szeretett a három narancsba.» «Mi - mondják az ördög-fiak - nem tudjuk a három narancs helyét, sose járunk arra, de a nagynénénk talán tudni fogja.»

«Vigyétek hát oda ezt a fiut - mondja az asszony - mondjátok neki, hogy tiszteltetem, ez az én fiam, fogadja el ő is a fiának és segítsen a baján.» Veszik a *devek* a királyfit, viszik a nagynénjükhöz és elmondják neki, hogy mi járatban vannak.

Hatvan fia volt ennek az idősebb ördögasszonynak, és minthogy ő nem tudta a narancsok országát, a fiait várta haza. De hogy kárt ne tegyenek új fiában, egyet csap rá és edénynyé változtatja.

«Emberszagot érzek, anyó», kiáltja valamennyi, a mint belépnek a házba.

«Talán emberhúst ettetek, abból maradt a fogatok közt», mondja nekik az asszony. Elővesznek egy-egy hasáb fát, és amint piszkálgatják vele a fogukat, mindegyik kihúz belőle valamit és aztán megint lenyelik. Evés közben egyet csap az asszony az edényre, és a mint meglátja a hatvan *dev* a kis ember-testvért, szívesen látják, asztalhoz ültetik és valami enni valót keresnek elő neki. «Fiuk - mondja másnap reggel az ördögök anyja - ez a gyerek beleszeretett a három narancsba, nem tudnátok szegényt útba igazítani?»

«Bizony mi nem tudjuk - mondják a *devek* - de hátha az idősebb nagynénénk tudja.»

«Vigyétek el oda ezt a fiut - mondja az asszony - tiszteltetem, ez az én fiam, legyen az övé is, és járjon utána a bajának.»

Viszik a fiut a nagynénjükhöz és elmondják neki a dolgot.

«Jaj fiaim, biz én nem tudom - mondja az agg anyó - de ha estére megjön a nyolczvan gyerekem, megkérdezem tőlük.»

A hatvan *dev* elmegy, a királyfit ott hagyják és a mint beesteledik, egyet csap rá az ördöganya a fiúra, seprőt csinál belőle és oda támasztja az ajtóhoz. Jön aztán a nyolczvan *dev*, ők is megérik az emberszagot, és emberhúst vájnak ki ők is a foguk közül. Evés közben ezektől is azon mód kérdi az asszony, hogy ha embertestvérek volna, mit csinálnának vele, és a mint fogadják, sőt a tojásra is megesküsznek, hogy ujjal se érnének hozzá, egyet csap az asszony a seprőre, előjön a királyfi.

Fogadják szép szívesen a *dev* testvérek, tudakozódnak az egészsége után, egy kis ennivalóval szolgálnak neki, alig tudnak neki helyet lelteni. Evés közben kérdi az asszony, hogy nem tudják-e, merre a három narancs, mert beleszeretett új testvérkéjük. Nagy örömmel ugrik elő a legkisebbik *dev*-fiu, hogy ő tudja merre van.

«No ha tudod - mondja az anya - vidd el ezt a fiut, hadd jusson a kívánságához.»

Reggelre kelve, veszi az ördög-fiu a királyfit és kettecskén útra kelnek. A mint mennek mendegélnek, azt mondja a kis *dev*: «Testvér, nem sokára egy nagy kertbe jutunk, annak a medenczéjében van a három narancs. Amint azt mondom, hogy hunyd be a szemed, nyisd ki a szemed, kapd meg, a mit meglátsz».

Mennek még egy keveset, bejutnak a kertbe, és a hogy meglátja a *dev* a medenczét, oda szól a fiúnak: «Hunyd be a szemed, nyisd ki a szemed.» Meglátja a királyfi a három narancsot, hol a víz színén lebeg hol a vízben úszik, kapja az egyiket, dugja a kebelébe. Megint kiáltja neki a *dev*: «Hunyd be a szemed, nyisd ki a szemed»; behunja meg kinyitja, megint kikap egy narancsot, ezen mód a harmadikat is.

Azt mondja aztán neki a *dev*: «Vigyázz, valahogy olyan helyt ne vágd fel e narancsokat, a hol víz nincs, mert meg találod banni.» A fiu fogadja és azzal az egyik jobbra, a másik balra.

A mint megy mendegél, sokat jár keveset jár, hegyet völgyet, síkot bejár, eszébe jut a narancs, előveszi az egyiket, hogy ő bizony felvágja. Alig hogy belevág a narancsba, egy tündérszép lány pattan elő belőle, de olyan szép ám, mint a hold tizennegyedikén. «Az Istenért, egy kis

vizet adjatok», kiáltja a leány, és amint nem kapott azon nyomban vizet, mintha csak eltűnt volna a föld színéről. Eleget sajnálta a királyfi, de hiába minden, elmúlt dolog.

Megint útra kel, és amint ismét megy egy keveset, gondolja hogy akárhogy, de egy narancsot még felvág. Előveszi a másik narancsot is, és ahogy felvágja, az előbbinél még sokkalta szebb egy lány pattan elő, vízért rimánkodik, de hogy a királyfi nem tudott neki adni, az is eltűnt.

«No de a harmadikra már jobban vigyázok,» fogadja a királyfi és folytatja megint az útját. Jártában-keltében elérkezik egy nagy forráshoz, egyet iszik belőle és gondolja magában, hogy itt felvágja a harmadik narancsot is. Előveszi, felvágja és íme a másik kettőnél jóval szebb lány áll előtte. A mint ez is kiáltoz vízért, oda viszi a forráshoz, inni ad neki és a lány nem tűnt el, életben maradt.

Anyaszült meztelen volt a lány és minthogy így nem vihette be a városba, mondja neki, hogy mászszon fel a forrás mellett levő nagy fára, ő meg bemegy a városba ruháért, kocsáért.

Mialatt a királyfi oda jár, egy arab szolgáló jön a forráshoz és a mint merítene a vízből, meglátja a lány képét a víz tükreben. «No te lány - szólt maga magához - hisz én szebb vagyok az asszonyomnál, én bizony nem hordok neki vizet, ő hozzon én nekem.» Ezzel széttöri a korsót, megy haza és a mint kérdi az asszonya hogy hol a korsó víz, azt feleli az arab: «Szebb vagyok én náladnál, te hozz ezután nekem vizet.» Az asszony vesz egy tükröt, oda tartja neki és így szól hozzá: «Elment tán az eszed, nézz csak ide a tükörbe.» Az arab belenéz, látja, hogy csakugyan fekete. Szó nélkül veszi a korsót, megy ismét a forráshoz és amint meglátja a lány képét a vízben, azt hiszi, hogy az ő arcza.

«Mégis csak szebb vagyok én az asszonyomnál», kiáltja ismét, széttöri a korsót és megy haza. Megint kérdi az asszonya, hogy miért nem hozott vizet.

«Szebb vagyok én náladnál, te hozz nekem vizet.»

«Megbolondultál te lány», mondja az asszony, hozza ismét a tükröt és a mint meglátja magát benne az arab, megint vesz egy korsót és viszi a forráshoz. A lány képe megint ott a vízben, és amint harmadszorra is akarná törni a korsót, lekiált a lány a fáról: «Sose törögesd a korsókat néne, az én arczomat láttad a víz tükreben, azt nézted a magadénak».

Felnéz az arab, és amint meglátja a tündérszép lányt, felmászik hozzá a fára és így kedveskedik neki: «Óh aranyos lányocskám, egész oda lettél a sok üléstől, jer, hadd keresgéljek a fejedben.» Ezzel veszi a lány fejét az ölébe, kotorásztat benne, elővesz egy tűt, beleszúrja a lány koponyájába és egyszerre csak madárrá válik a narancs-lány, prrr... elrepül, az arab egymagára ott maradt a fán.

De ehol a királyfi szép kocsival, aranyos ruhával, felnéz a fára és amint meglátja a fekete arcot, kérdi a lánytól, hogy mi történt vele. «Itt hagytál, elmentél - mondja az arab - a nap egészen megfeketített.» Mit csináljon szegény királyfi, veszi a lányt, bele ülteti a kocsiba és viszi haza egyenesen az apja házába.

A palotabeliek már várják, lesik, vajjon milyen is lesz a királyfi tündér-menyasszonya és amint meglátják az arab lányt, kérdik a királyfitól: «No te mijét tudtad ennek az arab lánynak megszeretni?»

«Nem arab lány ez - mondja a királyfi - egy fa tetején hagytam, ott feketedett meg a naptól; ha kipihen magát, megint megfehéredik.» Ezzel viszi a szobájába, és lesi, hogy fehéredjék.

Volt a királyfi palotájában egy szép kert, egyik fájára rá repült a narancs-madár és szólítja elő a kertészt.

«Mit akarsz velem?» kérdi a kertész.

«Mit csinál a királyfi?» tudakozódik a madár.

«Semmi baja, egészséges», mondja a kertész.

«Hát a fekete felesége hogy van?»

«Az is csak megvan, üldögél.»

«Üldögéljen, ne ülhessen,
a fenekén tövis nőjön,
szállok ágra, elszáradjon.»

Ezt mondja a kis madár és azzal elrepül. Másnap megint jön, ismét tudakozódik a királyfi meg a fekete felesége után, és meg-meg a tegnapi kívánja. Harmadik nap azon módon, és a hány fára csak rászállott, annyi száradt ki alatta.

Megunta egy nap a királyfi a fekete mellett, bemegy a kertbe, egyet sétálni. Meglátja a kiszáradt fákat, hívja a kertészt és azt mondja neki: «Ugyan kertész, miért nem viseled jobban gondját ezeknek a fáknak, nem látod, hogy mind kiszáradt.» Erre elmondja a kertész, hogy ő ugyan hiába viseli gondját, mert néhány nap óta egy madár száll a fákra, megkérdi, hogy mit csinál a királyfi meg a fekete felesége, kívánja neki, hogy üldögéljen ne ülhessen, a fenekén tövis nőjön, száll az ágra, elszáradjon.

Megparancsolja a királyfi a kertésznek, hogy kenje be a fákat péppel és ha majd oda ragad a madár, fogja meg, hozza el neki. Bekeni a fákat a kertész és amint rászáll másnap a madár, legott oda ragad. Veszi a madarat, oda viszi a királyfinak és beteszik egy kaliczkába. Csak rá kellett hogy nézzen a fekete asszony a madárra, azonnal ráismert benne a lányra. Fogja, nagy betegnek tettei magát, elhivatja a főorvost és sok pénzzel rábirja, hogy azt mondja a királyfinak, hogy csak úgy gyógyul meg a felesége, ha ilyen meg ilyen madarat nyeletnek el vele.

Látja a királyfi, hogy nagy beteg a felesége, hivatja az orvost, megnézetni vele a beteget és kérdezi, hogy mivel gyógyíthatná ki. Mondja az orvos, hogy meggyógyíthatná, ha ilyen meg ilyen madarat meg tudna vele étetni.

«Ép a minap fogtam egy ilyet», mondja a királyfi, megfogják a madarat, leölik és lenyeletik az asszonynyal. Nyomban felkelt a fekete az ágyból. De a madár ragyogó tollából véletlenül leesett egy a földre, két deszka közzé szorult, úgy hogy senki se vette észre.

Idő telik, idő múlik, a királyfi még mindig várja, hogy fehéredjék a felesége. Járt a palotába egy öreg asszony, az szokta volt oktatgatni a hárembelieket olvasásra, írásra. Egy nap, a mint megy lefelé a lépcsőről, látja, hogy két deszka közt, mintha fénylenék valami; oda megy, hát egy madár toll, de ragyogó akár a gyémánt. Veszi, haza viszi és oda dugja a gerendába. Másnap megint elmegy a palotába és mialatt oda jár, leszáll a toll a gerendáról, egyet rázkódik és íme szépséges szép egy lány lett belőle. A szobát feltakarítja, az ételt megfőzi és miután mindent rendbe hozott, megint tollá változik, felszáll a gerendára. Hazajön a tanító asszony, hát csak elképed a látottakra. Gondolkozik, hogy ki csinálhatta mindezt, össze-vissza kutatja a ház zege-zugát, de bizony nem tudhatott ki semmit.

Másnap reggel megint megy a palotába, a toll ezalatt megint leszáll és azon mód elvégez minden dolgot. Hazajön az asszony, látja, hogy megint rendben a háza. De már ki kell ezt tudni mindenképen, gondolja magában, és másnap reggel úgy tesz, mintha elmenne, kinyitja az ajtót meg beteszi és elbúvik valahová. Egyszerre csak azt látja, hogy ott egy lányka a szobájában; takarít, aztán meg főz és a mint elvégezte a dolgot, oda szalad az asszony, megkapja és kérdi tőle, hogy ki-miféle, honnan került ide. Elmondja a lány a sorsát, hogy hogyan ölte el kétszer is a fekete asszony és hogyan jutott ide toll alakjában.

«Egyet se búsulj többé lányom - vigasztalja az öreg asszony - rendbe hozom én a te dolgodat még ma.» Ezzel megy egyenesen a királyfihoz és meghívja az nap estére. A királyfi amúgy is unatkozott már a fekete mellett, cseppet se bánta, hogy elhívják hazulról és estére kelve megy az öreg asszony házába.

Vacsorához ülnek, étel után jön a kávé, bejön a lány a findsákkal és amint megpillantja a királyfi, majdhogy el nem ájult. «Ugyan anyó - mondja a királyfi, amint magához tért egy kissé - ki ez a lány?»

«A szolgálóm», feleli az öreg asszony.

«Honnan vetted ezt a szép teremtetést - kérdi a királyfi - nem adnád el nekem?»

«Hogy adnám el, mikor voltaképen úgy is a tied», mondja az öreg asszony. Ezzel fogja az asszony a lányt, oda vezeti a királyfihoz, és lelkére köti, hogy őrizze meg ezután jobban a narancs-tündért.

Még csak erre támadt igazán elájulhatnékja a királyfinak. Viszi a lányt a palotába, a fekete lányt kivégezteti, a tündérrel meg negyven napig, negyven éjig tartó lakodalmat csap. Ők elérték céljukat, mi is egyet nyújtózkodhatunk kerevetünkön.

Rózsa-szépe.

Egyszer volt, vagy nem is volt, réges-régi időben, szitáltak a szalmában, a teve még kupecz volt, az egér meg borbély volt, kakuk madár szabó volt, a szamár még szolgáskodott, teknős-béka pékeskedett, csak tizenöt éves voltam, már apám bölcsőjét ringattam; hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy molnárnak egy fekete macskája.

Volt osztán egy király is, a királynak három lánya, az egyik negyven, a másik harmincz, a legkisebbik meg húsz esztendő. Felbízattja egyszer a negyven esztendő lány a legkisebbiket és ilyen levelet írat vele az apjának: «Apám uram, az egyik néném negyven, a másik harmincz esztendő, és még sem adta őket férjhez. Én bizony nem akarok addig megöregedni, míg férjhez nem megyek».

Olvassa a király a levelet, hivatja a három lányát és azt mondja nekik: «Ehol mindegyikötöknek egy-egy nyíl, lőjétek ki, a kié hová esik, ott keresse a szerencsáját». Vesz a három lány a három nyilat, először a legöregebbik lövi ki, a vezér fia palotájába esik, a vezér fiának lett a felesége. A középső lány nyila a fősejh (főpap) fia palotájába repült, annak adták oda. A legkisebbik lány is előveszi a nyilat, kilövi, hát biz az meg sem állott egy szolgáló-legény viskójáig. «Nem jó volt, nem jó volt», kiáltja mindenki; addig, hogy még egyszer kilövi, megint csak oda esik. Harmadszorra is kilövi, megmeg a szolgáló-legény viskójába. Megharagszik erre a király és kiáltja oda a lányának: «No te rusnya, megkaptad a mit megérdemeltél. Lám a nénéd türelemmel vártak, el is érték a céljukat; te a legkisebbik voltál, és mégis te irtál levelet, íme a büntetésed. Vigyétek a szemem elől szolgáló-legény urához, és semmi egyebet mint a mennyi rajta van». Veszik a szegény lányt, viszik a szolgáló-legényhez és oda adják neki feleségül.

Jócska ideig élnek éldegélnek, egyszer csak teherbe esik az asszony és amint kilencz hónap tiz nap leteltével eljött a szülés ideje, siet az ura bábáért. Míg a szolgáló-legény oda van bába keresni, erőt vesz az asszonyon a fájdalom, de se ágya a hová ledőlhetne, se tűz, a hol megmelegedhetnék, pedig a tél is erősen a nyakukon. Sírásban-ríttában egyszerre csak megnyílik a viskó fala és három szépséges szép tündér lány lép ki belőle. Az egyik a fejénél, a másik a lábánál, a harmadik mellette, úgy lát mindegyike munkához. És íme szép rendben a kis viskó, tiszta nyoszolyában a királylány, mellette meg ujdonszült kis lányocskája. A hogy mindennel elkészült a három tündér és indulóban is vannak, oda lépnek egyenként az ágyhoz és elkezd az egyik:

«Rózsa legyen lányod neve,
gyöngy hulljon, ha sírva fakad».

A második emígy folytatja:

«Rózsa legyen lányod neve,
rózsa nyiljék, ha mosolyog».

A harmadik pedig ezzel végzi be:

«Rózsa legyen lányod neve,
lépte nyomán fű zöldeljen.»

És erre mind a három eltűnik.

Ez alatt csak keres az ura bábát, csak keres, de nem tud találni. Mi tévő legyen, haza néz, hát csak elképed a látottakon, hogy a felesége már le is betegedett, szegényes viskója ugyancsak helybe van hagyva és hogy szép egy nyoszolyában fekszik a felesége. Hát még, a mikor elbeszélte neki az asszony a három tündér esetét. De meg a kis lányuk, napról napra, évről évre

olyan szépséges szép egy lány lett, hogy a világ olyat még nem látott; a ki csak egyszer rá nézett, nála felejtette a szívét és azon felül gyöngy hullott ha sírva fakadt, rózsá nyílt ha mosolygott, lépte nyomán fű zöldellte. A ki csak látta, majdhogy a lelkétől is meg nem vált, de járt is Rózsá szépe híre szájról szájra.

Hallott erről a lányról a királyfi anyja is, és feltette magában, hogy vagy ez lesz a fia felesége vagy senki. Hivatja a fiát és mondja neki, hogy ilyen szép, olyan szép egy lány van a városban, gyöngy hull, hogyha sírva fakad, rózsá nyílik, ha mosolyog, lépte nyomán fű zöldellik, megy ő oda háztűz nézni.

A királyfinak már rég megmutatták volt a tündérek a szép Rózsá lányt álmában, égette is azóta a szerelem tüze, de az anyja előtt szégyelte magát, vonakodni kezdett egy kissé. Annál jobban makacszkodott az anyja, hogy de bizony ő megkéri, és hivatja is azonnal a palota-asszonyt, mennek együtt a szolgál-legényekhez.

Benyitnak a viskóba, elmondják, hogy mi járatban vannak és Álláh parancsából megkéri a lányt a királyfinak. Megörülnek a szegény emberek a nagy szerencsének, oda ígéri a lányt és kezdenek is a készülődéshez.

Volt annak a palota-asszonynak egy lánya, szépecske is volt, egy kicsit hasonlított is Rózsá-szépehez. Roppantul bántotta ezt az asszonyt, hogy a királyfi ezt a szegény lányt veszi el, hogy egy szolgál-legény lánya legyen a szultán-asszony, nem pedig az övé. Ő bizony, gondolja magában, megcsalja őket, Rózsá-szépe helyett az ő lányát viszi majd a királyfinak. Úgy is tett, a hogy kigondolta. A lakodalom napján sós ételeket étetett a szegény lánynyal, vesz aztán egy korsó vizet meg egy nagy kosarat, felülnek a menyasszonyos kocsiba, Rózsá-szépe meg a tulajdon lánya, és mennek a palota felé.

Útközben a mint mennek, mendegélnek, megszomjazik a lány, kér az asszonytól vizet. «Nem addig - mondja a palota-asszony - míg a fél szemed ide nem adod». A lányt nagyon égette a szomjuság, mit csináljon szegény feje, kívája a fél szemét, és oda adta egy ital vizért.

Megint mennek, mendegélnek, a lány ismét megszomjazik, kér még egy ital vizet. «Adok, ha a másik szemed is ide adod», mondja az asszony. Annyira bántotta szegényt a szomjuság, hogy a másik szemét is oda adta az italért.

Veszi az asszony a két szemet, elteszi, a világtalan lányt bele a kosárba és ott hagyja a hegy tetején egyedül magára. A szép menyasszonyi ruhát ráadja a maga lányára, viszi a királyfihoz és «íme a feleséged», átadja neki. Nagy lakodalmat csapnak, és a mikor beviszik a lányt a vőlegényhez, leemeli róla a fátyolt, hát látja, hogy nem az álmabeli lány áll előtte. De mert hasonlított rá egy kicsit, nem szólt senkinek semmit. Lefeküsznek, másnap reggel felkelnek, tudja a királyfi, hogy az ő álmabeli lányáról gyöngy hull, hogyha sírva fakad, rózsá nyílik, ha mosolyog, lépte nyomán fű zöldellik, ennek pedig se gyöngye, se rózsája, se füve, semmije. Sejtí a fiu, hogy mesterkedtek a dologban, hogy nem ez az a lány, a kit kapnia kellett volna, de hát majd kitudódik, gondolja magában és megint nem szól senkinek semmit.

Míg ezek a palotában élik világukat, szegény Rózsá-szépe ott sír-rí a hegy tetején és nagy sírtában csak úgy hullanak a gyöngyök, alig értek el a kosárban. Egy szeméthordó járt éppen arra, hogy a szemetet kiöntse és amint hallja a lány siránkozását, megijed és nagy szepegve kérdezi: «Ki az, szellem vagy-é, tündér vagy-é?» - Vissza felel a lány: «Se nem szellem, se nem tündér, magadféle élő ember».

Oda merészkedik erre a szemetes, felnyitja a kosarat, hát ott sóhajtozgat egy szegény világtalan és csak úgy hullanak a gyöngyök nagy sírtában. Veszi a lányt, viszi a kunyhójába és mert senkije se volt az öregnek, lányának fogadja és mintha saját gyermeke volna, úgy viseli a gondját. De a lány csak egyre sírt-rítt a két szeme után, az ember egyebet se tehetett, mint

csak a gyöngyöket szedegette és ha elfogyott a pénze, elővett egy gyöngyöt, eladta és abból éledegéltek.

Jócska idő telt el azóta, a palotában vigasság, a szemetesnél búbanat. Amint üldögél egy nap Rózsa-szépe a kunyhóban, eszébe jut valami, egyet mosolyodik és ime rózsá nyíllott nevet-tére. Azt mondja a lány a szemetes apjának: «Vedd ezt a rózsát, apó, haladj el vele a királyfi palotája előtt és kiáltsd be, hogy rózsát árulsz, olyat, hogy ritkítja a párját. Ha a palota-asszony talál kijönni, valahogy el ne add neki pénzért, azt mondd, hogy ember-szemért árulod».

Veszi az ember a rózsát, megy vele a palota elé és kezdi a kiáltozást: «Rózsát árulok, de olyat ám, hogy ritkítja a párját». Pedig nem is volt még akkor a rózsák ideje. Legelőbb is a palota-asszony hallja meg a rózsát és gondolja magában, megveszi a lány hajába, hadd gondolja a királyfi, hogy mégis ez az ő felesége. Hívja a szegény embert és kérdi tőle, hogy mennyiért árulja. «Semennyiért, - mondja a szemetes - nem eladó pénzért, de ember-szemért odaadom». Előveszi az asszony Rózsa-szépe egyik szemét és odaadja, a rózsáért. Azonnal viszi a lányához, a hajába tűzi, és amint meglátja este a királyfi a rózsát, ráismer az ő álma-beli tündérére, de nem tudja elgondolni, hogy honnan került ide. Vigasztalódik, hogy majd csak kitudódik, és nem szól egy szót se.

Ez alatt megy az öreg a félszemmel és oda adja Rózsa-szépe lányának. Oda illeszti a helyére, fohászkodik a hatalmas Álláshoz, felnéz, és ime jól lát a fél szemével. Úgy megörült ennek a szegény lány, hogy ismét rózsá nyíllott mosolyogtán. Oda adja ezt is az apjának, hogy megint menjen vele a palota elé és adja el egy másik szemért. Veszi az öreg a rózsát, és alighogy kiáltozza a palota előtt, már meghallotta az asszony.

«Éppen kapóra jön, - gondolta magában - a királyfi már kezdi szeretni felrózsázott lányomat; megveszem ezt is, hadd szeresse még jobban, majd csak kimegy az eszéből a szolgál-legény lány». Hívja a szemetest, kéri a rózsát, de megint nem adja pénzért, ember-szemet kér érte. Az asszony odaadja a másik szemet is, az öreg meg siet vele haza és oda adja a lányának. Rózsa-szépe ezt is a helyére illeszti, imádkozik Álláshoz, felnéz, és úgy megörül a két szép szeme világának, hogy mindenfelől a rózsá a sok mosolygására. Még szebb lett, mint annak-előtte volt.

Sétára indul egy nap Rózsa-szépe és jártában lépte-ben rózsá nyíllott ha mosolygott, lépte nyomán fű zöldellett. Megpillantja a lányt a palota-asszony és megretten rajta. Mi lesz vele meg a lányával, ha kitudódik a dolog. Megtudja a szemetes lakását, egyenesen oda megy és ráíjeszt a szegény öregre, hogy boszorkányt tartogat a házában. Soh'se látott még boszorkányt az öreg, majd holtta vált ijedtében, és kérdi az asszonytól, hogy mi tévő legyen már most. «Tudd ki belőle - tanácsolja az asszony - hogy mi a talizmánja, majd végére járok én akkor».

Legelső dolga volt az öregnek, a mint haza jött a lány, hogy megkérdezze, hogy ember szülötte létére, hogyan érthet a bűbajoskodáshoz. A lány semmi rosszat sem sejtve, elmondja, hogy talizmánt kapott a három tündértől, onnan a rózsá, meg a gyöngy, meg a fű, és addig él míg a talizmánja.

«Mi is a te talizmánod?» tudakolja az öreg.

«Hegy tetején kis őzike,
ha ő meghal én sem élek».

Másnap jön a palota-asszony nagy titokban, megérti a szemetestől a dolgot, és alighogy megtudja a talizmánt, siet nagy örömmel haza. Elmondja otthon a lányának, hogy hegy tetején kis őzike, fogassa meg a királyfi urával. Még az nap rimánkodik a szultán-asszony az urának, hogy hegy tetején kis őzike, annak a szívét akarná megenni. Nem telik bele sok idő, meg-

fogják a királyfi emberei a kis vadat, megölik, a szívét kiveszik, és oda adják a szultán-asszonynak.

Abban a pillanatban, a mikor az őzikét megölték, Rózsa-szépe is meghalt. A szemetes sajnálta is nem is, fogta és eltemette.

De volt az őzike szive csúcsán egy piros koráll szem, senki se vette rajta észre. A hogy eszi a szultán-asszony a szívét, leesik a koráll a földre, oda gurul a lépcső alá, mintha oda akart volna rejtőzködni.

Idő teltével, nem több mint kilencz hónap és tíz nap, lebetegszik a királyfi felesége, és olyan egy kis lánya lett, hogy gyöngy hullott ha sírva fakadt, rózsá nyillott ha mosolygott, lépte nyomán fű zöldellett.

Látja ezt a királyfi, gondolkozik, gondolkozik; ép olyan a kis lánya mint Rózsa-szépe, és a szülő anyja mégis más. Álmában sincs e miatt nyugta, de íme megjelenik előtte Rózsa-szépe, és így szól hozzá álmában: «Óh királyfim, én jegyesem, lelkem a palota lépcsője alatt, testem a temetőben, leánykád az én lányom, talizmánom kis korállja.»

Alighogy felébred a királyfi, oda megy a lépcsőhöz, keresgél, íme ott a piros koráll-szem. Felveszi, viszi a szobájába és leteszi az asztalra. Bejön e közben a kis lánya, meglátja a piros korállt és alighogy utána kap, úgy eltűnik, mintha soh'se lett volna ott. A három tündér ragadta el a gyereket, viszik anyjához a sírba, és amint beleesik a halott szájába a koráll szem, új életre ébred tőle.

A királyfinak se volt nyugta, megy a temetőbe, kibontatja a sírt, felnyitják a koporsót, íme ott az álmabeli Rózsa-szépe, leánykája az ölében, talizmánja kis korállja. Kilépnek a sírből, összeölelkeznek és mindkettőnek a szeméből gyöngy hullt, ha sírva fakadtak, rózsá nyilott neveltökre, léptök nyomán fű zöldellett.

A palota-asszony meg a lánya meglakolnak, Rózsa-szépe meg szolgál apja, szultánkisasszony anyja együvé kerülnek, és negyven napi negyven éji lakodalom, örökkéig dínom-dánom.

Bolond Mehmed.

Hol volt, hol nem volt, ha volt is, még akkor volt, a mikor még a teve csak hirádo volt, varangy-béka szárnyra kelt, egyre jártam, egyre keltem, hegyen, völgyön, sikon mentem, abban az időben, mondom, két testvér éldegélt együtt.

Az anyjukon meg a szegénységükön kívül, még néhány ökrük, marhájuk maradt volt az apjukról. Osztozkodó kedve támad egy nap a kisebbiknek, féleszü is volt az Istenadta, és azzal állít be a testvéréhez: «Bátya, látod itt ezt a két istállót? az egyik újdonat új, a másik korhadt. Ereszszük neki jószágainkat, a melyik az újba megy, az legyen az enyém, a többi maradjon neked.»

«Nem úgy, Mehmed - mondja a nagyobbik - az legyen a tied, a melyik a régi istállóba megy.» Belenyugodott a féleszü Mehmed ebbe is.

Veszik még aznap a jószágot, biz az mind az új istállóba siet, csak egy tehetetlen vén ökör, az is, mert vak volt, talált a régi istállóba tévedni. Nem szól Mehmed semmit, fogja a vak ökröt, viszi a mezőre legelni; reggel mennek, este jönnek.

Egy nap, ép az útfélen történt, a szél úgy kezd nagy fát verdesni, hogy vastag ágai csak úgy nyöszörögtek belé. «Hej nyöszöri apó - kérdi a bolond a fától - nem láttad a bátyámat?» A fa, mintha nem is hallotta volna, tovább nyöszörög. Ismét kérdi Mehmed, ismét csak nyöszörgés.

Megbosszankodik erre a bolond, kapja a baltáját, a fába csapja, hát csak úgy dől ki a sok arany belőle. Kapja a fiu meglevő kis eszt, haza megy vele, kér a bátyjától még egy ökröt, hogy ő párjával akarja őket járomba fogni. Szekeret is talál, néhány üres zsákot is, a zsákokat megtölti földdel, elindul és meg se áll a fáig. A zsákokat kiüríti, a föld helyébe arannyal tölti meg, és a mint estefelé haza kerül vele, hát csak elképed a bátyja a temérdek kincs láttára.

A fiu megint csak az osztozkodáson volt, szalad a szomszédékhöz egy vékáért, hogy mérni-valójuk akadt otthon. Kíváncsi a szomszéd, hogy vajjon mit is mérhetnek ezek a földhöz ragadtak. Fogja, beenyvezi a véka fenekét és ime amint kis időre hozza a bolond a vékát, ott egy odaragadt arany. Szalad a szomszéd, mondja egy másodiknak, szalad a második, mondja egy harmadiknak; nagy idő se kellett hozzá, apraja-nagyja tudja az aranyat.

Megszeppen az okosabbik testvér, hogy mi lesz ő velük, meg a sok arannyal. Neki az ásó-nak, kapának, gödröt ásnak, beletemetik a sok kincset és még aznap este búcsú a kapufélfától.

Az úton eszébe jut a nagyobbiknak, hogy vajjon bolond eszével nem felejtette-e el az öcsce az ajtót bezárni. El biz a. Küldi sebtibe vissza, hogy tegye meg még egyszer az utat, ha úgy felejtette, és zárja be az ajtót, de jól. Haza megy a bolond és gondolja magában, hogy ha már egyszer itt van, az anyjáról se felejtkezik meg. Vesz egy nagy üst vizet, felforralja és úgy végig mossa vele az anyját, hogy egyet se szólt többé szegény feje. Aztán, mintha mindent helybe hagyott volna, egy seprővel oda támasztja az öreget a falhoz, az ajtót a vállára veszi és megy az erdőre a testvére után.

Látja a nagyobbik az ajtót, hallja a szegény anyja esetét, de akárhogy szidja, akárhogy mocskolja, még a bolondnak áll feljebb. Azért hozta magával az ajtót, hogy senki se tudjon bemenni rajta. Szeretne már a bolondtól szabadulni, gondolkozik, hogy mi módon, néz előre, néz hátra, ime három lovas vágtat az úton. Hamarjában mindketten egyet gondolnak, hátha őket keresik ezek az emberek, kapják, fel a fára bolondostúl, ajtóstúl. A három lovas ép ez alá a fa alá talált ledölni, de hát kapóra jött az est, nem láttak, nem tudtak meg semmit.

A fán csak meg lett volna a két testvér békességesen, ha egyikőjük bolond nem lett volna. Olyan dolgokat kezdett Mehmedke művelni, hogy ezer szerencse, hogy életükbe nem került.

Egy szó annyi mint száz, hullatja a fáról az áldást, le a lovasok fejére, de hát esőnek minek gondolták a sötétben. Egyszerre csak az is megesett, hogy csatt-patt, le az ajtó a fáról, egyenesen a három alvóra, «itt a világ vége, itt a világ vége,» úgy elszalad a három ember, hogy talán még máig sem állottak meg. Meg is elégelte a dolgot az okosabbik, odébb áll egy reggel, és marad az öcsce bolond magára.

Mit csináljon bolond Mehmed, fogja indul ő is világgá. Addig megy, addig éheznek, míg eljut egy faluba. Oda áll a *dsámi* (templom) kapujába, és bemenőtől, kijövőtől hol egy-két *parát* (pénzt), hol enni valót kap. Egy kurta kis ember jön ki a dsámiból, végignézi Mehmedet, és kérdi tőle, hogy nem állana-e be hozzá szolgának.

«Nem bánom - feleli Mehmed - de csak úgy, ha megfogadod, hogy semmiért se szabad egymásra megharagudnunk. Ha megharagszol, megöllek, ha én haragszom meg, te is megölhetsz engem.» Ritka volt abban a faluban a szolga, ráállott a kurta ember az egyességre.

Hogy kurtára szabjuk a dolgot, legelőbb is azon kezdte a bolond, hogy a mi tyukja, juha csak volt a gazdájának, mind elpusztította a házból. «Haragszol tán mester?» kérdi a gazdájától. «Nem én, minek haragudnám», mondja a megszeppent gazda. Többet azonban nem bízik rá semmit, hadd üljön otthon munka nélkül.

Felesége, gyereke volt a gazdának, ezekre kellett volna Mehmednek vigyázni. Ő dajkálgatta volna a kis gyereket, de bizony nem telt bele sok idő és elemésztette ostobaságával. Megijed az asszony, hogy előbb-utóbb még rákerül a sor, fogja, összebeszélnek az urával és megszöknek egy éjszaka a bolondtól. De meghallotta Mehmed a dolgot, belebútt a ládába és amikor kinyitják a másik faluban, ehol a bolond búvik ki belőle.

Megint összebeszél a gazda a feleségével, hogy az éjszaka a tó partjára mennek aludni. Mehmedet is magukkal viszik, a tó mellett vetnek neki ágyat, hogy ha majd elalszik, bedobják. Volt azonban annyi esze a bolondnak, hogy maga helyett az asszonyt ugrasztotta a tóba. «Haragszol tán mester?» - «Hogyne haragudnék te gézengúz, vagyonom elpusztítottad, gyerekeim, feleségem megölted, koldussá tettél.» Veszi a bolond a gazdát, eszébe juttatja az egyességet és beledobja őt is a tóba.

Egymagára maradt Mehmed, megy ismét világgá. Megy az úton mendegél, édes kávé iddógal, rá csibukot sziddogál, hátra-hátra tekinget, csak bolhányit lépeget. Jártában-keltében, jöttében-mentében egy öt parás darabot (egy és ¼ kr.) talál, vesz érte *leblebit* (pergelt borsót), és amint kezdi szemenként rágicsálni, beleejt egy felet egy útszéli kútba.

Kezdi a bolond úgy, a hogy csak a torkán kifér: «a fél *leblebimet* akarom, a fél *leblebimet* akarom». A rémítő ordítózásra egy arab szellem (peri) száll fel a kútból, olyan nagy a két ajaka, hogy egyikével a földet, másikával az eget seprí.

«Mit akarsz?» kérdi Mehmedüktől. «A fél *leblebimet* akarom, a fél *leblebimet* akarom.»

Visszaszáll az arab a kútba, és amint ismét eljön, kezében egy asztalka. Oda adja a bolondnak és azt mondja neki: «Ha megéhezelsz, csak annyit mondj, hogy adj enni asztalkám; ha pedig jól laktál, azt mondd, hogy elég már asztalkám.»

Veszi Mehmed az asztalt, megy vele egy faluba és amikor csak megéheznek, «adj enni asztalkám», annyi előtte a drága szép étel, hogy azt se tudja, melyikhez lásson előbb. No, gondolja magában a legény, hadd lássa e dolgot a falu népe is; szalad, hívja őket össze nagy vendégségre.

Jönnek a falubéliek, egyik a másik után, néznek jobbra néznek balra, de sehol se tűz, se hozzávaló. E még bizony bolonddá akar bennünket tenni, gondolja mindegyik. De hozza a fiú az asztalkát és «adj enni asztalkám,» aj, az a sok szép étel; torkig jól lakott valamennyi,

maradt még a cselédségnek is. Tanakodnak a falubéliek a dolgon, hogy hogy lehetne ilyet mindennap enni. Úgy, mondja az egyik, hogy belopódkodik egy nap Mehmedhez és addsz a kezéd asztalkám, vége a bolond dicsőségének.

Mit csinál ismét éhes gyomrával? Szalad az útszéli kúthoz és kezdi megint: «A fél *leblebimet* akarom, a fél *leblebimet* akarom.» Addig akarta, míg ismét felszállott hozzá az arab *peri*, és kérdi, hogy mi megint a baja.

«A fél *leblebimet* akarom, a fél *leblebimet* akarom.» - «Hát az asztalka?» - «Ellopták.»

Leszáll a nagyajku szellem és amint felkerül a kútból, egy malmocska van a kezében. Oda adja ezt is a bolondnak, és azt mondja neki: «Ha jobbról csavarod, arany, ha balról csavarod, ezüst hull ki belőle.» Fogja a legény a malmot, haza viszi, csavarja jobbról, csavarja balról, hát csak dől ki belőle a temérdek kincs. Olyan gazdag ember lett belőle, hogy nem a faluba, de még a városba se lehetett volna párjára akadni.

Hogy, hogy nem, megtudja a falu népe a malmocska kincsét és addig tanakodnak, addig mesterkednek, míg a malmocskának is hűlt helye támad egy reggel. «A fél *leblebimet* akarom, a fél *leblebimet* akarom», kiáltja Mehmed a kútnak.

«Hát az asztalka, hát a malmocska?» kérdi a felszálló szellem.

«Ellopták mind a kettőt,» siránkozik nagy keservesen a féleszü.

Megint leszáll az arab és két botocskát hoz fel a kútból. Oda adja a bolondnak, és erősen a lelkére köti, hogy valahogy azt ne találja mondani: «Üssed botocskám.»

Veszi Mehmed a botot, forgatja jobbra is, balra is, de nem tudja eltalálni a módját. Ő bizony megpróbálja, és alighogy neki biztatja őket, hogy «üssed botocskám», neki az irgalmatlan két bot, és a hol csak érzik, fején, lábán, kezén, hátán hogy majd elnyúlt nagy fájdalmában. «Megállj botocskám», ime megpihen a két bot. Nagy fájdalmában is nagyot örült Mehmed, hogy kitalálta a nyitját.

Hazáig meg se áll a két bottal, hívja össze a falubélieket mind; de egy szóval sem említi, hogy mi végből. Alig egy pár óra, összekerül valamennyi és lesik nagy kíváncsisággal az új dolgot. Jön Mehmed a két bottal és «üssed botocskám», no tett is köztük olyan kegyetlen ütést-verést, hogy alig győzték a rimázkodással. «Nem addig - biztatja őket az észre tért Mehmed - míg elő nem adjátok az asztalkát is, a malmocskát is.»

Mindenre ráállott a vérig vert falu népe, szaladnak az asztalkáért, meg a malmocskáért, és «megállj botocskám», ismét helyreállt a béke.

Veszi a *peri* mind a három ajándékát, megy velük a saját falujába és mert pénze is volt, meg is okosodott, ráakadt a testvéreire is. Az elásott pénzt a testvéreinek adja, keresnek maguknak egy-egy asszonynak való lányt, megházasodnak és élik világukat. Nem volt okosabb ember a faluban mint bolond Mehmed.

Az aranyhajú gyermekek.

Volt hol nem volt, nagyon régen volt, mikor még apám az én apám volt, én meg az apám lánya voltam, mikor még apám az én fiam volt, én meg az apám anyja voltam, volt egyszer a világ túlsó részén, közel az ördögök országához, egy nagy város.

Abban a városban három szegény leányzó lakott, egy szegény favágónak a gyermekei. Reggeltől estig, estétől reggelig egyre csak hímeztek, varrtak, fontak; reggel elment egyikőjük a vásárra, eladta a munkát és így csak eléldégéltek valahogy.

Egyszer, mért mért nem, megtalált a város pádisája a népére haragudni és büntetéskép ráparancsolt, hogy három nap, három éjjel senki se gyújtson a városban világot. Mit csináljon a szegény három egy-testvér? A sötétben csak nem dolgozhatnak. Fogják, vastag szőnyeget borítanak az ablakra, kis mécset gyújtanak és munkához látnak, hogy megkeressék a mindennapit.

A tilalom harmadik estéjén sétára indul a pádisá, hogy nem szegte-é meg valaki a rendeletjét. Véletlenül a lányok háza elé kerül és mert a szőnyeg egyik csücske megakadt volt az ablak rácsában, meglátja a pádisá a világosságot. A lányok bent nem is sejtették a dolgot, varrogatnak, fonogatnak és beszélnek a szegénységüket.

Elkezd a legnagyobbik: «Óh ha engem a pádisá a fő-étekefogójához adna; be sok szép ételt ehetnék mindennap. Olyan szőnyeget szőnék neki érte, hogy amennyi katonája csak van, mind elférne rajta.»

«Engem meg - mondja középső lány - ha oda adna a fő-ruhamesterének, be sok szép drága ruhát viselhetnék. Aztán meg olyan egy sátort csinálnék a pádisának, hogy valamennyi katonája mind elférne benne.»

«Én pedig - mondja a legkisebbik - ha maga a pádisá találna elvenni, olyan két gyereket hoznék neki a világra, hogy mindkettőnek arany volna a haja. Az egyik fiu volna, a másik lány, a fiu homlokán félhold, a lányén meg csillag ragyogna.»

Meghallja a három lány beszédét a pádisá, és alighogy rávirradt a másnap reggel, palotájába hivatja őket. A nagyobbikat az étekefogóhoz adja, a középsőt a ruhamesterhez, a legkisebbiket maga veszi el.

Bezzeg jó módba jutott a három lány. Olyan ebédeket csapott a legnagyobbik, hogy a mikor a szőnyeg szövésre került a sor, dehogy fogott volna hozzá a teli gyomrával. Küldték is másnap vissza, a favágó kunyhójába. A középső lány is úgy neki öltözködött aranyba, ezüstbe, hogy sátor csinálással bizony ő nem piszkolja be magát. Ment ő is vissza a nénjéhez.

De hát a legkisebbik. Alig múlik el a kilencz hónap meg a tiz nap, erőt vesz rajta a fájdalom. Összesug erre a másik két lány, hogy milyen lesz az ő szégyenük, ha az a két csodagyerek csakugyan a világra talál jönni. Szólítják elő a palotabéli bábát és pénzzel, ígéretekkel tele beszélnek, hogy ártsa magát a dologba. Boszorkány volt az ördögszötte bábája, szívesen ráállott akármiféle rosszra. Két kutya kölyköt kerített valahonnan elő, úgy megy a beteg ágyashoz.

Pedig lelkem, olyan két gyereke lett a pádisá feleségének, mint akár a ragyogó csillagok. Az egyik fiu, a másik lány; a fiu homlokán félhold, a lányén meg csillag, hogy az éjszaka is ragyogott tőlük.

A gonosz bába azonban veszi a két kutya kölyköt, kicseréli a gyerekekkel és adja tudtára a pádisának, hogy kutya-kölyke lett a szultán-asszonynak. A pádisának csak hogy a fejébe nem ugrott a lelke szörnyű haragjában. Veszi a szegény feleségét, derékig a földbe ásatja és

városszerte elrendeli, hogy minden arra menő köpjé le, követ dobjon rá. A boszorkány meg, a mint keze ügyébe került a két gyereket, kivitte őket a város végire, letette egy folyóvíz partjára, és mint a ki legjobban végezte dolgát, megy vissza a palotába.

Közel a vízhez, a hol a két gyerek feküdt, egy öreg párnak volt a kunyhója. Egy nőtény kecskéjük volt az öregeknek, reggel legelni ment, este haza jött, megfejték, és ezen élősködtek szegények. Egyszerre csak veszi észre az öreg asszony, hogy nem ad a kecske tejet. Elpanaszolja a baját az urának, mondja neki, hogy járjon utána, hátha más valaki lopja meg a tejüket.

Utána megy másnap az öreg a kecskének, megy egész a folyóvízig, és ott elrejtőzködik egy fa megé. Ime mit látnak a szemei, bizony ti is megörültek neki, ha meghalljátok. Két aranyhajú gyerek heverész a fűben, a kecske hozzájuk megy és megszoztatja őket. Aztán egyet mekeg nekik, ott hagyja őket és megy legelészni. Úgy megörült az öreg ennek a két csillag-darabnak, hogy majd neki bolondult. Veszi a két kis magzatot és mivel Álláh nem áldotta meg gyerekekkel, a kunyhójába viszi és oda adja az anyjuknak. Az asszony még nagyobb örült a gyerekeknek, Álláh adta nekik, gondját viselik, felnevelik. De ime jön keserves-mekegve a kecske, mintha csak sírni akarna, és alig hogy oda mutatják a két gyereket, megszoztatja őket és azzal ismét legelészni.

Jön az idő, megy az idő, felnő a két csodagyerek, hegyen-völgyön futkároznak, még a sötét erdő is kiragyog az aranyhajuktól. Vadat űznek, pásztorkodnak, segítkeznek az öregek mellett. Addig telik, addig múlik az idő, hogy a két gyerek nagyocská lett, a két öreg megvénült; az aranyhajúak erősödtek, az öreg pár meg úgy elgyengült, hogy egy virradóra meghaltak. Magára maradt a két egy-testvér.

Eleget sírtak, eleget ríttak szegények, de hát nem lehetett a bajon segíteni. Eltemetik öreg szüléiket, és otthon a lány a kecskével, a fiu meg vadászaton, kisebb gondjuk is nagyobb volt a megélhetésnél.

Egy nap, a mint javában vadászgat az erdőn, meglátja a pádisá apja. Se az apja nem tudta, hogy a gyereke, se a fiu nem ismerte az apját. De alighogy megpillantotta ezt a csodaszép gyereket, a szívére szerette volna szorítani és mondja az embereinek, hogy tudják ki a gyerekből, hogy ki-miféle.

Oda megy egy udvarbéli a fiuhoz és mondja neki: «Be sok vadat lőttél ma *bejem*.»

«Sokat teremtet Álláh - feleli a fiu - neked is jut, nekem is», és azzal ott hagyja a faképnél.

A pádisá is megy vissza a palotájába, de egész betegje lett a fiúnak és amint kérdik otthon a baját, mondja, hogy olyan egy csodaszép gyereket látott az erdőben, hogy egész odáig van, úgy megszerette. Aranyos a haja, ragyogó a homloka, a milyet az ő felesége ígért volt neki.

Bezzeg megijedt e szóra a bába. Siet a folyóhoz, megpillantja a házat, benéz, hát ott egy aranyhajú lány, akár tizenegyede a holdnak. Szép szívesen fogadja a lány a bába köszönését, kéri, hogy kerüljön belől.

Kétszer se kéreti magát az asszony és alighogy beteszi a lábát a házba, kezdi mézes-mázos szavaival tudakolni, hogy egyedül lakik-e.

«Nem anyókám - mondja a lány - van egy fiu testvérem is. Nappal vadászni jár, éjjelre haza jön.»

«Nem unod magad, így egymagadban?» kérdi a boszorkány. - «Ha unatkozom is, mit tegyek? Töltöm az időt úgy, a hogy lehet.»

«Mondd csak gyémántom, szeret-e nagyon a testvéred?» - «Testvérét hogy ne szeretné?»

«Mondanék én neked valamit, lányom - kezdi az öreg - de aztán el ne mondd ám senkinek. Ha majd este haza jön a testvéred, kezdj előtte sírni-ríni, de úgy a hogy csak bírsz. Kérdi majd, hogy mi lelt, ne felelj rá semmit, megint kérdi, megint ne szólj neki. Harmadszorra elkezdheted aztán, hogy agyonunod itthon magad, hogy ha szeret, menjen el a tündérkirályné kertjébe és hozzon onnan neked egy ágat. Meglásd, hogy olyan szép ágat sose láttál még életedben.» A lány megigéri, az öreg asszony meg elmegy.

Estére kelve csakugyan olyan sírás-rívásra fakadt a lány, hogy egész veresre rítta a szemét. Jön a testvérkéje a vadászatról, látja, hogy ugyancsak odáig a huga, alig győzte a baját kitudni. Fűt-fát mindent megígért a fiu, és hogy teljesítse húga kívánságát, útra kél másnap az aranyhajú.

Megy megy mendegél, pipál, kávéit iddogál, addig-addig, míg elér tündérország határáig. Síkságra jut, hol karaván nem járhat, hegyek közzé jut, hol madár nem repülhet, völgyeket lát, hol kígyó nem csúszhat. Álláhnál a bizodalma, úgy megy mendegél, míg egyszerre csak szem nem látta, nyom nem járta rengeteg nagy síkságra jut. Közepén egy szépséges szép palota, az útfélen meg az ördög-anyja. Fél oldalából vér, a másiktól genyedség folyik, úgy fonogat az útszélen.

Megkerüli a fiu az ördögasszonyt, magához szorítja, egyet-egyet ölel a derekán és: «Jónapot anyácskám, holtomiglan fiad legyek» kezet csókol neki.

«Neked is jó napot fiacskám - feleli a *dev*-anyja - ha anyácskádnak nem szólítottál volna, ha meg nem öleltél volna, ha az a földbe ásott ártatlan anyád nem volna, azonnal megettelek volna. Szólj fiacskám, mi járatban vagy?»

Elmondja a szegény fiu, hogy a tündérkirályné kertjéből akarna egy ágat.

«Ki tanított téged e szóra, gyerek? - csodálkozik az asszony. - Hány száz meg száz talizmán őrzi azt a kertet, hány száz meg száz lélek veszett már azért oda.»

Nem tágit a fiú, ha addig él is; egy élete, egy halála.

«Köszönd annak a földbe ásott ártatlan anyádnak», mondja a *dev*-anyja. Azzal maga mellé ülteti a fiút és oktatja az útra: «Hajnal hasadtakor útra kelsz és addig meg sem állsz, míg egy kút meg egy erdőség nem bukkan eléd. Ebben az erdőben vedd elő a nyilad, fogj vagy öt-, tiz madarat elevenen, oda viszed őket a kúthoz, elmondasz elébb két rend imádságot, aztán beledobod a madarakat a kútba és lekiáltasz a kulcsokért. Erre egy kulcsot dobnak majd fel a kútból, magadhoz veszed és megint útra kelsz. Egy nagy barlang elé fogsz kerülni, az ajtaját kinyitod a kulcsokkal és mihelyt beteszed a lábad, kinyújtod a nagy sötétben a jobb kezéd, megragadod a mi belé akad, hamarosan visszafordulsz és a kulcsokat ismét visszadobod a kútba. De mindez alatt vissza ne nézz, különben Álláh irgalmazzon lelkednek».

Másnap virradóra útra kel a fiu, fog vagy öt-tiz madarat az erdőből, kézrekeríti a kulcsot, kinyitja vele a barlang ajtaját és «Já Álláh» kinyújtja a jobb kezét, megragad vele valamit és azzal vissza se nézve lovára kap, testvérkéje házikójáig meg sem áll.

Csak akkor vette igazán szemügyre, hogy mi van a kezében. Se több, se kevesebb, mint egy ág a tündérkirályné kertjéből. De milyen ág volt ez. Tele apró galyacskákkal, galyak tele levélkével; a hány levél annyi madár, a hány madár annyi hangja. Olyan éneklés, olyan daliás, hogy a ki halotta, egész odáig volt tőle. Bezzeg majd felverte az öröm a házat.

Másnap megint hozzálát a fiu a vadászáshoz, és amint javában üzi a vadat, megint meg találja a pádisá látni. Egy-két szót vált a fiuval, azzal megy a palotájába, de még nagyobb betegje lett a fiunak, mint annak előtte volt.

Szedelőzködik a bába, megy ismét a házikóba, hát ott a lány kezében a tündérág.

«No lányom - köszönt be a bába, - nem megmondtam? De ez még mind semmi. Ha a tündérkirályné tükkrét hozná el a testvéred, tudom Istenem, ezt az ágat a kezébe se vennéd. Csak azon mód rimánkodj érte, mint a tövisért.»

Még jóformán el se ment a boszorkány, már úgy neki kezdett a lány a rívásnak, hogy alig tudta a bátyja megvigasztalni. Meg-meg nyakába veszi a világot, egyenesen az ördögök anyjához, és úgy elrimánkodik előtte a tükörért, hogy nem tudott neki a *dev*-asszony ellentállani.

«Köszönd annak a földbe ásott ártatlan anyádnak - mondja neki az anyó - különben ezer lelked is oda veszett volna.» Oktatja a fiát, merre menjen, mit csináljon és úgy ereszti útnak.

Veszi vasbotját a kezébe, vassaruját a lábára és ahogy előre megmondta neki a *dev*, rátalál a két kapura. Az egyik nyitva volt, a másik zárva. Fogja, a nyitott kaput bezárja, a bezártat kinyitja és amint belép rajta, ott egy másik kapu. A kapu előtt egy oroszlán meg egy juh, az oroszlán előtt fű, a juh előtt hús. Veszi a húst, teszi az oroszlán elé, veszi a füvet, teszi a juh elé, és bántatlanul hagyják bemenni. De ott egy harmadik kapu, előtte meg két kemencze, az egyikben tűz ég, a másik kihamvadt. Az égőt kioltja, a kialudtban tüzet rak, és azzal a kapun át a tündérkertbe, a kertből a tündérpalotába. Veszi a bűvös tükrot és amint siet ki vele, olyat kiáltanak rá, hogy ég-föld rengett belé.

«Égő kemencze fogd meg», kiáltozzák a palotából, a mint a kemencze mellett elhalad.

«Nem én - szól vissza a kemencze - ha ez nem olt ki, még most is égek.» A kialudt kemencze sem akarta megfogni, mert a fiúnak köszönhetette, hogy újra tüzet raktak benne.

«Oroszlán tépd szét», kiáltozzák a palotából, amint az állatok mellett halad el útja.

«Nem én - válaszol az oroszlán - ennek a jóvoltából jutottam a húshoz.» A juh sem akarta megragadni, mert a fiu segítette a fűhöz.

«Nyitott kapu ne ereszd ki», kiáltják ismét bentről.

«Dehogyan nem eresztetem - szól a kapu - ha ez be nem zár, még most is nyitva volnék.» A bezárt kapu is utat nyitott neki és nem telik bele sok idő, otthon az aranyhajú, örömeire testvéreinek. Belenéznek a tükörbe, hát hatalmas Álláh, benne az egész világ. Eszébe se jut a lánynak a tündérág, egyre a tükörben a szeme.

Megint vadászni jár a fiu és hogy hogy nem, ismét szeme elé kerül a pádisának. De harmadszorra annyira elfogja szívét a szeretet, hogy félholtan viszik a palotájába. Ismét megtudja a boszorkány a dolgot.

Szalad a lányhoz és tele beszél a fejét, hogy addig ne nyugodjék ám, míg a tündérkirálynét el nem hozza a testvére. «Ebbe csak beletörök a fejszéje,» gondolta magában. A lány előre is örült már a szép tündérnek, és alig győzte várni a bátyját.

Csak úgy özönlött a könnye, mikorára a testvérkéje megjött, mintha csak fellegből ömlött volna. Hiába mondja a fiu, hogy milyen messze, milyen bajos az út odáig, tündérkirályné kell a lánynak.

Ismét útra kél, beállít az ördög-asszonyhoz, a kezét szorítja, a lábát csókolja, a lábát szorítja, a kezét csókolja, segítsen még egyszer a baján. Csak elbámúl az asszony annyi bátorságon és váltig beszél le a szándékáról, mert nincs annyi lelke, a mennyi odaveszhetne.

«Nem én anyácskám, - mondja a fiu - halni meghalok, de visszatérni nem fogok nélküle.»

Mit csináljon a *dev*-asszony, ismét megmutatja neki az utat. «Azon az úton haladj, a honnan az ágat vetted, arra is el kell menned, a hol a tükrot találtad. Egy nagy-nagy síkságra érsz ezen a két bejáraton túl, de nem nézel se jobbra, se balra, egyre csak előre a koromsötétségben. Ha majd kivilágosodik, meglátsz egy nagy czipruserdőt, az erdőben egy nagy temetőt, itt vannak

mindazok kővé válva, a kik a tündérkirályné után áhítoztak. Itt se állasz meg, hanem méssz a királyné palotájáig és ahogy csak erőtől telik, kiáltod a nevét. Hogy aztán mi történik veled, magam sem tudhatom.»

Útnak indul másnap a fiu, megimádkozik a kút mellett, benyit a kapukon, elér a nagy sötét-hez, de se jobbra, se balra, egyre előre tart. Egyszerre csak kivilágosodik, egy nagy cziprus-erdő terül el előtte, fája az eget verdesi, koronája sírkövekre hajlik. Pedig nem is temető, hanem embernyi kövek, se szeri se száma. Pedig nem is kövek, hanem megannyi ember, kővé válva kővé fagyva. Se szellem se ember, se nesz se hang, csakúgy borsószik a fiu háta; de összeszedi a bátorságát és folytatja az útját.

Néz előre, néz, csak úgy káprázik a szeme a vakító világosságtól és amint jobban szemügyre veszi, hát akár a nap, olyan csillogó egy palota. Összeszedi meglevő erejét, kiáltja a tündérkirálynét, hát csak elhal ajkán a szó és kővé dermed a teste egész a térdéig. Még egyet kiált, kővé válik köldökéig, még egy utolsót a hogy erejétől tellett, és köldökétől a torkáig, onnan a fejéig akár a többi sírkő.

De ehol a tündérkirályné, a két lábán ezüst saru, a kezében aranycsésze, fut a palota kertjébe, vizet merít a gyémántmedenczéből, és mihelyt rálocscsantja a fiura, életelevenség száll belé.

«No te ifju legény - szólal meg a királyné - nem elég, hogy a tündérágamat, aztán meg a tükrömet vitted el, de még harmadszorra is ide merészkedtél? Köszönd annak a földbe ásott ártatlan anyádnak, különben kővé válva kőnek maradtál volna. Szólj, mi hozott ezúttal ide?»

«Te érted jöttem», szól a fiu nagy bátran.

«No ha annyit szenvedtél miattam - szól a tündér - nem bánom menjünk.»

Azt is kívánta még a fiu, hogy a hány embert csak kővé változtatott, mindnek adja vissza az életét.

Megy a tündér a palotába, összeszedi kicsiny súlyú, nagy értékű drágaságait, felszerszámoz két lovat, az aranycsészébe meg vizet merít és alighogy ráfreccsenti a kövekre, valamennyi új életre kel.

Lóra ülnek és amint kiindulnak a tündérföldről, olyat rázkódik alattuk a föld, olyan szörnyet csattan az ég, hogy a hetedik menny első földnek, a hetedik föld első mennynek jött és ha a tündér ott nincs a fiu mellett, odáig lett volna nagy ijedtében. Vissza se néztek, úgy jutottak el a testvérkéjük házáig. No volt is nagy öröm meg vigaság, alig lelik a tündérkirályné helyét. De a fiunak se jött meg olyan hamar a vadászhatnékja, hanem «én a tiéd, te az enyém» szívet cseréltek a szép tündérrel.

Tudta a tündér a gyerekek meg az anyjuk esetét, bántotta az ártatlan anya sorsa és azt mondja egy reggel a fiunak: «Menj az erdőre vadászni, ha majd találkozol a pádisával, első dolga lesz, hogy meghív a palotájába. Valahogy azt ne tedd, hogy el ne fogadd a meghívást.» Ugy is lett; alighogy egyet fordul az erdőn, előtte a pádisá és szóra szó, meghívja a fiut a palotájába.

Másnapra kelve költi a tündér a gyerekeket, összecsapja a két tenyerét, és hívja a *laláját*. Olyan egy arab pattant erre elő, hogy az egyik ajka az eget, a másik ajka a földet sepri és «Mit parancsolsz szultánom?», azt kérdi legott.

«Hozd elő az apám paripáját», parancsolja a tündér.

Eltűnik az arab akár a szél, és egy pillanat alatt előttük egy paripa, párját még nem látta a világ. Rápattan a fiu a lóra, hát már várja az úton a pádisáék fényes kísérete.

- De nini, Uram bocsá, majd kifelejtetem a javát. Azt is meghagyta volt a tündér a fiunak, hogyha majd a palotában lesznek, vigyázza meg mikor nyerit a lova. Első nyerítésére siessen vissza, és harmadnapra ő hívja meg a pádisát.

Megy a fiu gyémántköves paripáján, utána a nagy díszes sereg, csak úgy köszönetet jobbra, balra és amint megérkeznek a palotába, mindenfelől a nagy pompa, hogy soha olyat. Esznek isznak, mulatoznak, odáig a pádisá a nagy örömtől, de amint egyet nyerit a ló, kapja magát a fiu és akárhogy kéri, hogy maradjon még, nem hajt a szóra. Lovára kap, meghívja ő is a pádisát és indul vissza a tündérhez meg a testvéréhez.

Ezalatt kiásatta a tündér a gyerekek anyját, és tündér szereivel úgy helyreállítja, hogy olyan lett akár lány korában. De se az anya előtt a gyerekeit, se a gyerekek előtt az anyjukat, szóval sem említi.

Jókor kelnek a vendégfogadás napján, kinéznek, hát olyan fényes palota áll a házikó helyén, hogy szem nem látta párját, fül sem hallotta mását, a mi drágaköve csak van az országnak, mind ott az egy rakáson.

Hát még a palota kertje, az a sok szebbnél szebb virág, minden virágnak más-más dalló madara, minden madárnak más-más ragyogó tolla, az a sok lugos, hogy jaj-jaj. Az a palotabeli sok cselédség, a harem fekete szolgálói, a férfiak fehér rablányai, a játszó személyek, a zenélők és énekesek, de csak te számítsd elő mind, ha tudod. Hát még azt a tündérkiséretet, mely a pádisát fogadni ment, ki győzné mind elbeszélni.

Nem is ember szülöttje ez a gyerek, kezdik a pádisáék, láttára ennek a rengeteg csodának; vagy ha ember szülöttje is, tündérsereg van mellette.

A palota legszebb szobájába vezetik a pádisát, hozzák a kávé, serbetet, aztán a zene szólal meg, meg az a sok madárszó, akár örökké elhallgathatod. Jön a sok szép étel, a drága édesség, aztán ismét a játszó, szemfényvesztők, no csak hogy estig ki nem fogtak semmiből.

Este felé jönnek a pádisáért, várnak rá a háremben. Benyit, hát elől az aranyhaju fiu, félhold ragyog szép homlokán, utána mátkája a tündérkirályné, aztán felesége a földbe ásott szultán-asszony, mellette aranyhaju leánykája, csillag ragyog szép homlokán. Oda futnak a kővé meredt pádisához, megcsókolják a ruhája szélét és kezdi a tündér beszélni elejétől végéig, mindent úgy a hogy megtörtént.

Bizony nem sok híja volt, hogy oda nem lett a pádisá a nagy örömtől. Alig hisz a szemének, szívére szorítja megannyiját, feleségét, két szép gyermekét meg a tündér lányát. A szultán-asszony két testvérének megbocsátották a bűnét, de a boszorkányt irgalmatlanul elpusztították. Ő meg a felesége, fia meg a tündérkirályné, a lánya is egy hozzávaló legénnyel, egyszerre csaptak lakodalmat. Negyven nap meg negyven éjjel, Álláznak megengedtével.

A ló-dev és a boszorkány.

Három lánya volt az egyszeri pádisának. Útra készül egy nap az öreg, hívatja a lányait és erősen a lelkökre köti, hogy kedvencz lovát ők etessék-itassák, valahogy másra ne bizzák a gondját. Annyira szerette a lovát, hogy idegent még csak a közelébe se engedett.

A pádisa útjára kél és amint a nagyobbik lány vinné az abrakot az istállóba, közelébe se engedi a ló. Megy a középső lány, avval is úgy tesz. Viszi az abrakot a kisebbik, hát meg se moczczan a ló, megeteti megitatja, úgy tér vissza a testvéreihez. Belenyugszik a két nagyobbik, hadd viselje húgok a ló gondját, legalább nekik nem kell vele bajlódni.

Megjön a pádisa és legelébb is azt kérdi, hogy ellátták-e mindennel a lovát. «Minket még a közelébe se bocsátott - mondja a két nagyobbik, - húgonk volt a gondozója.»

Erre fogja a pádisa, férjhez adja a lányát a lóhoz, a másik kettőt a fősejh meg a vezír fiának adja oda és az első napon kezdik, a negyvenediken végzik a nagy lakodalmazást. A kisebbik az istállóba került, a két nagyobbik fényes palotában lakott. De csak nappal volt a kisebbiknek ló-ura meg istálló-lakása. Éjfélnek idejében rózsa-kert az istállója, szép dalia a ló-ura, úgy élük a világukat. Senki se tudta, csak ők ketten, a nappalt úgy a hogy eltöltötték, est idejét alig várták.

Dárdajátékot rendez a pádisa a palotájában, megjelenik rá a sok vitéz, de senki se viaskodik úgy, mint a két szultán-lány két ura.

«Nézd csak - kiált le a két lány az istállóban lakó húgokhoz - hogy dobálóznak a dárdával; akár két oroszlán, olyan a mi két urunk. Hát a te ló-urad hová marad?»

Egyet rázkódik a lány ló-férje, emberré változik, paripára ül, megmondja a feleségének, hogy valahogy el ne árulja valakinek és egy pillanat alatt ott terem a játéktéren. Mindenkin tútesz a dárdájával, leteríti lovairól a két sógorát és mintha ott se lett volna, ismét ott terem az istállóban.

Másnap megint játszanak, ismét csúfolkodik a két nagyobbik lány, de ott az ismeretlen vitéz megint, megjelenik meg eltűnik. Harmadik nap azt mondja a ló-ember a feleségének: «Ha vagy én találok bajba jutni, vagy te szorulsz segedelemre, vedd ezt a három szőr-szálat, égesd el, és megkereslek akárhol is.» Ezzel siet a játéktérre és viaskodik a sógoraival. Mindenki megbámulja a játékát, még a két nagyobbik lány is, és ismét szólnak le a húgukhoz: «Lám, hogy értik ezek a játékot, nem úgy mint az a ronda ló-urad.»

Nem állhatta meg a lány válasz nélkül, és mondja a testvéreinek, hogy az a szép vitéz senki más, mint az ő ló-ura. És ahogy mutatná az urát, eltűnik előle, mintha ott se lett volna. Eszébe jut az ura tilalma, hogy el ne árulja a titkát, és alig várja, hogy megjöjjön az istállóba. De hiába, nem jön se ló, sem ember; itt az éjfé, se rózsa, se rózsás kert.

«Óh jaj - siránkozik a lány - elárultam az uramat, megszegtem a szót, íme a büntetésem.» Be se hunyja a szemét, sírva leli ott a reggel. A hogy megvirradt, elmegy pádisa apjához, elpanaszolja neki, hogy elveszítette a ló-urát, felkeresi, ha a világ végire ment is. Hiába tartaná vissza az apja, hiába mondja neki, hogy *devek* közül való az ura, hogy sose találhatja meg, nem tudja lebeszélni a szándékáról. Mit csináljon, útnak engedi.

Nagy bújával útra kel a lány, addig megy, addig mendegél, míg gyenge teste elfárad, hegy aljánál összeroskad. De íme eszébe jut a három szőr-szál, veszi az egyikét és meggyújtja. Ott az ura a karja közt, alig tudnak örömeükben megszólalni.

«Nem megmondtam - szólt a legény nagy szomorún - hogy el ne árulj senkinek, ha most meglát itt boszorkány anyám, azonnal széttép. Ez a hegy itt a mi lakásunk, mindjárt itt lesz anyám, és jaj nekünk, ha észrevesz.»

Megijed a szegény szultán-lány, sír-rí nagy keservesen, hogy most találta meg az urát és már is el kell hogy veszítse. Megesik rajta a *dev*-fiu szive, egyet csap rá, almára változtatja és felteszi a polczra. Nagy visongva repül le a boszorkány a hegyről és sikítja, hogy emberszagot érez, emberhúst áhítoz. Hiába tagadná a fiu, nem hiszi az anya semmikép.

«Ha megesküszöl a tojásra - mondja a fiu - hogy nem lesz bántódása, megmutatom, a mit rejtegetek.»

Megesküszik a boszorkány, és erre egyet csap a fiu az almára, ott előttük a szép lány. «Ime a feleségem», mondja az anyjának. Nem szól rá az öreg semmit, dolga után lát, a menyének is ad dolgot.

Eltelik egy pár nap békességgel, de a boszorkány csak azt várta, hogy elkerüljön a fiu hazulról. Dolga akadt egyszer a devnek és alighogy kitette a lábát, mondja a boszorkány a lánynak: «Seperj, ne seperj», és ezzel megy ő is, hogy este ismét visszajön. Csak gondolkodik a lány, hogy mit csináljon ő már most, mit seperjen, mit ne seperjen. Eszébe jut a szőrszál, veszi és meggyújtja a másodikat is. Ehol az ura előtte, kérdi tőle, hogy mi a baj; mondja a lány az anya parancsát, hogy seperjen és ne seperjen. Megmagyarázza neki az ura, hogy a szobát seperje ki, az előszobát ne seperje ki.

A lány úgy tesz és amint este jön haza a boszorkány, kérdi a lánytól, hogy elvégezte-e a dolgát. «Sepertem, nem sepertem, anyácskám» feleli a menyé. «Ebatta rusnyája - mocskolja az öreg - nem a magad eszéből tudtad ezt meg, bizonyosan a fiam tanított rá.»

Másnap, amint megint felkel az asszony, oda ad a lánynak három edényt és ráparancsol, hogy töltsen tele a könnyével. A mint elmegy a boszorkány, maga elé veszi a három edényt, sír-sír, de alighogy egy pár cseppet tudott belé hullajtani. Fogja, elégeti a harmadik szőrszálat is.

Megint ott terem az ura és magyarázza neki, hogy töltsen tele az edényeket vízzel, aztán hintsen bele egy kis sót. A lány úgy tesz, és a mint jön este az asszony, számon kéri a munkát. Mutatja a lány a három edényt, tele a könnyekkel. «Ebatta rusnyája - szidja az öreg asszony - nem a te műved ez, no de végére járok neked is, a fiamnak is.»

Másnapra megint talál ki valami dolgot, de a fia is megsejtette, hogy rosszban töri az anyja az eszét és megy haza a feleségéhez. Ott buslakodik szegény feje egymagában, mert a három szőrszál is kifogyott, a rábizott munkát se tudta volna elvégezni. «Most csak szökjünk innen - mondja az ura - mert addig nem nyugszik, míg kárt nem ejt benned.» Ezzel veszi a feleségét és indulnak világgá.

Jön estére a boszorkány, látja, hogy se menyé se fia. «Megszöktetek rusnyák» - fenyegetődzik a gonosz, és szólítja elé boszorkány testvérét, hogy menjen a fia meg a menyé után, hozza őket vissza. Beszáll a boszorkány egy edénybe, ostort fon a kigyóból és úgy ered utánok.

Észrevette a *dev*-fiu a nagynénjét, egyet csap sebtiben a lányra, fürdővé változtatja, magából meg fürdömestert csinált és leült a kapujába. Kiszáll a boszorkány az edényből, odamegy a fürdömesterhez és kérdi tőle, hogy nem látott-e erre egy fiut meg egy lányt.

«Még csak most melegítettem meg a fürdőt - mondja a fiu - nincs benne senki; ha nem hiszed, megnézheted.»

Látja az asszony, hogy nem lehet evvel okos szót váltani, beszáll az edénybe, visszarepül és mondja a testvérének, hogy nem tudott rájuk akadni.

Kérdi a boszorkány, hogy nem kérdezősködött-e az úton valakitől.

«De igen - mondja az ifjabbik - egy fürdő volt az útszélen, annak a gazdájától kérdeztem, de vagy bolond vagy nagyot hall, nem mentem vele semmire.»

«Te voltál a bolondabb - förmed rá a nénje - hogy nem ismertél rá benne a fiamra, a fürdőben meg a lányra.» Hívja aztán a másik testvérét, és azt küldi a két szökevény után.

Meglátja a *dev*-fiu a másik nagynénjét is, a mint repül az edényben. Egyet csap a lányra, forrásra változik, ő pedig ott áll mellette és merít belőle a korsójával. Odamegy a boszorkány és kérdi a fiutól, hogy nem látott-e erre egy fiut meg egy lányt.

«Iható vize van ennek a forrásnak - feleli nagy bambán - én mindig innen meríték.» Azt hiszi az asszony, hogy bolonddal van dolga, vissza fordul ő is és mondja a nénjének, hogy nem találta meg őket. Kérdi a boszorkány, hogy nem találkozott-e valakivel az uton.

«De igen - mondja a másik - vizet merített egy féleszű egy forrásból, de nem tudtam belőle okos szót kivájni.»

«A fiam volt az a féleszű, te okos - pattan rá a néne - a forrás meg a felesége. Már magamnak kell utána látni», és azzal beszáll ő is az edénybe, ostort fon a kigyóból és indul utánok.

Megint hátranéz e közben a fiu, látja, hogy maga az anyja jön ezúttal. Egyet csap a lányra, fára változtatja, ő pedig kigyóvá válik és rátekerget a fára. Rájuk ismer a boszorkány, ragadja a fát, hogy apróra tördeli, de amint látja a rátekergetett kigyót, fél, hogy a fiát is megöli vele.

Azt mondja a kigyónak: «Fiam, legalább a kis ujját mutasd annak a lánynak, akkor aztán békén hagylak benneteket.»

Látja a fiu, hogy másképp nem szabadulhat meg tőle, egy falatkát legalább is kell, hogy harapjon a lányból. Oda mutatja az anyjának a lány egyik ujját, az asszony bekapja és aztán visszatér a birodalmába. A fiu egyet csap megint a lányra is, magára is, emberi alakot öltenek és mennek a lány apjához, a pádisáshoz. A fiu, minthogy megromlott a talizmánja, halandó embernek maradt, oda a *devsége*, oda a boszorkány anyjával való rokonsága. A pádisá nagyon megörült a gyermekeinek, újból lakodalmat csapott nekik és holta után nekik jutott az országa.

A hamupipőke-fiu.

Hol volt, hol nem volt, még abban az időben volt, mikor Álláh szolgája sok volt, az emberek baja nagy volt, volt egyszer egy szegény asszonynak három fia meg egy lánya. A legkisebbik fiu amolyan félkegyelmű volt, egész nap a hamuban hengergődzött.

Szántani megy egy nap a két nagyobbik, és mondják az anyjuknak, hogy főzzön nekik valamit, majd kihozza a húgok a mezőre. Közel ahhoz a mezőhöz a három arcú *dev* ütötte volt fel a tanyáját, és hogy a lány valahogy közelükbe ne jusson, ugyancsak magyarázgatják neki, hogy merre menjen, merre kerüljön.

Megfőzi az asszony az ebédet, megy vele a lány a mezőre, és hogy, hogy nem, a *dev* útjára talál tévedni. Alig kerül szegény feje egyet, előtte a *dev* felesége és kérdi a holtra ijedt lánytól, hogy hogyan vetődött erre a vidékre. Addig beszél rá, addig hitegeti, míg bemegy vele a házába, hogy ott majd elrejtí a *dev*-asszony az ura elől.

Pedig ott leste már őket a három arcú *dev* és a mint megérkeznek, mondja az asszony a lánynak, hogy hamarjába valami enni valót akar készíteni. «Gyúrom a tésztát, te meg lányom éleszd a tüzet.» De alighogy hozzálát az élesztéshez, elősompolyog a *dev*, megkerüli és egyet tát a száján, lenyeli a lányt ruhástúl, mindenestül.

Ezalatt csak várják a fiúk az ebédet, csak várják, de se lány, se étel. Itt a délután, itt az est, megy a két fiu haza és a mint hallják az anyjuktól, hogy még reggel elment a lány, sejtették, hogy mi lett vele. Nincs máskép, a *devek*hez került a húgocskájuk; kettőt se gondol a nagyobbik, fogja, indul a *devek*hez a húga után.

Jártában-keltében, csibukot szíttában, virágillatot szagolva, kávéját iszogatva, elér egy útszéli kemenczéhez. A kemenczénél egy öreg és kérdi a fiútól, hogy mi járatban van. Elmondja a fiu a húga esetét, hogy a három arcú *devet* megy keresni, nem nyugszik addig míg meg nem öli.

«Nem ölöd meg addig a *devet* - mondja az ember - míg meg nem eszed itt ezt a kemenczében sült kenyeret». Gondolja a fiu, ez ugyan nem nagy dolog, veszi a kemenczéből a cipókat és alig hogy egyet harap belőlük, hagyja ott a kemenczét emberestül, kenyerestül, majdhogya szét nem pattant tőle.

Alig halad egy-kettőt, meglát az úton egy nagy kazánt, a kazán tele borral és a mint itt is kérdi tőle egy ember az útját, megint elbeszéli a baját a *dev*vel. «Nem mész a *dev*vel semmire - mondja ez is - ha ki nem iszod ezt a bort.» Inná a fiu, de «jaj a gyomrom, jaj a bélem», úgy elszaladt, hogy meg sem állana, ha két híd nem volna előtte.

Az egyik híd fából, a másik vasból, a két híd túlsó részén két almafa, az egyik éretlen, savanyu, a másik megért, édes.

A három arcú *dev* már várta az úton, hogy vajjon melyik hidat választja, a fát-e avagy a vasat; melyik almából eszik, az édesből-e avagy a savanyúból. A fahíd még eltörhetik, a vason kél át, a savanyu alma még éretlen, az édesből szakít a fiu. A *dev*nek se kellett egyéb, küldi az asszonyt a fiu elé, azonmód a házába ámtíja, mint a húgát és nem sok idő telt el, bekerült ő is a *dev* gyomrába.

Hogy ne nyujtsuk hosszúra a mondani valónkat, a középső fiu se akart utolsó lenni, indul ő is a két testvére után. Ő se bír a kenyérből enni, neki is rágja a bor a gyomrát, a vashidon kél át, az édes almából eszik; harmadiknak ő jutott be a *dev* gyomrába. No de lássuk a legkisebbiket, a hamupipőke-fiút.

Látja az anyja, hogy kászolódik a bamba a hamuból, kéri, hogy ne hagyja öreg napjaira egyedül; ha a többi már elment, legalább ő maradjon mellette. Hallani se akarja a fiu. «Nem addig - mondja a hamupipőke - míg mind a három testvéremet elő nem kerítem és a *deveket* meg nem ölöm.»

Ezzel felkel a kuczkójából és a mint egyet rázkódik a hamuban, olyan nagy szélvész kerekedik, hogy a hány szántóvető csak van, mind hagyja a mezőn az ekéjét, fut ki-ki a merre a szeme lát.

Szedi össze a fiu az ekevasakat, viszi egy kovácshoz, hogy csináljon neki belőle egy lándzsát, de olyat ám, hogyha a levegőbe röpíti és onnan vissza esik az ujjára, szét ne törjék a vasa. Megcsinálja a kovács a lándzsát, veszi a fiu. Felrepíti a levegőbe, és amint visszaestében alátartja a kis ujját, apró darabokra törik a lándzsa. Még egy nagyobbat rázkódik a fiu a hamuban, a szélvész elől megint futnak a mezei gazdák, ezektől is összeszedi a fiu az ekéket és viszi a kovácshoz. Elkészül a másik lándzsa, felröpíti, ime ez is összetörik. Olyan fergeteget támaszt a fiu harmadszorra, hogy nem maradt a környéken ekevas. Megcsinálja nagy nehezen a kovács a harmadik lándzsát is és a mint alátartja az ujját, nem törik többé szét a fegyvere. «Valamennyire megjárja», mondja a fiu és azzal veszi a lándzsát, kél vele világgá.

Addig megy, addig mendegél, míg ő is a kemencze elé kerül. Fogadja az ember, kérdi az ügyét, baját és a mint értésére jut, hogy ez is *dev*-öltni megy, mondja a fiunak, hogy csak úgy, ha a cipókat megeszi, amoda meg a kazán bort, ha ki tudja inni. Neki gyürkőzik a hamu-fiu, megeszi a kemencze sültötte cipókat mind, kiissza a bort és a mint ismét tovább megy, meglátja a fa- meg a vashidat, a híd tulsó felén a két almafát.

A *dev* már lesi a fiut messziről és ugyancsak kezd inába szállani a bátorsága, láttára a hamupipő-fiu tetteinek. A vashídon mindenki fia átkelhet, gondolja a fiu, megy át a fahídon; az édes almából se nagy mesterség ám enni, eszik a savanyúból. «No itt - mondja a megrémült *dev* - nem megyünk a fujtatással semmire, készítsd csak elő a lándzsámat, azzal hadd mérkőzzünk meg».

A hamupipőke már messziről megpillantotta a *devet*, egyenesen felé tart és tisztesség tudással köszön neki. «Ha nem köszöntél volna - mondja a *dev* - menten elnyeltelek volna.»

«Én meg - feleli vissza a fiu - ha a köszönésemet nem fogadtad volna, egy lándzsa dobásra kivégeztelek volna».

«No ha olyan nagy a bátorságod - mondja a háromarcú - elő avval a lándzsával».

Veszi a *dev* a lándzsáját, neki gyürkőzik és a mint teljes erejéből neki dobja, csak a kis ujját tartja alá a fiu, és ime dirib-darabokra törik a *dev* lándzsája.

«Most meg én rajtam a sor», mondja a hamu-fiu, egyet suhint a lándzsája és az orrán repül ki a *dev* lelke. «Még egyszer, ha legény vagy», nyögi az ördög nagy erőlködve, de a mint feleli a fiu, hogy «nem én, anyám is csak egyszer szült engem a világra», ott kiadja a *dev* az utolsó lelkét is. Megy aztán a fiu a *dev*-asszonyt keresni, azt is útnak indítja az ura után és amint ketté hasítja őket, előtte mind a három testvére. Veszi őket, indul velök vissza.

Megszomjazott a három testvér a *dev* gyomrában és a mint a fele úton meglátnak egy avatag kutat, kéri a hamu-fiu testvérüket, hogy mérítsenek egy kis vizet. Vetik le a fiúk az övüket, egymáshoz kötik és leeresztik rajta a nagyobbik testvérüket. De alighogy leér a felényire, olyan kegyetlen kiabálást kezd csapni, «jaj húzzatok fel, mert elégek», hogy azonnal fel kellett húzni és a középső testvérükkel megpróbálni. Ezzel is ép úgy jártak.

«Most én rajtam a sor - mondja a hamu-fiu - de vissza ne húzzatok ám, akárhogy kiabálnék is.» Leeresztik a legkisebbiket, ő is kezdi a kiáltozást, de rá se hederítenek és addig száll, míg

leér a kút fenekére. Egy kapu van előtte, benyit, hát olyan szépséges három lány ül egy teremben, hogy mindegyike akár a hold tizennegyede. Csak elképed a három lány a fiu láttára, hogy hogyan merészt ebbe a *dev* barlangjába jönni és akárhogy kéri, akárhogy rimánkodnak előtte, hogy meneküljön, ha kedves az élete, nem a fiu, semmi áron, míg nem végez evvel a *dev*vel is.

Ha akár meddig nyújtjuk is a beszédet, csak egy lesz a vége. Megöli a *dev*et, kiszabadítja a három szultán kisasszonyt, a kiket már hét esztendeje, hogy elrabolt volt apjuktól. A két nagyobbikat a két testvérenek szánja, a legkisebbiket meg, ez volt a legszebbik, magának jegyzi el; megtölti a korsaját vízzel és viszi a lányokat a kút fenekéhez, a nyílás alá.

Először a legnagyobbikat húzatja fel, adja a legnagyobbik testvérenek, aztán a középsőt, adja a középső testvérenek, kerül a sor az övére. A legkisebbik minden áron azt akarja, hogy elébb a fiu kerüljön fel, aztán ő. «Testvéreid - magyarázza a fiúnak - megtalálnak rád haragudni, hogy a legszebb lányt tartottad magadnak és csupa irigységből nem húznak majd fel a kútból.»

«Megtalálom én akkor is az utat», feleli a fiu, és akárhogy kéri a mátkája, nincs annyi lelke, hogy rábeszélje. Elővesz a lány a gelebéből egy szekrénykét és mondja a fiúnak: «Ha bajba találsz jutni, nyisd fel ezt a szekrényt. Egy darab kovakő van benne és ha egyet versz rá, egy *arab* ugrik eléd, a ki minden kívánságod teljesíti. Ha a testvéreid csakugyan itt hagynának a kútban, menj a *dev* palotája elé és állj meg a forrásánál. Két juh jön oda mindennap, egy fehér meg egy fekete; ha a fehérbe fogózkodol, a föld színére kerülsz, ha pedig a feketébe, a hetedik föld fenekére dob le».

Felhúzatja aztán a legkisebbik lányt, és íme alighogy meglátják a testvérei ezt a legszebbiket, az öcscsük jegyesét, megszállja őket az irigység. Megharagusznak rá, ott hagyják a kútban, ők meg mennek a lányokkal haza.

Mit tegyen a fiu, visszatér a palota elé, megáll a forrásnál és várja a két juhot. Nem telik bele sok idő, elé ugrándozik egy fehér, meg egy fekete juh és a fiu, a helyett hogy a fehérbe fogózkodnék, a feketét ragadja meg és egyszerre csak azon veszi magát észre, hogy a hetedik föld fenekén van. Ezt a vidéket is hadd járom be, gondolja magában, fogja és nyakába veszi ezt a földdarabot is.

Keveset megy, sokat megy, éjjel megy, nappal megy, hegyen megy, völgyön megy, addig, hogy nem bírja tovább és megáll egy nagy fánál, hogy egyet pihenjen alatta. De ímé, mit lát maga előtt. Egy nagy kigyó csúszik felfelé a fa derekán és már-már benyelné a fán visongó fiók madarakat, ha engedné a hamupipőke. Veszi gyorsan a lándzsáját és egy csapásra ketté szabja a kigyót. Aztán meg, mint a ki jól végezte a dolgát, ledől a fa alá és mert fáradt is volt, melege is volt, azon nyomban elaludt.

Jön ezalatt a madárkák anyja, a *perik* pádisája, a *smaragd Anka* és a mint meglátja az alvó fiút, azt hiszi, hogy ez az ő ellensége, a ki évről évre elpusztítja gyermekeit. Már-már szét akarná darabolni, de sipogják a madárkák, hogy ne bántsa ezt a fiút, ez ölte meg ellenségüket a kigyót. Csak most látta meg az *Anka* a ketté vágott állatot.

Dehogy bántotta volna az alvó fiút, kerülgeti, legyezgeti, két szárnyával fedegeti, hogy ne süsse szegényt a nap és a mint felébred az álmából, hát akár egy sátor, olyan fölötté a madár szárnya. Odamegy hozzá az *Anka* és mondja neki, hogy jótettéért meg akarja jutalmazni, kívánjon tőle valamit. «A föld színére szeretnék feljutni», mondja a fiu.

«Felviszlek - mondja a smaragd madár - ha van negyven mázsa juh húsod, negyven hordó vized. Ráülsz vele a hátamra, ha *gik*-et mondok etetsz, ha *gak*-ot mondok itatsz».

Eszébe jut a fiunak a szekrényke, kiveszi belőle a kovakőt, egyet ver rajta és «mit parancsolsz szultánom», előtte a világnagyszájú *arab*. Negyven mázsa juh húst, negyven hordó vizet kér a fiú. Nem sokára hozza a húst meg a vizet, teszi egy általvetőbe, felül vele a madár szárnyára és útközben ha *gik*-et mond az *Anka*, húst ad neki, ha *gak*-ot mond, megitatja. Repülnek egyik rét földről a másikra, és a mint rövid idő múltán feljutnak a föld színére, leszáll a madár hátáról és mondja neki, hogy várja be, nemsokára vissza lesz.

Veszi a fiu a szekrénykét és mondja az előpattanó arabnak, hogy hozzon hírt neki a három lánytestvérről. Kis vártatva ehol az arab a három lánnyal, ép készültek a testvérei lakodalomra. Ráülnek valamennyien a madár hátára, hússal, vízzel megrakodnak és úgy mennek a három lányék országába. *Gik* mondja az *Anka*, hússal etetik, *gak* mondja, vízzel itatják; de hogy negyed magával volt a fiu, ismét *gik*, elfogyott a hús. Veszi a fiu a handzsárját, kivág a czombjából egy darabot és dugja a madár szájába. Megérzi az *Anka*, hogy emberhús, nem eszi meg, a szájában tartogatja és a mint megérkeznek a három lányék országába, mondja neki a madár, hogy most már mehet Isten hírével.

Nem tehetett a fiu egy lépést sem, úgy fájt a lába. «Te csak menj - mondja a madárnak - én még pihenek előbb egyet».

«Hej ravasz kópé hej», feddi a smaragd madár, és azzal kiveszi a szájában tartogatott húst, vissza illeszti a helyére, mintha csak ki sem vágta volna.

Bezzeg nagyot ámult a város, láttára a megkerült szultán-kisasszonyoknak. Alig akart az öreg pádisá a szemének hinni. Nézi, öleli az egyiket, nézi, csókolja a másikat, és a mint elbeszéli neki a történeteket, királyságával együtt mind a három lánya a hamu-fiúé.

Elhozatja a fiu az anyját meg a húgát és úgy fognak hozzá a lakodalomhoz. A húgának is találunk férjet, a *vezir* fiát, és negyven napig, negyven éjjig, boldogság éltök végéig.

Az egyszeri máj.

Májra éhezett az egyszeri öreg asszony. Oda ad a lányának egy-két garast, hogy vegyen rajta májat, mossa tisztára a tóban, és úgy hozza haza. Megy a lány a *csársíba* (vásárba), megveszi a májat és viszi a tóhoz, hogy majd megöblögeti. Amint javában mosogatja, egyszerre csak egy gólya száll le, kapja a lány kezéből a májat és elrepül vele.

Kéri a lány: «Add vissza a májat gólya, hadd vigyem az anyácskámnak, anyám engem meg ne verjen.»

«Ha árpát hozol helyébe, visszaadom a májat», mondja a gólya.

Megyen a lány a tarlóhoz: «Tarló, nekem árpát adj, árpát adom gólyának, gólya májat visszaadja, májat viszem anyácskámnak.»

«Ha imádkozol Álláhhhoz esőért, kapsz egy kis árpát», mondja a tarló.

De amint hozzá fog az imádsághoz, hogy: «Adj egy esőt óh én Álláhm, esőt adom tarlónak, tarló nekem árpát adjon, árpát adom gólyának, gólya májat visszaadja, májat viszem anyámnak», jön egy ember és mondja neki, hogy füstölő nélkül semmit sem ér az imádsága, menjen a boltoshoz füstölőért.

Oda megy a boltoshoz: «Boltos nekem füstölőt adj, Álláhnak hadd égessem, Álláh esőt ad majd érte, esőt viszem tarlónak, a tarlótól árpát kapok, árpát adom gólyának, gólya májam visszaadja, májat viszem anyámnak.»

«Adok - mondja a boltos - ha csizmát hozol a csizmadiától.»

Odamegy a lány a csizmadiához és azt mondja neki: «Csizmadia, nekem csizmát adj, csizmát adom boltosnak, boltos füstölőt ad érte, Álláhnak elégetem, Álláh esőt ad majd érte, esőt viszem tarlónak, a tarlótól árpát kapok, árpát adom gólyának, gólya májam visszaadja, májat viszem anyámnak.»

Azt mondja a csizmadia: «Ha bőrt hozol, csizmát kapsz érette.»

Odamegy a lány a vargához és azt mondja neki: «Varga, nekem bőrt adj, hadd adom a csizmásnak, a csizmás csizmát ad érte, azt meg adom a boltosnak, boltos füstölőt ad érte, azt Álláhnak égetem, Álláh esőt ad majd érte, esőt viszem tarlónak, a tarlótól árpát kapok, árpát adom gólyának, gólya májam visszaadja, haza viszem anyámnak.»

«Ha nyers bőrt hozol az ökörtől, csizmának való bőrt kapsz érte», mondja a varga.

Odamegy a lány az ökörhöz és azt mondja neki: «Ökör, nekem nyers bőrt adj, hadd adom a vargának, varga nekem csizfabőrt ad, adom csizmadiának, a csizmostól csizmát kapok, azt meg adom boltosnak, boltos füstölőt ad érte, Álláhnak elégetem, Álláh esőt ad majd érte, esőt viszem tarlónak, a tarlótól árpát kapok, árpát adom gólyának, gólya májam visszaadja, haza viszem anyámnak.»

Azt mondja az ökör: «Ha szalmát hozol, adok érette nyers bőrt.»

Oda megy a lány a gazdához és azt mondja neki: «Gazda nekem szalmát adj, hadd vigyem az ökörnek, ökör nyers bőrt ad majd érte, azt meg viszem vargának, varga ad majd csizfabőrt, viszem el a csizmásához, csizmadia csizmát ad majd, azt meg viszem boltosnak, boltos füstölőt ad érte, Álláhnak elégetem, Álláh esőt ad majd érte, esőt viszem tarlónak, a tarlótól árpát kapok, árpát adom gólyának, gólya májam visszaadja, haza viszem anyámnak.»

Azt mondja a lánynak a gazda: «Adok szalmát, ha megcsókolsz.»

Meggondolja a lány, hogy ő bizony megcsókolja, legalább megszabadul ettől a bajától. Odamegy a gazdához, megcsókolja, a csókjáért szalmát kap. A szalmát ökörhöz viszi, ökör érte nyers bőrt ad. Nyersbőr megyen a vargához, vargától kap csizmabőrt. Megy vele csizmadíához, az meg csizmát ad érte. Csizmát viszen a boltoshoz, boltostól füstölőt kap. A füstölőt elégeti, és «Adj egy esőt óh én Álláhm, esőt adom tarlónak, tarló nekem árpát adjon, árpát adom gólyának, gólya visszaadja májam, viszem haza anyámnak», Álláh neki esőt ad. Esőt viszi a tarlóhoz, tarló neki árpát ad. Árpát adja a gólyának, gólya májat visszaadja, májat viszen az anyjának, megfőzik és megeszik.

Varázs-turbán, varázs-korbács, varázs-szőnyeg.

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer két testvér. Apjuk, anyjuk meghalt és összes vagyonukat két részre osztották. A nagyobbik fiu boltot nyitott, a kisebbik meg, tarfejű is volt, eszelős-ködött is egy kissé, a renyhesség után látott. Addig járta az evés-ivás meg a sétálás, hogy elfogyott egy nap a pénze. Odamegy a testvéréhez, kér egy-két garast tőle, és amint ennek is a végére járt, megint csak a testvérét vette elő.

Addig-addig, míg ráunt a nagyobbik; de látta, hogy nincs szabadulás tőle, fogja, mindenét pénzzé teszi és hajóra száll, hogy más országba vándorol. Neszét vette az öcscse, és mielőtt még elindult volna a hajó, rálopózkodik és elbúvik, hogy észre ne vegyék valahogy. A nagyobbik is élt a gyanuperrel, hogy ha meghallja az öcscse, idáig is utána jön, és ő se mutatkozott a fedélzeten. De alighogy kifeszítik a vitorlát, előkerül mind a kettő, megint a bátyja nyakán az öcscse.

Eleget bosszankodik a nagyobbik, de hiába, viszi őket a hajó, Egyiptomig meg sem állanak. Ott azt mondja a nagyobbik az öcscsének: «Te csak maradj itt, én keresek két öszvért, hogy tovább utazzunk.» A fiu leül a parton, várja a bátyját várja, de hiába várja. Majd felkeresem, gondolja magában, és útra kel a bátyja után.

Megy megy mendegél, nagyot jár, kicsit jár, hat hónapig réten jár, de egyszer csak hátra néz, látja, hogy csak annyit járt, egy árpányi helyet járt. Még többet lép, sokat lép, félévet egy folytán lép, violákat tépeget, és amint lép lépeget, egy hegy lábához vetődik. Három legényke ugyancsak veszekedik valamin egymással. Negyediknek odanéz és kérdi tőlük, hogy mi az, a min hajba kaptak.

«Egy apának a gyermekei vagyunk - kezdi el az idősebbik - minapában meghalt és örökség-kép turbánt, korbácsot meg szőnyeget hagyott ránk. Ki a turbánt fejre rántja, senki szeme meg nem látja. A ki a szőnyegre terül, kézben korbács egyet cserdül, madár módra messze repül. Kié legyen a turbán, kié az ostor, kié a szőnyeg, ez a mi örök bajunk.»

«Egyé legyen mind a három», kiáltozza valamennyi. - «Az enyém, a legnagyobbé.» - «Engem illet mint középsőt.» - «Hát én meg a legkisebbik.» Szóra szóval, botra bottal, alighogy el tudja a tarfiu őket egymástól választani.

«Nem úgy lesz a - veszi ítélőre a dolgot - nyilat készítek egy kis darab fából és kilövöm. Ti utána szaladtok és a ki a leghamarébb itt lesz vele, azé lesz majd mind a három.» Repül a nyíl, fut a három testvér, a tarfiu is egyet gondol, felteszi a turbánt, ráül a szőnyegre, egyet csap rá ostorával és «hipp-hopp, ott legyenek, a hol a bátyám», arra ébred, hogy egy nagy város van előtte.

Alig jár egy-kettőt a városban, íme jön a pádisá embere, és adja a városbelieknek tudtára, hogy a szultán-kisasszony eltűnik éjjelenként a palotából. A ki megtudja, hogy hová lesz, azé a lány meg a fele királyság. «Ehol én - kiáltja a tarfiu vigyetek a pádisá elé, ha meg nem tudom, itt a fejem.»

Ott a bolond a palotában, este meg a szultán-kisasszony szobájában, lefekszik és úgy lesi fél szemmel a történendőket. A lány csak azt várta, hogy elaludjék, tút szúr a talpába, és hogy nem ébredt fel rá a tarfiu, veszi a gyertyát és megy ki egy oldalajtón.

Fején a turbánnal utána a fiu és amint kilép ő is azon az ajtón, hát egy *arab*, fején egy aranytál, a tálon a szultán-kisasszony, úgy vannak indulóban. A tarfiu se bolond hogy gyalogoljon mellettök, ráugrik ő is a tálra, de majdhogy le nem billent mind a kettővel. Megijed az

arab és kérdi a lánytól, hogy az Istenért mit csinál, csepp hijja, hogy le nem ejtette. «Meg se moczczantam - mondja a lány - a hogy a tálra tettél, úgy ülök.»

Alig tesz velök az arab egy pár lépést, érzi, hogy szokatlanul nehéz ma az a tál. A fiut persze a turbánja tette láthatatlanná, megint a lányhoz fordul: «Mi történt veled szultánom, olyan nehéz vagy ma, hogy majd leroskadok alattad.»

«Lelkem *lala* - feleli a lány - be különös vagy ma, nem lettem én se több se kevesebb.»

Fejcsóválva folytatja az arab az útját és amint mennek mendegélnek, elérnek egy csodaszép kertbe, csupa ezüst meg gyémánt a fája. Letör a fiu egy ágat, zsebre dugja, hát úgy elsóhajtoznak a fák, úgy elsiránkoznak: «Ember fia be megkínzott, ember fia be megkínzott», hogy csak összenéz a lány meg az arab.

«Egy tarfiut küldtek ma be hozzám - mondja a lány - mintha annak a szele üldözne.»

Ismét tovább indulnak, eljutnak egy másik kertbe, minden fája csillogó arany, ragyogó drágakő. Innen is letör a fiu egy ágat, zsebre dugja, hát olyat csattan az ég-föld, olyat visongnak a fák: «Ember fia be megkínzott, ember fia be megkínzott», hogy ijedtükben majd lehulltak a tálról. Sehogy se tudta az *arab*, hogy mire vélje a dolgot.

Eljutnak aztán egy hídhoz, a hidon át egy tündérpalotához, hát ott várja a lányt egy sereg rabszolga. Két kezük a mellükön, úgy hajolnak előtte földig. Leszáll a szultán-kisasszony az arab fejéről, a tarfiu is leugrik és amint hozzák a gyémánttal, drágakövekkel kirakott papucsokat, veszi a fiu az egyiket, zsebre dugja. Felhúzza a lány a felét, keresi a párját, hoznak egy másik párt, abból is eltűnik egy.

Megunja a lány a dolgot, besiet papucs nélkül, de mindenütt nyomában a fiu, fején a turbán, kezében a korbács meg a szőnyeg. Benyit a lány egy szobába, hát ott az arab *peri*, egyik ajkával az eget, másik ajkával a földet sepi. Kérdi a lánytól nagy bosszusan, hogy minek várakoztatta meg, hova maradt ily későre. Elmondja neki a lány a tegnapi esti tarfiut, az úton történeteket, de vigasztalja a *peri*, hogy ne törődjék vele, képzelődés az egész.

Leülnek aztán a lánynyal és parancsolja egy szolgájának, hogy hozzák a serbetet. Szép gyémántos kupában hozza egy fekete az édes italt, de amint nyújtja oda a szultán-kisasszonynak, olyat csap a láthatatlan fiu a szolgáló kezére, hogy leejti és apróra töri a kupát. Egy darabot ebből is zsebébe dugott a tarfiu.

«Nem megmondtam - kiáltja a szultán-kisasszony - hogy nincs ma rendjén a dolog. Nem kell nekem se serbet, se semmi, jobb ha mentül előbb visszatérek.» Csitítja az arab, és hozatja egy másodikkal az ennivalót. Hozzák a kis asztalt, rajta a sok tál étel és amint egyenként esznek belőle, a mi megéhezett tarfiunk is hozzálát és csak elhűl a másik kettő, hogy egy harmadik helyről is fogy az étel.

De már erre az *arab* is kezd kissé nyugtalankodni, hát még mikor az édességek mellől is tűnnek a kanalak meg a tálczák. Maga az arab *peri* mondja a szultán-kisasszonynak, hogy bizony nem bánja, ha ma jókorabb tér haza a rendesnél. Meg akarja a lányt az arab csókolni, de közzéjük csúszik a fiu, egyet ránt rajtuk, és az egyik jobbra esik, a másik balra.

Sáppadoz mind a kettő, hívják a *lalát* a tállal, beleül a lány és indulnak kifelé. A tarfiu meg vesz egy kardot a falról, neki gyürkőzik és egy csapásra lenyisszantja vele az arab fejét. De alighogy legurult válláról a feje, olyan rémítőt rengett az ég, olyat dörgött a föld, olyan üvöltés, olyan riadalom: «jaj minékünk, ember fia megölte a királyunkat», hogy a megrémült tarfiu azt se tudta, hanyadán van.

Kapja a szőnyeget, ráül, egyet csap a korbácsával és mikorára a szultán-kisasszony visszatért a palotába, ott hortyogott már a tarfiu a szobájában. «Ebatta kopasz varangya - mondja nagy mérgesen a lány - sokat nyugtalanítottál az éjszaka.» Vesz ismét egy tűt, beleszúrja a fiu talpába, és hogy meg se moczczan rá, azt hiszi, hogy alszik, s lefekszik ő is.

Verik fel másnap az álmából, hogy végire járt-e a dolognak, mert különben a halálé. «De végire ám - feleli vissza - csakhogy nektek nem mondom meg, a pádisá elé vigyetek.»

Viszik a lány apjához, ott meg azt mondja, hogy csak úgy beszél el a történeteket, ha a város közepére gyűjtik a népet. «Igy tán csak a testvérem is megtalálom», gondolja magában. Hívják a sok népet a város közepére, a tarfiu egy emelvényen, mellette a pádisá meg a szultán-kisasszony és kezdi beszélni a dolgot, úgy a hogy történt, a táltól a *peri* királyig. «Ne hidd pádisá apám, hazugság pádisá apám», egyre azt hajtogatja a lány.

Előszedi erre a zsebéből a gyémántágot, a drágaköves ágot, az aranyos papucsokat, a drága kanalakat és már-már beszél a *peri* halálát is, a midőn meglátja a nép közt a testvérét, rég keresett bátyját. Se kérd, se hall, leugrik az emelvényről, szalad a bátyjához, az is szalad, ez is szalad, míg utól nem érik egymást.

Előkerülnek aztán mind a ketten, a nagyobbik is elbeszéli az esetét, a kisebbik is és kéri a tarfiu a pádisát, hogy a lány is meg a fele királyság is legyen a bátyjáé. Neki elég az ő bűvös turbánja, bűvös korbácsa és szőnyege, eléli ő azokkal holta napjáig, csak a bátyja közelében maradhasson.

De legjobban a szultán-kisasszony örült, a mint a *peri* király halálát meghallotta. Erővel rabolta volt el egy nap a szobájából, és úgy elvarázsolta a hatalmával, hogy nem szabadulhatott tőle. Örömeben arra is ráállott, hogy a tarfiu testvére legyen az ura és nagy lakodalmat csaptak, negyven napig, negyven éjig egyre mulatoztak.

Én is arra jártam és amint *piláf*ot kértem a szakácstól, olyat talált a kezemre csapni, hogy még most is attól sántítok.

A szél-dev.

Mese mese, meskete, egyet ugrott két macska, varangybéka szárnyra kelt, bolha néne lebu-kott, szúnyogok rátámadtak. A kakas még *imám* (pap) volt, a tehénből borbély telt, libácskák imádkoztak, sírt az anyám bölcsőben, amint apám ringattam, mindez pedig akkor volt, egy pádisá öreg volt.

Volt ennek az öreg pádisának három fia meg három lánya. Megbetegedik egy nap az öreg és akárhány *hodsát*, akárhány orvost is hivatnak, csak nem fordul állapota jóra. «Már én a halálé vagyok», gondolja magában, hivatja a fiait és így szól hozzájuk: «Ha majd meghaltam, az legyen közületek a pádisá, a ki három éjen át vigyáz a síromnál; lányaimat pedig annak adjátok, aki először kéri őket.» Ezzel meghal és mint illik, eltemetik.

Hogy pádisá nélkül ne legyen az ország, kimegy a nagyobbik fiu az apja sirjához, éjfél elül, a szőnyegén elimádkozik és úgy várná a reggelt. De egyszerre csak nagy zaj támad a sötétben, a fiu megijed, kapja a papucsát és hazáig meg sem áll. A második éjjelre a középső fiu megy ki a sírhoz, az is ott ül éjfél elül, hanem amint meghallja a nagy zajt, ő is veszi a papucsát és iramodik vele haza. Harmadiknak a legkisebbikre került a sor.

Veszi a handzsárját, övébe dugja és úgy indul a temetőbe. A mint éjfél tájig üldögél, meghallja a zajt, de olyat ám, hogy a föld is megremegett belé. Kapja a fiu, megy egyenesen arra, a honnan a lárma hangzik és amint odaér, ott előtte egy nagy sárkány. Veszi a handzsárját és úgy beledöfi, hogy alig maradt annyi ereje, hogy mondhassa: «Ha ember vagy a talpadon, döfj belém még egyszer.»

«Nem én - mondja a királyfi - anyám is csak egyszer szült engem a világra.» Ott kiadta lelkét a sárkány. A királyfi le akarja vágni az állat fülét meg az orrát, de a sötétben nem lát és amint ide-oda tapogat, meglát messziről valami kis világosságfélét. Egyenesen oda tart, elér a fényesség közelébe, hát egy öreg embert pillant meg. Két gombolyag van a kezében, az egyik fehér, a másik fekete; a fekete gombolyagot felcsavarja, a fehérét meg világgá eresztí.

«Mit csinálsz öreg apó?» kérdi tőle a királyfi. «Jaj fiam - felel neki az öreg - ez az én ügyem, bajom. Az éjszakát összegyűjtöm, a nappalt meg kieresztem.»

Azt mondja erre a királyfi: «Jaj apó, az én dolgom még több mint a tied.» Erre összeköti az öreg karjait, hogy ne ereszthesse még ki a nappalt és megy tovább világosságot keresni. A mint ismét megy mendegél, egy vár aljához jut el, negyven ember tanakodik alatta.

«Mi járatban vagytok?» kérdi tőlük a királyfi. «A várba szeretnénk bejutni, hogy kiraboljuk a kincsét - feleli a negyven ember - de nem találjuk a módját.»

«Besegítlek én benneteket - mondja a királyfi - ha adtok egy kis világosságot.» Készséggel ígér meg neki a rablók. Elővesz aztán egy csomó szeget, beleüti a várfalba, egész a tetejéig, felmászik rajta és leszól nekik: «No most jöjjetek fel egyenként, úgy a hogy én jöttem.»

Belekapaszkodnak a szegekbe, úgy mászik fel a negyven rabló. A fiu se rest, veszi a handzsárját és mindegyiknek, alighogy felér, lecsapja a fejét, bedobja a testjüket a várba és ezen módon végire jár mind a negyvennek.

Leszáll aztán a várba, hát ott az udvarában egy szép palota és amint kinyitja a kapuját, egy kigyó oszon be mellette és fel az oszlopra a lépcső mellett. Veszi a királyfi a handzsárját, a kigyóba döfi, de a handzsárja is ott marad a kőben, elfelejti kihúzni. Felmegy aztán a lépcsőn, benyit egy szobába, hát ott alszik egy szép lány. Szép lassan megint behúzza az ajtót, felmegy a második emeletre, ott is benyit egy szobába, egy még szebb lányt lát meg az ágyban. Ezt az

ajtót is behúzza, felmegy a legfelső emeletre, benyit, hát az egész szoba csupa érczczel van kirakva és olyan gyönyörű lány alszik benne, hogy a királyfi ezer lélekkel szeretett bele.

Ezt az ajtót is behúzza, megint felmegy a várfalra, kiszedegeti a szegeket és ismét leszáll a földre. Megy egyenesen ahhoz az öreg emberhez, a kinek a karját megkötözte volt. «Óh fiam - kiáltja már messziről - be soká oda maradtál. Mindenkinek megfájult már az oldala a sok fekvéstől». A fiú feloldja a karjait, az öreg kifejtí a fehér gombolyagot és megy a királyfi a sárkányhoz, fülét, orrát levágja, beteszi a tarisznyájába. Onnan megy vissza a palotába, a hol e közben a legidősebbiket meg is tették már pádisának. Hagyja a dolgot, nem szól semmit.

Nem sok idő telve, jön egy oroszlán a palotába, megy egyenesen a pádisá elé. «Mit akarsz?» kérdi tőle a pádisá. «A legidősebbik lánytestvéred akarom elvenni», mondja az oroszlán. «Állatnak nem adom oda», mondja a pádisá, és már-már kergetnék az oroszlánt, de íme előáll a királyfi és azt mondja: «Apánk nem így hagyta meg, azt mondta volt, hogy annak adjuk, a ki kéri». Ezzel veszi a lányt, oda adja az oroszlánnak, az meg fogja és elviszi.

Másnap jön egy tigris, az meg a középső lányt kéri a pádisától. A két nagyobbik megint nem akarná odaadni, de ismét előáll a kisebbik, hogy úgy cselekedjenek, a hogy az apjuk kívánta volt. Veszi és oda adja a lányt a tigrisnek.

Harmad napra egy madár száll le a palotába, a legkisebb szultán-kisasszony kellene neki. A pádisá meg az öcsce megint nem akarnak ráállani, de addig erőlködik a legkisebbik, hogy a madár is lánynyal tér vissza. A *perik* pádisája volt ez a madár, a smaragd *Anka*. De lássuk, hogy mi történt a várban.

Ebben a várban szintén egy pádisá lakott, azé volt a palota, meg a három lány is. Reggelre kelve a mint kilép, látja, hogy ember járt a palotájában; kimegy az udvarra, megpillantja a lépcsőfőnél a ketté vágott kígyót s a handzsárt, és a mint járkál, keresgél, ott a vár tövében a negyven halott is. «Nem ellenség, hanem jóbarát tehette - gondolja magában - az mentett meg a rablóktól meg a kígyótól.» A handzsár a jóbaráté, de hol a gazdája? gondolkozik egyre a *lalájával*.

«Azon úgy segítünk - mondja a *vezir* - hogy egy nagy fürdőt készítettünk és mindenkit meghivunk bele, hogy ingyen megfürödhethik. Jól megvagyunk minden egyes embert és a kinél a handzsár tokja, az a mi megmentőnk.» Úgy tesz a pádisá, a fürdő elkészül és országvilág fürödni jár belé.

Azt mondja egy nap a lala: «Mindenki itt volt már fürödni, csak három királyfi maradt még hátra.» Hirt ad a pádisá a három királyfinak, jönnek ők is a fürdőbe, és amint nézegetik a ruhájokat, megtalálják a kisebbiknél a handzsár tokját.

Azonnal hivatja a pádisá a királyfit és azt mondja neki: «Nagy jó tettet tettél velem, kívánj érte a mit csak akarsz. «Nem kívánok én tőled egyebet - mondja a királyfi - mint a legkisebbik lányodat.»

«Jaj fiam, csak azt ne kérted volna - sóhajt egyet a pádisá - koronámat, országomat oda adom, csak a lányt ne akard.»

«Ha a lányod adod, elveszem - mondja ismét a királyfi - egyebed nem kell.»

«Fiam - könyörög a pádisá - adom a nagyobbik lányt, adom a középsőt, akár mind a kettőt. Ellensége a kisebbik lányomnak a szél-ördög, mert nem adtam oda neki és érczczel borított szobában kell őriznem, hogy közelébe ne juthasson a *devfajzatja*. Mert olyan szörnyeteg a szél-ördög, hogy se ágyú nem járja, se szem nem látja; szél módjára repül és szél a megjelenése is.»

De akárhogy kéri a pádisá, hogy mondjon le a lányról, hogy ő is veszedelembbe jut általa, nem fog a királyfin a szó. Addig kéri, addig nem hajt rá, hogy megunja a sok szót a pádisá, oda igéri a lányt és meg is tartják a lakodalmat. A két bátyja a másik két lányt kapja és visszatérnek a saját országukba, a legifjabbik ott marad, hogy őrizze a *dev* elől a feleségét.

Idő telik, idő mulik, éli világát a királyfi a szép szultán-lány feleségével. Azt mondja egy nap a királyfi az asszonynak: «Ugyan szultánom, eddig még el se mozdultam mellőled, hátha elmennék kissé vadászni, legalább egy órácskára.»

«Jaj királyom - mondja erre a felesége - ha elmész mellőlem, tudom, hogy nem látsz többé.» De addig kéri és úgy igéri, hogy mindjárt visszajön, míg beleegyezett a felesége. Ezzel veszi a fegyverét és indul az erdőre.

A szél-ördög is csak ezt az alkalmat leste. Félt a híres királyfitól, nem merte mellőle elragadni, de mihelyt kitette lábát a palotából, jön akár a szél és eltűnik az asszonynyal.

Nem telik bele sok idő, visszatér a királyfi, hát sehol a felesége. Szalad a pádisához, onnan meg vissza, de biz azt a *dev* vitte el, többé ugyan elő nem kerül. Sír-rí keservesen, üti-veri magát a földhöz, majd meg felugrik, lovára kap és vagy a felesége, vagy a halál, nyargal a nagy világba.

Napokat jár, heteket jár, pihenőre nincs ideje, úgy kergeti a bánatja. Egy palota tűnik egyszerre a szeme elé, de mintha káprázat volna előtte, nem is tudja jól szemügyre venni. A nagyobbik lánytestvérének volt ez a palotája. A lány éppen kinézett az ablakon és feltűnik neki az ember, hogy még ide is elvetődhetett valaki, a hol madár se repül, karaván se vonúl. Hát még a mint felismerte benne a testvérét. Olyan nagy volt az öröme mind a kettőnek, hogy öleléstől, csókolástól beszédhez sem jutottak.

Este felé azt mondja a lány a királyfinak: «Nem sokára jön az oroszlán, akár milyen jó hozzám, még is csak állat ő, hátha valami kárt tesz benned.» Ezzel veszi a testvérét és elrejtí.

Jön estére az oroszlán és a mint ott üldögélnek, beszélgetnek, arra fordítja a lány a szót, hogy mit csinálna, ha valamelyik testvére el találna jönni. «Ha a nagyobbik jönne - mondja az oroszlán - egy ütésre agyon verném, ha a középső testvéred jönne azt is megölném, de ha a kisebbik jönne, két kezemen altatnám el.»

«No hát az jött el,» mondja a felesége.

«Hol van, hol van, hozd csak hamar, hadd látom,» kiáltja az oroszlán és amint előjön a királyfi, azt se tudja mit csináljon vele örömeiben. Beszédbe erednek, kérdi az oroszlán, hogy honnan jön, hová igyekszik. A fiu elbeszéli, hogy mi történt vele és hogy a szél-ördögöt meg keresni.

«Én csak a nevéről ismerem - mondja az oroszlán - de jobb avval ki nem kötni, mert úgy se mész vele semmire.» De a királyfinak nincs nyugta, az éjjel ott marad és másnapra kelve ismét lovára száll. Az oroszlán elkiséri, mutatja az igaz utat és azzal az egyik jobbra, a másik balra.

Megint megy mendegél, meglát egy másik palotát, az meg a középső testvéreé volt. Észreveszi a lány az ablakból, hogy ember van az úton és alighogy felismeri benne a testvérét, szalad elébe és viszi fel a palotájába. Örömmel, beszélgetéssel telik el idejük és estefelé azt mondja a lány a királyfinak: «Nem sokára itt lesz a tigris-uram, elrejtelek előle, hogy bajod ne essék.» Ezzel veszi a testvérét és elrejtí.

Jön estére a tigris, és beszélgetés közben kérdi tőle a felesége, hogy mit csinálna, ha valamelyik testvére be találna hirtelen toppanni.

«A két nagyobbikat - mondja a tigris - agyon verném, de ha a kisebbik jönne, a térdemen altatnám el.» Erre előhívja a lány a királyfit, íme a kisebbik. Megörül neki a tigris, fogadja akár a testvérét, és kérdi tőle honnan jön, mi járatban van? Ennek is elbeszéli a fiú a baját és kérdi tőle, hogy nem ismeri-e a szél-ördögöt. «Csak hírből» - mondja neki a tigris. - Igyekszik ő is lebeszélni a fiút, hogy ne menjen neki a nagy veszedelemnek, de alighogy rávirradt a hajnal, útra kész a királyfi. Megmutatja a tigris az utat, és az egyik vissza, a másik előre.

Úton halad rengetegen, és ez az enyém, az a tied, mese idő hamar telik, feketéllik valami előtte. Ugyan mi lehet az, gondolja magában, és a mint közelebb ér, hát az is egy palota. Az meg a legkisebb testvéréé volt. A lány éppen kinézett az ablakon és «jaj testvérkém», olyat kiált örömeiben, hogy majd leborult az ablakból. Majd felveszi a két testvér öröme a házat. Örült a fiú, hogy mind a három testvérét ép egészségben látta, de a felesége miatt csak nem volt neki nyugta.

Ne nagyon húzzuk a dolgot, úgy is csak egy a vége. Mielőtt még beesteledett volna, azt mondja a lány a testvérének: «Mindjárt megjön a madáruram, elrejtelek előle, hadd látom, milyen szívvvel fogadna.» Ezzel veszi a fiút és elbujtatja.

Jön nagy szárnycsattogva az *Anka* és alighogy egyet pihen, már kérdi a felesége, hogy mit csinálna, ha megjelennék valamelyik testvére.

«A két nagyobbikat - mondja a madár - a számba venném, az édig repülnék velök és onnan dobnám le őket; de ha a legkisebbik jönne, a szárnyaimra ültetném és azon altatnám el.» Szólítja erre a lány a királyfit.

«Jaj gyermekecském - kiáltja a madár - hogy tudtál idáig eljönni, nem féltél az uton?»

Elmondja a fiu, hogy mi történt vele, és kéri az *Ankát*, hogy juttassa el a szél-ördöghöz.

«Nem találni azt meg egykönnyen - mondja a madár - de ha meg is látod, se méssz vele sokra, jobb ha abba hagyod és itt maradsz köztünk.»

«Nem én - mondja az elszánt királyfi - vagy a feleségem szabadítom ki, vagy én is oda veszek.» Látja az *Anka*, hogy nem másíthatja meg a szándékát és kezdi neki magyarázni a szél-ördög palotáját. «Most éppen alszik - mondja az *Anka* - elhozhatod a feleséged, de ha majd felébred, és meglát, okvetetlenül izzé-porrá tör. Észre se veheted, mert szem nem látja, tűz nem járja, jól vigyázz hát magadra.»

Útra kél másnap a fiú és amint megy mendegél, meglát egy rengeteg nagy palotát, se vége, se hossza, se ajtaja, se kéménye. Ez volt a szél-ördög palotája. A felesége ép az ablaknál ült és a mint meglátja az urát: «jaj szultánom», leugrik hozzá az ablakból. Megkapja a királyfi a feleségét, határa nincs annak a nagy öröme, annak a sírásnak; alighogy eszébe jut a lánynak a szörnyű *dev*.

«Még csak három napja, hogy elaludt - eszmél fel a lány - siessünk innen, míg le nem telik a negyven napja.» Lóra ülnek, elvágatnak és még mindig tart az útjuk, a mint a negyvenedik napra ébred az szél-ördög. Oda megy a lány ajtajához, kéri, hogy nyissa ki, hadd lássa az arcát legalább egy rövid percre. Rimánkodásra veszi a dolgot, nem kap rá feleletet. Rosszat sejtve betöri az ajtót, hát hült helye a lánynak.

«Úgy, *Mehmed* királyfi, eljöttél egész idáig és elraboltad a szultán-lányt, no megállj, csak menjetek, vágatassatok, majd utól érlek én benneteket.» Ezzel nyugodtan leül, megiszsza a kávéját, kiszívja a csibukját, aztán felkel és utánok ered.

A királyfi egyre vágat a lánynyal, de egyszerre csak mintha a *dev* szelét érezné a szultán-lány, elkiáltja magát: «jaj királyom, itt a szél-ördög». Mint a fergeteg csap rájuk a láthatatlan szörnyeteg, megragadja a fiút, karját, czombját összetöri, fejét, csontját szétveri, egy porci-kája se maradt épen.

Elkezd a lány keservesen könyörögni: «Ha már megölted, engedd legalább, hogy csontjait összeszedjem és berakjam az általvetőbe. Hát ha akad, a ki eltemeti.» Nem bánta a *dev*, akármit is csinál már most vele.

Veszi a lány a királyfi csontjait, belerakja az általvetőbe, szemén csókolja a lovat, ráteszi az általvetőt és oda sugja a fülébe: «Vidd el lovam e csontokat, vidd el a kellő helyére.» Veszi aztán a *dev* a lányt, viszi a palotájába, de a szépségének olyan nagy volt a hatalma, hogy szintén fogva tartotta vele az ördögöt. A közelébe se engedte a szörnyeteget, csak a szobája ajtajánál, ha mutatkozott néha előtte.

Ezalatt viszi a ló a fiú csontjait, megáll vele a legkisebbik húga palotája előtt és akkorát nyerít, hogy meghallotta a lány. Lesiet a lóhoz, és a mint megpillantja az általvetőt, az általvetőben a testvére csontjait, oly keserves síráshoz kezd, úgy üti-veri magát a földhöz, mintha az ő testét törték volna szét. Alig győzi haza várni az *Anka* urát.

Jön nagy szárnycsattogva a madarak pádisája, a gyémánt *Anka* és a mint látja a királyfi összetördelt csontjait, rendeli össze alattvalóit, a világ összes madarait. «Ki járt közületek a paradicsom kertjében?» kérdi a madaraktól.

«Egy vén bagoly van csak, a ki ott járt - mondják a madarak - az is úgy megöregedett, hogy jártányi ereje sem maradt.»

Elküld az *Anka* egy madarat, hogy hozza elő a bagolyt a hátán. Elrepül a madár, és nem sokára vissza is tér, hátán az agg bagolylyal.

«Ej apó - kérdi tőle a pádisája - jártál-e valaha a paradicsom kertjében?»

«Jaj fiacskám - köhécsel az agg madár - réges-régen, még csak tizenkét éves se voltam, akkor jártam volt ott, azóta sem.»

«No ha voltál - mondja az *Anka* - menj el még egyszer, és hozz onnan nekem egy kis üveg vizet.» Váltig mondogatja a bagoly, hogy messze az ő neki, hogy nem bírja ki ezt a nagy utat, hallani se akarja a pádisája. Ráülteti egy madár hátára, repülnek a paradicsom kertjébe, elhozza az üveg vizet és azzal visszatér az odvába.

Az *Anka* veszi a fiú csontjait és kezdi összerakosgatni. Karját, lábát, fejét, czombját, mindegyiket a kellő helyére és a mint megkeni a vízzel, egyet ásít a fiú, mintha csak aludt volna, úgy ébredez tudatra. Szétnéz a fiú és kérdi az *Ankától*, hogy hol is járt ő voltaképpen, és hol a felesége.

«Nem megmondtam, - feddi az *Anka* - hogy kézre kerít a szél-ördög. Csontjaid ízzé-porrá törve, úgy találtunk rád az általvetőben. De most már hagyd abba a dolgot, mert ha még egyszer a keze közé kerülsz annak a *dev*nek, tudom, hogy nem rak másodszor is általvetőbe.»

De biz a fiu nem hagyja abba, elmegy ő a felesége után másodszor is.

«Ha már minden áron meg akarod tenni, - tanácsolja az *Anka* - akkor menj elébb a feleségedhez, és mondd neki, hogy tudja ki a *dev*ből a talizmánját. Ha azt kézre keríted, hatalmadba esik a szél-ördög is.»

Megint lóra ül a királyfi, meg se áll az ördög palotájáig és ép álmát aludta a *dev*, találkozhatott a feleségével. A nagy öröm után megbeszélik, hogy utána jár az asszony a *dev* talizmánja titkának, ha másképp nem, szép szóval, hizelgő beszéddel. A királyfi addig elrejtőzködik a szomszéd hegyen, és ott várja be a jó hírt.

A mint felébred a szél-ördög negyven napi álmából, megint oda megy a lány ajtajához. «Pusztulj szemem előtt - kiált rá a lány - negyven napig egyre csak alszol, én meg az alatt az életem is megunom.»

Örült a *dev*, hogy szóba állt vele a lány és kéri nagy boldogan, hogy mit adjon hát neki, a mivel idejét töltse.

«Ugyan mit adhatnál - mondja a lány - mikor magad is csupa szélből vagy. Talán bizony még talizmánod sincs, hogy legalább avval elmulathatnék.»

«Jaj szultánom - mondja a *dev* - messze földön van az én talizmánom, és nem is egyhamar lehet oda eljutni. Ha akadna még egy olyan bátor ember, mint a te *Mehmed* királyod volt, az tán elmehetett volna érte.»

Kíváncsi a lány a talizmánra és addig kéri, addig hitegeti a *devet*, míg rábizza a titkát. Csak azt kérte még a lánytól, hogy legalább azt engedje meg, hogy közelébb ülhessen hozzá.

Hagyja a lány a *dev* boldogságát, közelébb húzódik hozzá és úgy hallgatja a szél-ördög talizmánját.

«A hetedik rét tenger felszínén - kezdi beszédét a *dev* - van egy nagy sziget, azon a szigeten egy ökör legelész, annak az ökörnek a hasában egy arany kaliczka, abban a kaliczkában egy fehér galamb. Ez a kis galamb az én talizmánom.»

«De hogyan juthatni oda arra a szigetre?» kérdi a szultán-kisasszony.

«Annak meg ez a módja - mondja a *dev*. A smaragd *Anka* palotájával szemben ott egy nagy hegy, a hegy tetején egy forrás. Ahhoz a forráshoz jár fel minden reggel a negyven tengeri ló. Ha akad valaki, a ki az egyik lónak a lábát, de csak mi alatt vizet iszik, megpántolja, aztán megnyergeli, féket tesz rá és rá is pattan, akkor oda mehet, a hová akar. «Mit parancsolsz édes gazdám?» azt kérdi tőle a tengeri táltos, és oda viszi, a hová parancsolja.»

«Mit érek én evvel a talizmánnal, - mondja a lány - ha még a közelébe se juthatni.» Kikergeti aztán a *devet* a szobájából, és mihelyt megjött az ideje az alvásának, siet a hírről az urához. A királyfi meg nagy sietve lovára ugrik, siet a kisebbik húga palotájába és elmondja a dolgot az *Ankának*.

Reggelre kelve előszólít az *Anka* vagy öt madarat és azt mondja nekik: «Vigyétek a királyfit ezen a tulsó hegyen levő forráshoz és várjátok meg, míg előjönnek a tengeri táltosok. Negyven darab jelenik majd meg a víznél és amint inni kezdenek, fogjatok meg egyet, pántoljátok, nyergeljétek meg és ültessétek fel rá a királyfit.»

Fogják a madarak a királyfit, viszik a hegyre a forráshoz és alighogy előjönnek a lovak, elvégezik az egyikkel a mit az *Anka* mondott. Rajta a királyfi és «mit parancsolsz édes gazdám?» az a legelső szava.

«A hetedik rét tenger színén van egy sziget, oda szeretnék eljutni,» mondja a királyfi.

«Hunyd be szemed,» repül a királyfi, és «nyisd ki szemed,» ott a királyfi a sziget partján.

Leszáll a lóról, leveszi róla a féket, zsebre dugja és indul, hogy felkeresse az ökröt. A mint jár-kelel a szigeten, egy zsidó akad elibe és kérdi a királyfitól, hogy honnan vetődött ide.

«Hajótörést szenvedtem - mondja a fiú - összetört a hajóm, mindenem, csak nagy nehezen, hogy ide tudtam úszni.»

«Én meg - mondja a zsidó - a szél-ördög szolgálatában állok, egy ökre van itt a szigeten, éjjel-nappal arra vigyázok. Nem csapnál fel szolgának? Egyéb dolgod se lesz, csak ezt a válut kell minden nap megtöltened.»

Kap a királyfi a jó alkalmon, és alig várja, hogy láthassa az ökröt. Itatáskor oda vezeti a zsidó és alighogy magára van az állattal, felvágja a hasát, kiveszi belőle az arany-kaliczkát és siet vele a tengerparthoz. Kiveszi a zsebéből a féket, és a mint a tengerbe csapja, ott terem a táltos és «mit parancsolsz édes gazdám?» a szél-ördög palotája elé kívánczik a fiú.

«Hunyd be szemed, nyisd ki szemed», ott vannak a palota előtt. Kapja a feleségét, maga mellé ülteti és megint, «mit parancsolsz édes gazdám?», egyenesen a smaragd *Ankához*.

Repül velök a táltos, fel az ég közeléig és a mint közelednek az *Anka* palotájához, felébred a *dev* az álmából. Látja, hogy megint eltűnt a lány, kapja, utánok iramodik. Megérzi a szultán-lány a *dev* szelét, és már-már utóléri őket, de kiáltja hirtelen a táltos, hogy tekerjék ki a kaliczkában levő galamb nyakát. Épen csak annyi idejük maradt, hogy megtették. Megszűnt a szél, elpusztult az ördög.

Nagy örömmel érkeznek az *Anka* palotájához, a táltost útnak eresztik, ők még ott maradnak egyet pihenni. Másnap a másik testvérükhöz, harmadnap a harmadikhoz mennek és csak akkor tudja meg a királyfi, hogy oroszlán sógora az oroszlánok királya, tigris sógora meg a tigriseké.

Eljutnak végre az ő hazájukba, a lányék birodalmába. Ujra nagy lagzit csapnak, negyven napig, negyven éjig mulatoznak, aztán kapják magukat, mennek a királyfi országába. Előmutatja ott a sárkány nyelvét meg az orrát és minthogy ő teljesítette az apja kívánságát, őt válasszák pádisának. Holtuk napjáig öröm az életük, boldogság a kimulásuk.

A varju-peri.

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy ember, ennek meg egy fia. Egész nap az erdőkön járt, madarakat fogott és eladta, ha volt kinek. Egyszer csak meghal az apja, és magára maradt a fiu. Nem tudta, hogy mi volt az apja mestersége, és amint keresgél össze-vissza a padláson, megtalálja a madárfogó tört.

Veszi, kimegy vele az erdőre, és ráteszi a tört egy fára. Ehol egy varju szállana a fára, de ott a tör és beleakadt a szegény madár. A fiu mászik utána és amint fogná a madarat, rimánkodik a varju, hogy ereszsze szabadon, ad ő maga helyett szebbet, drágábbat is. Addig könyörög neki a varju, míg szabadon eresztette. Ismét felteszi a tört a fára és amint ott üldögél a fa tövében, megint jön egy madár és az is egyenesen a törbe. Leveszi onnan a fiu, de csak elámul a szépségén, soha olyat, a mióta az erdőt járja.

Nézi nézi, becézgeti, de íme itt a varju és azt mondja a fiunak: «Vidd azt a madarat a pádisá-hoz, megveszi az tőled.» A fiu veszi a madarat, kaliczkába teszi és viszi a palotába. A hogy meglátta a pádisá a szép kis állatot, roppant megörült neki; annyi pénzt ad érte a fiunak, hogy azt se tudta, mit csináljon vele. A madarat arany-kaliczkába teszik és éjjel-nappal abban telik a pádisá öröme.

Volt a pádisának egy *lalája*, a ki roppantul megirigyelte a madarász fiu szerencsáját és egyre azon törte a fejét, hogy hogyan tehetné el láb alól. Oda megy egy nap a pádisához és azt mondja neki: «Milyen szép volna ez a madár, ha elefántcsont palotában lakhatnék.»

«Ugyan *lala* - mondja a pádisá - honnan vegyek én elő annyi elefántcsontot?

«A ki a madarat hozta - feleli a vezér - az az elefántcsontot is elő tudja keríteni.»

Hivatja a pádisá a kis madarászt és megparancsolja neki, hogy nem bánja akár honnan, de egy kis palotának való elefántcsontot teremtsen elő neki.

«Ugyan pádisá uram - könyörög a fiu - honnan vegyek én ennyi elefántcsontot?»

«Az a te dolgod - feleli a király - negyven napig keresheted, ha akkorára itt nem lesz, a fejed bánja meg.»

Megy nagy busan a fiu és amint gondolkozik az úton, ehol a varju és kérdi a madarásztól, hogy min aggódik olyan nagyon. Elmondja a fiu, hogy milyen nagy bajt hozott az a kis madár a fejére.

«Sose búsulj ezen - mondja neki a varju - hanem menj a pádisához és kérj tőle negyven szekérrel bort.» Oda megy a fiu a palotába, megkapja a sok bort és amint jön a szekerekkel, oda repül a varju és azt mondja neki: «Közel az erdő széléhez negyven nagy itató van fel-állítva. A hány elefánt csak van, mind odamegy vizet inni, menj és viz helyett borral töltsd meg az itatókat. Ha majd mind összerogyik nagy részegen, kiverheted a fogukat és viheted a királynak.»

A fiu úgy tesz, a hogy a varju mondta volt és a bor helyett elefántcsonttal megrakodva, úgy állít be szekérével a palotába. Megörült a király a sok elefántcsontnak, felépítteti a palotát, a kis madarászt megajándékozza és úgy küldi haza.

Ott a csillogó madár a palotában, vigan ugrándozik a csontokon, de csak nem fog az éneklés-hez. «Ha itt volna a gazdája - mondja a *lala* - megjönne a kedve az éneklésre is.»

«Ki tudja, hogy ki a gazdája, és hogy hol volna található», mondja búsan a király.

«Az, a ki az elefántcsontot elhozta, elhozná a gazdáját is», mondja a *lala*.

Hivatja megint a madarászt, és ráparancsol, hogy ennek a madárnak a gazdáját teremtsse elő neki.

«Honnan tudhatom én, hogy ki a gazdája - mondja a madarász - mikor én is az erdön fogtam.»

«Az a te dolgod, ha meg nem találod, megöletlek. Negyven nap elég idő, az alatt keresheted.»

Haza megy a fiu és amint ott búvában rídogál, ehol ismét a varju és kérdi tőle, hogy miért sír-rí.

«Hogy ne sírnék», mondja a szegény fiu, és azzal kezdi az új baját beszélni. «Ilyen kicsiségért érdemes is annyit sírni. Menj gyorsan a királyhoz, kérj tőle egy nagy hajót; de olyan nagy és olyan szép legyen, hogy negyven láncseléd férjen el benne, szép kertje is legyen, fürdője is.» A fiu elmegy a királyhoz, és mondja, hogy mi kell neki az útra.

Elkészül a hajó, a hogy kívánta, rászáll a fiu és amint éppen gondolkozik, hogy jobbra menjen-e avagy balra, repül a varju és azt mondja a fiúnak: «Mindig csak jobbra tarts a hajóddal, és addig meg se állj, míg egy nagy hegyhez nem érsz. Ott a hegy tövében lakik a negyven *peri*, ha meglátják a hajódat, mind meg akarja majd nézni. Te csak a királynéjokat engedd be, mert az a kis madárnak a gazdája, és amint majd mutogatod neki a hajót, indulj vele útnak és meg se állj hazáig.»

Elindul a fiu a hajóval, egyre csak jobbnak tart, és addig meg se pihen, míg el nem jutott a hegyhez. Ott sétálgatott a negyven tündér a tengerparton és amint meglátják a hajót, mind odagyűl, hogy megnézzék a szép hajót. Kéri a királyné a kis madarászt, hogy nem látott még hajót, mutassa meg neki belülről is. Beleülteti a királynét egy kis csónakba és úgy viszi oda a hajóhoz.

Roppant megörült a tündér a szép hajónak, sétál a kertben a hajóbeli lányokkal és amint megpillantja a fürdőt, mondja a szolgálattevő lányoknak: «Ha már idáig jöttem, meg is fürdök együttal.» Ezzel bemegy a fürdőbe, és mialatt fürdik, elindul a hajó.

Jó messzire jártak már a tengeren, a mikor elkészült a *peri* a fürdőzéssel. Siet a tündér, hogy későre maradt és amint körülnéz a fedélzeten, hát akkor látja csak, hogy útnak van a hajó. Nagy sírásra fakad, hogy mi fog most már ő vele történni, hová kerül, milyen emberek kezébe. Vigasztalja a fiu, hogy királyi palotába viszik, jó emberek közé.

Nem sokára megérkeznek a városba és jó előre hirt adnak a királynak, hogy visszatérőben a hajó. Viszik a tündért a palotába és amint elhalad a madár palotája mellett, hát olyan szépen kezd szólani, hogy a ki meghallotta, oda lett tőle. Megvigasztalódott egy kissé a tündér, de még jobban megvigasztalta a király, a ki úgy megszerette a szép *perit*, hogy egy perczig se maradhatott nélküle. Meg is volt a lakodalom nem sokára, és hol a csillogó madár, hol a szép tündér, nem volt boldogabb ember a királynál. Csak a *lalát* bántotta egyre a méreg.

Egyszer csak baja támad a királynénak, összedől és ágyba esik. Meg volt a *perinek* ez a betegsége, orvossága ott volt a tündérpalotában, csak az segített rajta. A *lala* tanácsára megint a madarász fiut veszik elé, küldik a palotába az orvosságért.

A fiu megint hajóra száll és amint kész az indulóra, jön a varju és kérdi tőle, hová megint. Mondja a fiu, hogy beteg a királyné, tündérpalotájában az orvossága, azt kell neki elhozni. «No csak menj - mondja a varju - ott találod a hegy mögött a palotát. Két oroszán áll a kapujában, vedd ezt a tollat, ha megverdesed vele a szájokat, ujjal se nyúlunk hozzád.»

Veszi a fiu a tollat, oda érkezik a hegy elé, kiköt és meglátja a palotát. Oda megy a kapuja elé, hát ott a két oroszán. Előveszi a tollat, és amint megverdesi vele a szájokat, félre húzódnak, úgy engedik be a palotába. A tündérek is megpillantották a fiut, és azonnal megsejtették, hogy beteg a királynéjok. Oda adják az orvosságot, hajóra száll vele és megy egyenesen a királyi

palotába. A mint belép az orvossággal a *peri* szobájába, rászáll a varju a vállára, és úgy mennek a beteg ágyához.

Már-már halófélben volt a királyné, de alighogy egyet iszik az orvosságból, mintha frissen szállt volna belé az élet. Felnyitja a szemeit, ránéz a kis madarászra, és amint ott látja a vállán a varjut, elkezdi hozzá: «Óh te rusnya, nem sajnáltad ezt a szegény fiut, hogy annyit szenvedett miattad?»

Elmondja a királyné az urának, hogy ez a varju az ő tündérszolgája volt, de mert valami mulasztást követett el, büntetésből varjuvá változtatta. «Megbocsátok ezuttal neki - folytatja tovább - mert látom, hogy jó szándékkal volt irányomban.»

Egyet rázkódik erre a varju, és ime olyan szép egy lány áll a kis madarász fiu előtt, hogy bizony a tündérkirályné se sokkal különb. A királyné kértére összeházasítja a király a kis fiut a varju-*perivel*, a rosszlelkű *lalát* elkergeti és a madarász lett helyette a *vezir*. Holtig tartott a boldogságuk.

A negyven királyfi és a hétfejű sárkány.

Volt egyszer egy pádisá, ennek a pádisának negyven fia. Egész nap az erdőt bujták, vadásztak, madarásztak, és minthogy a legkisebbikje is megvolt már vagy tizennégy éves, meg akarja őket az apjuk házasítani.

Maga elé hívja őket és elmondja nekik a szándékát. «Megházasodunk - mondja a negyven testvér, - de csak úgy, ha egy apától, egy anyától való negyven lánytestvérré találunk.» Kerestet a pádisá ily negyven lányt, bejárják az egész országot, de harminczkilenczre akadnak, negyven testvérré nem.

«Vegyen a negyvenedik egy másikat,» mondja a fiainak a pádisá. Nem egyezik bele a negyven testvér és kéri az apjukat, engedje el őket, majd találjanak ők maguknak ha itt nem, idegen országban. Mit csináljon a pádisá. Lebeszélni nem tudja őket, megadja nekik az engedélyt. Mielőtt elindultak volna, így szól hozzájuk pádisá apjuk:

«Három szóm van hozzátok, jól eszetekbe vegyétek. Ha innen elindultok és egy nagy forráshoz fogtok jutni, valahogy meg ne háljatok a közelében. A forráson túl egy fogadó, ott se háljatok meg. Azon túl meg egy nagy síkság, ott se legyen pillanatnyi maradásotok.» Megigérik a fiuk, és kicsiny súlyu, nagy értékű holmival lóra ülnek, útra kelnek.

Mennek mennek, csibukoznak, negyven-negyven kávé isznak és a mint rájok esteledik, előttük a nagy forrás. «Mi bizony - kezdik a nagyobbak - nem megyünk innen egy tapodtat sem. Fáradtak vagyunk, az este is a nyakunkon, de meg negyven ember kitől ijedne meg.» Ezzel leszállnak a lovukról, megvacsorálnak és pihenőre dőlnek. Csak a legkisebbik, az a tizennégy esztendő maradt ébren.

Éjfél tájban lehetett, valami zajt vesz észre a fiú. Veszi lassan a fegyverét és a mint indul a zaj irányában, íme egy hétfejű sárkány van előtte. Neki rontanak egymásnak és háromszor támad a sárkány a királyfira, de nem tesz benne semmi kárt. «No most én rajtam a sor,» mondja a királyfi, «megtérsz az igaz hitre?» és ezzel olyat vág rajta, hogy hat feje egyszerre repült le.

«Vágj ide még egyszer», nyögi a sárkány.

«Nem én - mondja a fiú - én is csak egyszer jöttem a világra.» Összerogyik erre a sárkány, de íme az egyik feje gurulni kezd, gurul, gurul és megáll egy kut főnél. «A ki a lelket kivette belőlem, vegye ki innen a kincsem is,» és e szókkal bele a fő a kútba.

Elővesz a fiú egy kötelet, az egyik végét egy sziklához köti, a másik végét meg megkapja és leereszkedik rajta a kútba. Egy vasajtó van a kút fenekén. Felnyitja, belép rajta, hát olyan egy palota van előtte, hogy az apjáé se különb. Bemegy a palotába, a palotának negyven szobájába, hát mindegyikben egy-egy lány, hímző asztal előttük, tömérdek kincs megettük. «Ember vagy-é, szellem vagy-é?» kérdik a megijedt lányok.

«Ember fia, ember vagyok - mondja a királyfi - egy hétfejű sárkányt öltem meg, és annak a guruló feje után jöttem ide.»

Aj megörült a negyven lány erre a beszédre. Ráborulnak s kérve kéri, hogy ne hagyja itt őket, egy apának, egy anyának leánykáit. A sárkány rabolta volt el őket, szüleiket meggyilkolta, senkijük a nagy világon.

«Mi is negyvenen vagyunk - mondja a királyfi - negyven lányt keresni járunk.» Mondja nekik, hogy előbb felmegy a testvéreihez, majd eljön aztán értök. Azzal felszáll a kútból, oda megy a forrás mellé, lefekszik és elalszik.

Reggelre kelve felébred a negyven testvér és nevetgetik apjukat, hogy hogyan akart a forrással rájuk ijeszteni. Megint útra kelnek és addig mennek, mendegélnek, míg csak rájuk nem esteledik. Ime ott a fogadó előttük. «Innen ugyan egy lépést se tovább», mondják a nagyobbak. Kezdi ugyan a legkisebbik, hogy jó lenne tán apjuk szavát megfogadni, nem hiába lesz a beszédje. Rá se hederítenek a kis fiura, esznek-isznak, imádkoznak, lefeküsznek. Csak a legkisebbik maradt ismét ébren.

Éjfél tájban megint csak az a zaj. Vesz a fiu a fegyverét, hát megint egy hétfejű sárkány, de sokkalta nagyobb mint a minapi. Előbb a sárkány támad rá, nem bír a fiuval; aztán a fiú megy neki és egy csapásra le a sárkány hat fejével. Az is akarna még egy csapást, de nem teszi meg a fiu. Gurul aztán a fej egy kútba, a fiu utána, hát még egy nagyobb palota, még több kincs meg drágaság benne. Megjegyz magának a kútat, visszamegy a testvéreihez és elfáradva a nagy küzdelemtől úgy elalszik, hogy a testvérei verik fel másnap reggel.

Ismét kelnek, lóra ülnek, fel a hegynek, le a völgynek, a nap éppen leszállóban, hát előttük a nagy síkság. Evéshez látnak, iváshoz fognak, és amint le akarnak feküdni, egyszerre csak olyan üvöltés, olyan dörgés támadt, hogy a hegyek is kikelnek a helyükből. Bezzeg megijedt most a sok királyfi.

Hát még amint meglátják az óriási nagy hétfejű sárkányt. Csak úgy hányja a tüzet veszett haragjában és üvölti nagy dühösen: «Ki ölte meg a két testvéremet? Ide vele, mérkőzzék meg velem is.»

Látja a legkisebbik, hogy egész odáig vannak a testvérei a nagy félelemtől. Odaadja nekik a két kút kulcsát, az egyikben tömérdek kincs, a másikban negyven lány, vigyék haza valamennyit, ő csak ezt a sárkányt öli meg, és utánok megy. Lóra pattan nagy hamarosan a harminczkilencz, az egyik kútból a kincset, a másiktól a negyven lányt, úgy térnek vissza az apjukhoz. Mi is térjünk a kicsihez.

Viaskodnak a sárkánnyal, viaskodnak, de egyik se tud a másikán tul tenni. Látja a sárkány, hogy hiába vesződik a fiuval, és így szól hozzá: «Ha elmész *Csinimácsin* országába, és elhozod onnan a pádisá lányát, nem oltom ki belőled az életed.» Szívesen ráállott a királyfi, mert sokáig úgy se birta volna ki a küzdelmet.

Csampilak, úgy hítták a sárkányt, egy zabolát ad a királyfinak, és azt mondja neki: «Egy táltos száll ide mindennap legelni, fogod, ráteszed ezt a zabolát és mondod neki, hogy vigyen el *Csinimácsin* országába.»

Vesz a fiu a zabolát, és várja a táltos lovat. Száll a levegőben az aranyszörű paripa, és mihelyt rajta a zabola meg a királyfi, megszólal hogy: «parancsolj kis szultánom». Hunyd be szemed, nyisd ki szemed, előtte *Csinimácsin* országa. Leszáll a lóról, a zabolát elteszi és bemegy a városba. Betér egy öreg asszony kunyhójába, és mondja neki, fogadja el vendégének. «Szívesen» feleli az öreg asszony, helyet mutat neki, és miközben szürcsölik a kávé, kérdi az öregtől az ország állapotát. «Egy hétfejű sárkány - beszél az öreg - roppantul beleszeretett a mi szultán-kisasszonyunkba. Évek óta folyik miatta a háború, és úgy nyakunkon az a szörnyeteg, hogy még madár se repülhet be az országunkba.»

«Hát a szultán-kisasszony?» kérdi a királyfi. «A pádisá kertjében a kis palotája, ki se mer onnan szegény mozdulni.»

Másnap megy a királyfi a pádisá kertje elé és kéri a kertészt, fogadja meg inasának. Addig könyörög neki a fiu, hogy megszánkozik rajta a kertész. «Egyéb dolgod se lesz - mondja neki - csak a virágokat fogod megöntöztetni.»

Meglátja a szultán-kisasszony a fiut, ablakához hívja és kérdi tőle, hogyan tudott eljutni ebbe az országba. Elmondja a fiu, hogy neki is pádisá az apja, hogy *Csampilakkal* viaskodott az

uton, és megígérte, hogy elviszi neki a szultán-kisasszonyt. «De sose ijedj meg - mondja neki a királyfi - nagyobb az én szerelmem, mint azé a sárkányé, és ha eljössz velem, tudom én a módját, hogy hogy pusztítsam el.»

Megszerette a lány a szép királyfit, örökös fogságából is szeretett volna szabadulni, fogja, rábízta magát a királyfira, és egy éjszaka kiszöknek a palotából, egyenesen *Csampalak* síkságára. Utközben megbeszélik, hogy megtudja a lány, mi a sárkány talizmánja és ha más-kép nem, ezen módon pusztítják el.

Képzeltetni *Csampalak* örömét a szultán-kisasszony láttára. «Mily üdv, hogy jöttél, mily szerencse, hogy jöttél», fogadja a *dev*, de bárhogy dédelgeti, bárhogy kedveskedik előtte, egyre siránkozik a lány. Napok mulnak, hetek mulnak, nem szünnék meg a lány könnyei. «Mondanád meg legalább a talizmánod - mondja egy nap a sárkánynak - hátha jobban telnének vele a napjaim.»

«Jaj lelkem - mondja a sárkány - olyan helyen őrzik azt, hogy lehetetlen eljutni odáig. Egy nagy palota van a szomszéd országban, a ki oda merészkednék érte, nem jöhetne többé vissza.»

A királyfinak se kellett egyéb, csak ennyit tudjon meg. Veszti a zabolát, a tengerbe veti, hát ehon előtte az aranyszörű paripa. «Mit parancsolsz kis szultánom?» A szomszéd országba, a talizmán palotájába, kívánczik a fiú. «Hunyd be szemed, nyisd ki szemed», előtte a palota.

Azt mondja neki a táltosa: «Ha majd felérünk a palotához, oda kötözöl a zabolával a kapu vasához. Egyet nyértek, a két vasat egymáshoz verem és erre megnyílik a kapu. Ez a kinyíló kapu egy oroszlán torka, és ha egy csapásra ketté tudod vágni, megmenekülsz; ha nem, vége az életednek.» Ezzel mennek a palotához, a táltost oda köti a két vashoz, és amint egyet nyérít, megnyílik a kapu. Odavág a királyfi az oroszlán tátongó torkához, hát egy csapásra ketté volt szelve. Felvágja aztán az oroszlán gyomrát, egy arany-kaliczkát vesz ki belőle, olyan három szép galamb van benne, hogy nem látta párját, mióta a világ. Fogja az egyiket, símogatja, czirógatja, de egyszerre csak prrr... kirepül a kezéből. Gyorsan utána a táltos, és ha meg nem fogja s ki nem csavarja a nyakát, még meggyült volna a királyfi baja.

Megint ráül a táltosra és hunyd be a szemed, nyisd ki a szemed, ott vannak *Csampalak* palotája előtt. A palota kapujánál megölik még a második galambot is, és amint bemegy a fiú a sárkányhoz, hát ott fekszik a szörnyeteg nagy tehetetlenül, jártányi erő sincs már benne. Látja a királyfi kezében a galambot, rimánkodik neki, hadd símogathassa meg utoljára, mielőtt meghalna. Megesik rajta a fiú szive, és amint nyujtaná oda neki, oda szalad a szultán-kisasszony, kikapja kezéből a galambot és megöli. Ott kimúlt a sárkány előttük. «Szerencséd - mondja a táltos - hogy nem adtad oda a galambot, új élet szállt volna belé, ha megfogja.» Ezzel eltűnik a zabola is, a táltos is.

Összeszedik aztán a sárkány kincseit és mennek vele *Csinimácsin* országába. A pádisá egész betegje volt már a lányának, kerestette országszerte, és azt hitte, hogy a sárkány keze közé került. Egyszerre csak ott a lánya a királyfival. Olyan lakodalmat csapott az országban, hogy vége-hossza se akart lenni. A házasság után megint utra kelnek és nagy katona kísérettel jutnak a királyfi apjához. Ott már rég holtnak tartották a királyfit és még el se hiszik neki, ha el nem beszéli a három hétfejű sárkányt, meg a negyven lány történetét.

Várt rá hűségesen a negyvenedik lány, és mondja a királyfi a feleségének, hogy íme itt a másik jegyese is: «Te mentetted meg életem a sárkánytól - mondja a *csinimácsini* szultán-lány - én meg neked ajándékoztam, tégy vele a mit akarsz.» Megtartja a lakodalmát a második feleségével is, és hol az apja birodalmában, hol *Csinimácsin*ban töltve idejüket, boldogsággal folyik életük.

Világ-szépe.

Volt egyszer egy pádisá, ennek meg egyetlen egy fia. Úgy vigyázott rá az apja, mint a szeme fényére, nem volt az a kívánsága, a mit ne teljesített volna.

Egy álmában megjelenik a királyfi előtt egy dervis, megmutatja neki Világ-szépét és ott kiürített vele a szerelem poharát. Mintha csak kicserélték volna azóta a királyfit. Se étele, se itala, álmában nincs nyugodalma, és egyre sáppad, egyre hervad. Orvos orvos után, *hods* *hods* után, de nem ismerik a baját, nem tudják az orvosságát.

Azt mondja a beteg királyfi az apjának: «Pádisá apám, orvos *hods* nem segít én rajtam, ne is fáraszd őket hiába. Világ-szépe az én bajom, vagy életem vagy halálom.»

Megijed a pádisá a fia beszédén és az a legnagyobb gondja, hogy kiverje azt a lányt a fia fejéből. «Veszedelem arra még csak gondolni is, kész halál az ő szerelme.» De a fiu egyre sorvad, nincs öröm az életében. Egyre kérdi pádisá apja, hogy mi a szive kívánsága, miben telnék fia kedve. «Világ-szépét felkeresni», ez a fiu örök szava. Gondolja a pádisá, ha nem engedi, elpusztul, és ő lesz oka halálának. Menjen hát a szerelme után, hátha az igaz Álláh megkönyörül rajta.

Utra kel másnap a királyfi, és hegy oldalon, völgy tövében, nagy síkságon, meredeken, egyre hajtja a szerelme, világhíres Világ-szépe. Megy az úton, mendegél, és amint egy tengerpart-hoz ér az útja, ott vergődik egy szegény halacska a homokban és rimánkodik a fiunak, hogy dobja vissza a tengerbe. Megszánja a fiu a halacskát és amint bedobja a vízbe, három pikkelyt nyújt oda neki a kis hal: «Hogy ha bajba találsz jutni, égesd el e pikkelyeket.»

Ismét megy az útja nyomán, és amint egy nagy síksághoz vetődik, előtte egy sánta hangya. Kéri a kis állat, hogy lakodalmat ülnek és nem tudja társait utólni, segítené siettében. Vesz a királyfi a hangyát és oda viszi a társaihoz. Oda ad neki a sánta egy kis darabot a szárnyából: «Hogyha bajba találsz jutni, égesd el e szárnydarabot.»

Folytatja megint az útját, tele búval búbánattal, és amint elér egy nagy erdőségbe, hát ott viaskodik egy kis madár egy nagy kigyóval. Kéri a kis madárka a fiu segítségét és egy csapással ketté szelve a kigyó. Három tollat ad oda a madár: «Hogyha bajba találsz jutni, égesd el e tollacskákat.»

Ismét fogja vándorbotját és túl hegyeken, túl tengeren, eljut egy nagy városba. Ez volt a Világ-szépe apjának az országa. Megy egyenesen a palotába, a pádisá elé, és Álláh parancsából megkéri a lánya kezét. «Három munkát kell elébb elvégezned - mondja a pádisá - és akkor elmondhatod a kívánságod a lányomnak.»

Ezzel vesz egy gyűrűt, beledobja a tengerbe és azt mondja a királyfinak, hogy ha három nap alatt elő nem keríti, vége az életének. Gondolkozóba esik a királyfi, eszébe jut a három hal-pikkely, és amint elégeti őket: «mit parancsolsz szultánom?» előtte a halacska. «Világ-szépe gyűrűje esett a tengerbe, azt keresnéd meg.» Keresi a hal a gyűrűt, de nem találja, másodszor is lemerül, ismét nem találja; harmadszorra egész a hetedik tengerig száll le, felhoz egy halat, felvágják, hát benne a gyűrű. Odaadja a pádisának, a pádisá meg a lányának.

Egy barlang volt közel a palotához, tele homokkal meg kásával. «Ez a második munka - mondja a pádisá - hogy a kását kiszedegeted a homokból.» Bemegy a királyfi a barlangba, veszi a hangya szárnyát, elégeti, hát a mennyi hangya csak van a földön, mind a barlangban és fognak nagy szaporán a munkához. Végére járnak még az nap és hívja este a pádisát, hogy kész a második munka is.

«Még egy harmadikat - mondja a pádisá - és elvezetlek a lányom elé.» Hivat egy szolgáló lányt, ketté vágja a fejét és azt mondja a fiúnak: «Igy válik ketté a te fejed is, ha fel nem eleveníted ezt a lányt.» Kimegy a fiu a palotából és gondolkodik, hátha az a madártoll segíthetne rajta. Veszi őket, elégeti, íme előtte a madár és csak úgy lesi a fiu szájából a parancsot. Elpanaszolja a királyfi, hogy micsoda munkát bízta rá.

Perik közül való volt a madár, felrepül a levegőbe és nem sokára egy kis edény vízzel tér vissza. «Itt a vize mennyországnak, új életre támad a holt.» Megy a királyfi a palotába, és alighogy bekenik vízzel a lány fejét, úgy feltámad, mintha meg se halt volna.

Világ-szépe elé kerül a nagy hir, vezetik elibe a királyfit. Ott lakott a lány egy kis márvány-palotában, a palota előtt arany-medence, négy felől folyik bele a víz. Nagy kert a palota udvara, az a sok fa, az a sok szagos virág, az éneklő madársereg, mintha a mennyország kapuja nyílnék meg a fiu előtt.

Egyszerre csak nyílik a palota ajtaja és úgy előzönlí a kert a világosság, hogy szinte megkápáztatta a fiu szemét. Világ-szépe jelent meg az ajtóban és az a nagy fényesség, két arcának pirossága. Odamegy a királyfihoz, szólna hozzá, de alighogy meglátja a fiu, elájulva összerogy. Magához térítik, beviszik a lány palotájába, és úgy gyönyörködhetik Világ-szépe *húri* arcán, álma tündér jelenségén.

«Óh királyfi - kezdi el a lány - *Sáh Szulejman* fia vagy, te segíthetsz a bajomon. Ott az *Ősz-dev* nagy kertjében, gránátalma fürtje dalol, ha azt nekem elhozhatnád, örökre a tied leszek.»

Add a kezéd, barát keze, megy a fiu messze-messze. Egyre halad, egyre megyen, hónapokat völgyön-hegyen, síkságon láb nyoma nincsen, a hegyeken útja nincsen. «Óh Teremtőm, te mutass hát igaz utat», sóhajt egyet a fiu, és hol elesve, hol felkelve, egy napnak a nappalában, a hegy aljához vezet útja. Mintha csak ítélet napja volna, olyan zshivaj, olyan lárma, olyan különös zaj támad, hogy a hegyek, kövek szinte rengnek belé. Nem tudja a fiu, ellenség-e, barát-e, ember-e, szellem-e, és amint félve tovább halad, egyre nagyobbodik a lárma, füstnek verődik fel a por. Nem tudja, hogy merre menjen, azt meg honnan tudta volna, hogy hat hónap távolságban ott az *Ősz-dev* kisebb kertje, és ez a sok zshivaj, lárma, kert kapuja talizmánja.

Még közelebb merészkedik, és amint meglátja a kisebb kert kapuját, a kapuban sikongó talizmánokat, megpillantja a kapuőrt is. Odamegy hozzá és elbeszéli neki a baját. «Hogy nem ijedtél meg e nagy zajtól - mondja a kapuőr - ez a sok talizmán mind te miattad nyugtalanodik, engem is megijesztettél vele.»

A gránátfürt után tudakozódik egyre a királyfi.

«Nehéz dolog azt elérni - mondja az őr - de ha meg nem ijedsz, tán megkaphatod. Három havi út után megint ilyen talizmános helyre jutsz el, ott is egy kert van, annak az őre az én anyám. Valahogy közel ne menj hozzá, várd be, míg ő jön tehozzád. Add át neki tiszteletem, de a bajod csak úgy beszéld el neki, ha kérdi tőled.»

Indul a fiu a másik kert felé, és három havi járás után olyan rengeteg lármára akad, hogy az előbbi semmi se mellette. Ez volt az *Ősz-dev* nagyobbik kertje, a nagy lárma meg a kapuja talizmánjai. Meghúzódik a fiu egy sziklánál és kis vártatva embert lát meg, de amint hozzá közeledik, hát elaggott vén anyóka, háromszoros harminczacska. Haja fehér akár a hó, szeme veres köröskörül, szemöldöke két hegyes nyíl, szemeiben pokol tüze, a körmei két rőfnyiek, az emlői két nagy tömlő, a fogai mint az ásók, két ajka akár egy teknő, a botjára támaszkodik, szipákolgat az orrával, lépten-nyomon prüsszent, köhög, óh-jaj, óh-jaj a nyögése, csoszogatja papucsait, nem érteni nyafogását. Ez volt a kisebb kertbeli őr anyja, a nagyobb kertnek az őre.

Odamegy a fiuhoz és kérdi tőle, hogy mi hajtotta erre a vidékre. Mondja a királyfi a fia tiszteletét. «Ej semmiházi - nyögécseli az öreg - hát avval is találkoztál? Tudta az a gonosz fiam, hogy megszánakozom rajtad és azért küldött el hozzám. No hadd végezzek hát veled.» Ezzel fogja a fiut és «Nesze Fületlen» egyet ránt rajta.

Nem tudja a királyfi, hogy mi történt vele, csak azt látja, hogy rajta van valakinek a hátán. Ránéz, hát se szeme, se füle, összetöpörödött, mint a varangybéka, siet vele a Fületlen. Ha ránéz, kicsiny mint egy féreg, de amint viszi a hátán, olyanokat lépeget, hogy tengernyi helyeket három lépésre ugrik át. Egyszerre csak leteszi a Fületlen és azt mondja: «Bármit hallasz, bármit látsz, vigyázz, hogy meg ne szólj, mert véged van», és azzal eltűnik előle.

A királyfi, mintha álmodni látna, hol a csergedező vizekre, hol az előtte elterülő nagy kertre néz. A kertnek se eleje, se vége, és olyan benne a fa, a virág, meg a sok gyümölcs, hogy párját még nem látta egyiknek sem. Mindenfelől, a merre csak fordul, madárfütty meg fülemüle éneke, mintha dalból állana a levegője. Nézi a fiu köröskörül, akár az esze felejtett, belép a nagy kertbe, hát olyan fájdalmas, olyan siránkozó hangok veszik körül, hogy szívreperesztő a ki ráhallgat.

Gránátfürt az eszében, azt keresik a szemei. A nagy kertnek kellő közepében, közel a víz-medencéhez, ott egy virágpalotácska, ráaggatva a sok gránát, mintha lámpa világítana. Letép egyet belőle, hát olyan riadalom, oly borzasztó sikongatás: «ember fia éltünkre tört, ember fia minket megölt», hogy alig talált ki a királyfi a kertből.

«Siess, szaladj!» kiált rá a kapunál várakozó Fületlen, a hátára kapja és pár ugrással tengeren túl vannak. Csak akkor nézte meg a fiu a gránátfürtöt. Ötven gránátalma van rajta, mindegyiknek más-más hangon más éneke, mintha a világ zenéje gyülekezett volna egy helyre. Eljutnak az anyókához, háromszor harminczacskához.

«Jól vigyázz e gránátfürtre - mondja az anyó - soha se hagyd egymagára. Menyegződ első éjjelén, ha a menyasszonyoddal egész éjszaka hallgatni tudod és nem alszol el, beléd szeretnek ez almák. Akkor aztán nincs mitől félned, minden bajtól megvédenek.» Az anyókától a fiához megy, az még egyszer lelkére köti az anyja szavait és úgy indul ismét útjára, az ő egyetlenny szerelméhez, világhíres Világ-szépéhez.

Várta a lány nagynehezen, mert megszerette ő is a bátor királyfit és aggodalommal teltek el napjai, hogy valami baj éri miatta a fiut.

Egyszerre csak zene hallik, ötven gránát más-más hangja, mindegyike más énekkel, szívet nyitó szép zenével. Szalad a lány a királyfi elé és a két szív egyesültén a gránátfürt úgy elcsilingel, mintha nem is a földön volnának, hanem Álláh túlvilágán. Negyven nap és negyven éjjel folyvást tart a lakodalmuk, a negyvenedikén bemegy a királyfi Világ-szépéhez és amint lefeküsznek, ott hallgatják a gránátot. Reggel a nap megszülemlik, és a gránátfürt szerelmével ismét mennek, útra kelnek, a királyfi országába. Ott az ünnep ismétlődik, és örömeiben a pádisá trónját királyfinak adja, gránátfürtös pádisának.

A hold-paripa.

Egyszer volt, egyszer nem volt, hazugság a földön sok volt, volt abban az időben egy pádisá. Hogy-hogy nem, elég abból annyi, hogy keresett és talált is egy - bolhát. Akkori időben még nem tudták, hogy mi az a bolha.

Hívja a pádisá a *laláját*, nézik nézegetik, hogy miféle állat és hogy vajjon mivel táplálkozik. Talán bizony ember vérrel. Leölnek mindennap egy-egy állatot, annak a vérével kezdik táplálni és addig nő a bolha, míg macskányivá nem nőtte ki magát. Fogják aztán, megnyúzzák, a bőrét kiakasztják a palota kapujára és kihirdetik, hogy a ki meg tudja mondani, hogy miféle állatnak a bőre, a pádisá lányát kapja feleségül. Egyetlen gyereke volt a szultán-lány az apjának.

Összegyül a sok nép, nézik a bőrt, nézik, egy se akadt, a ki tudta volna. Addig jár a híre a bőrnek, hogy egy *dev* is meg találta hallani, ezek pedig már ismerték a bolhát. «Éppen kapóra jön - gondolja magában - három napja, hogy nem ettem, legalább jóllakom a lánynyal.» Oda megy a pádisához, megmondja a bőr nevét és kéri mindjárt a lányt.

«Óh jaj - sopánkodik a pádisá - hogy adjam én ennek a *dev*nek egyetlen egy lányomat.» Igér a lánya helyett rabszolgát a mennyit csak kíván, de mind hiába, szultán-lányra vásik a *dev* foga. Hivatja erre a pádisá a lányát, mondja neki, hogy készüljön az útra, egy *dev*hez juttatta a *kiszmete* (sorsa). Hiába a sok sírás-rívás, felöltöztetik a lányt, a *dev* meg előre megy, hogy az úton majd bevárja és átveszi.

Volt a pádisának egy lova, víz helyett rózsaulajjal itatták, és abrak gyanánt mazsolával etették. Hold-paripa (*Kámer-táj*) volt a neve. Ezen a paripán akart a szultán-kisasszony a *dev*hez menni, ráültetik, lovasokat adnak melléje és úgy viszik a *dev* tanyájához. A mint közel érnek a *dev*hez, a lovasok visszatérnek, a lányt meg ott hagyják a paripán. Elkezd a lány fohászkodni, Álláhhhoz könyörögni, hogy mentse meg az ördög fajzatjától.

Egyszerre csak megszólal a hold-paripa: «Óh szultánom, ne ijedj meg, a két szemed hunyd be szépen, fogózkodj meg sörényemben.» Alighogy behunja a szemeit, felszáll a ló, repül vele és a mint megint kinyitja a szemeit, ott van tenger közepében, szép palota szép kertjében. Boszankodik a *dev* a lány eltűntén, de «majd kézre kerítelek én» mormogja magában, és kullog hazafelé.

Közel a szigethez egy királyfi csónakázott a *lalájával*. Meglátja a tenger tükrén, a mint visszaverődött rajta a paripa aranyszőre, és mondja a *lalájának*, hogy talán valaki ment a palotájába, megy ő, megnézi. Kiszáll a csónakból és belép a palota kertjébe. Megpillantja ott a hold szépségű szultán-lányt és bármennyire takargatta is arcát a fátyollal, nem rejthette el a szépségét.

«Ej *peri* - mondja a királyfi - ne ijedj meg én tőlem, nem vagyok én ellenséged.»

«Szegény szultán-leány vagyok, emberszülött és nem *peri*,» - mondja a lány és elmondja a királyfinak, hogy mi történt vele, hogyan szabadult meg a *dev*től.

Mondja aztán a királyfi, hogy jobb helyre nem is kerülhetett volna. Neki is pádisá az apja, országuk itt a szomszédban, ha akarja, oda viszi és Álláh parancsából feleségül veszi. Mennek valamennyien a pádisához, elmondja a királyfi a lány esetét és a vége lakodalom, negyven napi vigadalom.

Egyre tart a boldogságuk, senki a ki háborítná. Egyszer azonban háboruba keveredik a pádisá a szomszéd országgal, és mert az akkori pádisák magok is hadakoztak a csatában, készülődni kezdett ő is az utra. Nesztét veszi ennek a királyfi és oda megy az apjához, hogy ő akar a

csatába menni. Nem áll rá a pádisá és mondja a fiának: «Fiatal vagy, feleséged is van, nem hagyhatod oda.» De addig beszél, addig rimánkodik a fiu, míg otthon marad a pádisá és a királyfi indul hadviselni.

Legelőbb is a *dev* tudta meg, hogy háboruban a királyfi, és azt is megtudta, hogy mi alatt oda volt, két gyereke, egy fia meg egy lánya lett a királyfi feleségének. Tatárok jöttek mentek a levelekkel, a pádisától a királyfihoz, a királyfitól a pádisához.

Ép akkor költözködött arra a vidékre a *dev*, a mikor írja a pádisá a fiának, hogy két gyereke lett a feleségének. Látja a *dev* a levélhordó tatárokat, és egy-egy kávéra behívja őket a házába. Nem mertek neki nem-et mondani, és addig tartja őket a *dev* hol szóval, hol kávéval, míg rájuk esteledett. Sietnének a tatárok a levéllel, de nem engedi a *dev*, hogy éjnek idejében útnak induljanak, jobb lesz ha a reggelt bevárják. Mit tegyenek a tatárok, lefeküsznek.

Éjfél tájban veszi a *dev* a tarisznyájukat, kotorász benne és megtalálja a pádisá levelét. Veszi, hamarosan eltépi és azt írja helyette: «Két kutyakölyke lett a feleségednek, eldobjuk-e avagy megtartsuk, a míg visszakerülsz?» Reggel felkelnek a tatárok, veszik a tarisznyát és mennek egyenesen a királyfi táborába. Átadják a levelet, a mint olvassa, azt feleli vissza: «Sáh apám, a feleségem két kutyakölykét ne pusztítsd el, tápláld őket, míg visszatérek.» Azzal indulnak ismét vissza a tatárok.

Utközben megint behívja őket a *dev* egy kávéra, és ott marasztja őket másnap reggelig. Felbontja a királyfi levelét, eltépi és ilyet ír helyette: «Sáh apám, vedd a feleségemet meg a két gyereket, dobd ki a hegyek közzé, ott hadd pusztuljanak el. A hold-paripát pedig egy ezer mázsás lánczczal kössétek meg.»

Veszi másnap a két tatár a levelet és átadják a pádisának. Meglátta a királyfi felesége a tatárokat és nagy örömmel szalad a pádisához, hogy mutassa meg neki az ura levelét. Nem merte a pádisá megmutatni, eltagadta, hogy nem hoztak a tatárok semmit. «Hogy ne hoztak volna - mondja az asszony - a saját szememmel láttam a levelet. Talán baja van a királyfinak, és azt titkolod előttem?»

E közben megpillantotta a pádisá térde alatt a levél csücskét, kirántja onnan, és elolvassa, hogy mi van benne. Keserves sírásra fakad a szegény asszony, és hiába vigasztalja, hiába tartja vissza a pádisá, nem marad ő egy pillanatig se a házban. Veszi két kis gyermekét, és adsa kezéd, város keze, neki a nagy világnak.

Megy a szegény asszony egy nap, két nap, egy hét, két hét, se étele éhségének, se ágya fáradt testének. Kifogy a teje, nem szoptathatja gyerekeit, és úgy elfárad a járástól, hogy egy lépést se tehetett tovább. «Óh Uram teremtőm - könyörög a szegény asszony - tartsd meg a gyerekeim, azok ne haljanak éhen.» És a mint ott ül a gyerekeivel, íme víz bugyog fel a földből, liszt száll alá az egekből. Veszi a lisztet meg a vizet, tésztát gyúr belőle és úgy eteti a gyerekeit.

Megtudta e közben a *dev* az asszony sorsát, indul, hogy felkeresse és gyerekeivel együtt elpusztítsa. Meglátja a királyfi felesége a *dev*et és rémületes ijedtében, kezdi kiáltani: «Siess *Kámer-tájom*, mert meghalok.» Meghallja a messze földön levő táltos, egyet ráz az ezer mázsás lánczon, de nem tudja ketté szakítani.

Még jobban közeledik a *dev*, nagyobbodik az asszony rémülete. Két gyereke két karjában, úgy kiáltozza a paripát nagy kétségbeesésében. Még nagyobbat rázkódik a lekötött hold-ló, nem szakíthatja ketté a rengeteg vasat. Már-már egész közelében a *dev*, és utolsót sikolt az asszony, a hogy csak tüdeje birta. Összeszedi *Kámer-táj* a meglevő erejét, ketté tépi az ezer mázsás vasat, ott terem az asszony mellett és «Óh szultánom ne ijedj meg, a két szemed

hunyd be szépen, fogózkodj meg sörényemben,» mesze földön, tengeren túl vannak. A *dev* ismét éhesen kullogott vissza.

A maga országába vitte a hold-paripa az asszonyt. Érti a táltos, hogy ütött az utolsó órája és mondja az asszonynak, hogy nem sokára meg fog halni. Kéri a királyfi felesége, hogy ne hagyja itt egymagára két kicsinyke magzatjával, ki védi meg őket a *dev* elől. «Ne félj - vigasztalja a paripa - nem lesz itten bántódásod. Ha majd meghaltam, vágd le a fejem és dugd ide a földbe. A hasamat vágd fel és a belem egyik végét az egyik fülemhez kösd, a másik végével kerüld meg ezt a hegyet és úgy kösd a másik fülemhez. Ha mindezzel elkészültél, gyerekeiddel együtt feküdj bele a gyomromba.» Ezzel összerogyott a táltos és meghalt.

Veszi a lány, levágja a fejét és beássa a földbe. Aztán a hasát vágja fel, a béle két végével egy nagy háznyi területet vesz körül és gyerekeivel belefekszik a ló gyomrába, elalszik. A mint felébred, olyan szép palotában látja magát, hogy se az apjánál olyat, se az uránál. Szép ágyban fekszik, és alighogy felkél belőle, hozza a sok szolga a vizet, az egyik fürösztli, a másik törölgeti, a harmadik öltözteti; csupa arany, a merre néz, csupa arany, a mit megfog. Két gyereke arany-bölcsőben fekszik, dajkák állják körül, dallal altatják el, és dallal csitítgatják. Étel idejében hozzák a sok tálát, az egyik arany, a másik ezüst, tele a szebbnél szebb étellel. Álomnak hinné az egészet, de ím napok múlnak, hetek múlnak, a hetekből hónap válik, hónapokból esztendő lesz.

Befejezte ezalatt a királyfi a háboruját és a mint nagysietve haza indul, nem leli a feleségét. Kérdi az apjától, hogy hol az asszony meg a két állat-gyereke, a mit távollétében szült. Csak elbámul a pádisá ezen a különös beszéden. Szabjuk rövidebbre a dolgot, előveszik a leveleket, hivatják a tatárokat, hát biz ők megtudják a *dev* gonoszságát. Nincs nyugta a királyfinak, és *lalájával* egyetemben, felesége keresésére indul.

Mennek, mennek, folyvást mennek, hat hónapja hogy haladnak, sehol sincsen pihenésök, hegyen-völgyön megnyugvásuk. Elérkeznek egy nap egy hegy aljához, hát látszik onnan a hold-paripa palotája. Nem birja tovább a királyfi a járást és azt mondja a *lalájának*: «Menj abba a palotába, egy darabka kenyeret meg vizet kérj, hogy folytathassuk az utunkat.»

Megy a *lala* a palota felé, és a mint elérkezik a kapuhoz, két kis gyerek fogadja, behívják a palotába, hogy pihenje ki magát náluk. Bemegy, de olyan szép a szoba pádimentoma, hogy alig mer rálépni. Nógatják a gyerekek, hogy sose tartózkodjék, oda ültetik a kerevet före és hozzák neki a sok ételt, italt.

Szabadkozik a *lala*, hogy egy elfáradt fia van künn a palota előtt, előbb annak szeretne valami enni valót vinni. «Óh dervis apó - kérik a gyerekek - elébb csak te lakjál jól, aztán majd vihetsz a fiadnak is.» Nem nagyon kéreti magát a *lala*, eszik, iszik, megkávézik, csibukozik és mi alatt visszakészül a királyfihoz, elbeszéli a gyerekek az anyjuknak. Kinéz az asszony az ablakból, hát megismeri a királyfi urát. Maga válogatja össze az ételt, szép arany edényekbe rakja, úgy küldi a *lalával* az urához.

Csak elbámul a királyfi a sok arany, ezüst meg a szép étel láttára. Leemeli a tálakról a fedőt, a földre teszi, hát mintha csak lába kelne, visszagurul a palotába. Megeszi a tálból az ételt, a tál is visszagurul; és a mint sorba eszi a tál ételeket, megannyija visszagurul. Jön aztán a palotából egy cseléd és kávéra hívja az utasokat.

Veszi e közben az asszony a két gyerekét, egy-egy falovat csinál nekik és kiállítja őket a kapu elibe, hogy fogadják a vendégeket. «Ha majd eljön a dervis a fiával - mondja nekik az anyjok - vezessétek be ebbe meg ebbe a szobába.» Jön a dervis a fiával, és a két falovas kis gyerek *szelámmal* (köszöntéssel) fogadja őket, bevezetik egy szobába.

Az asszony megint elővesz néhány tál ételt és azt mondja a két gyerekének: «Menjete, vigyete a vendégeknek és kínáljátok meg vele. Ha majd titeket is oda szólítanak, mondjátok, hogy ti már jóllaktok, de a lovatok az talán éhes, és támaszszátok oda a két falovat az asztalhoz. Azok majd azt mondják, hogy egy fadarab hogy ehetik az ételből? Ti meg ezt feleljétek rá,» és ezzel oda sug valamit a gyerekek fülébe.

Úgy tesz a két gyerek, a hogy anyjok parancsolta. Köszönnek a dervisnek meg a fiának, beviszik őket a palota egy szobájába, és kínálják az étellel. Olyan szép étel volt a tálban, hogy másodszorra is hozzá láttak. «Egyetek gyerekek ti is,» mondják a két gyereknek.

«Mi már jóllaktunk - felelik a meghívásra - de a lovunk talán éhes,» és azzal oda támasztják a két falovat az asztalhoz.

«Ej gyerekek - mondja az utas királyfi - fából csinált ló tán csak nem eszik ételt.»

«Azt tudod - mondja a két gyerek - hogy fa-ló nem szokott enni; azt azonban nem tudod, hogy emberi teremtés nem hozhat kutyakölyköket a világra.»

Felpattan erre a királyfi, öleli a két gyerekét, és a mint megpillantja belépő feleségét, oda borul hozzá és kéri a bocsánatát. Elmondják egymásnak, hogy mi történt velük; úgy örül a királyfi, hogy azt se tudja, melyiket szeretgesse elébb. Vesz a feleségét meg a két gyerekét, és indulnak ki a palotából, vissza az ő országába.

A mint mennek egy keveset, vissza-néznek, hát szél fú a palota helyén, mintha sose lett volna ott épület. Megfogja a királyfi az úton leskelődő *devet*, megöli, és nagy örömmel, vigassággal térnek meg a palotába. Az öreg pádisá nem sokára meghalt, és fia lett az ország feje, igazságos jó pádisá.

Három alma hull az égből. Az egyik a mesélőé, a másik a hallgatóé, a harmadik - hát az enyém.

A negyven peri pádisája.

Réges régi időben, a tündérek korában, a hogy mentem mendegéltem, tilos kertet összejártam, míg csak egygyel meg nem jártam. A lovamat befestettem, azt hittem, hogy igaz színe; egy szamarat vásároltam, azt hittem, hogy feleség lesz; olyan nagyot rugott rajtam, azt hittem, hogy megsimogat. Az útamon egyre jártam, bagoly lakta romon háltam, míg csak ismét meg nem jártam. *Topháne* nagy golyóbisa, mint a gabnát zsebre raktam; *Galatá*-nak a nagy tornya, trombitának számba dugtam; *Leány-tornya* váracska, mint a medvét ölbe vettem; a tenger kellő közepe, mint sziklára reá léptem; bejutottam utóvégül, bolondnak a bolondokhoz. Az volt bűnöm, hogy elmondtam ezt a mesét, hazug mesét.

Volt egyszer egy pádisának egy lánya. Szép akár a tele hold, karcsu akár a cziprusfa, szeme akár a szén, haja akár az éjszaka, szemöldöke akár az ív, szempillája akár a nyíl. Nagy kert volt a palotában, kert közepén vízmedence, ott ült a lány nap hosszáig, hímezgetve, varrogatva.

Ráteszi egyszer a gyűrűjét a himzőasztalra, de alighogy letette, jön egy kis galamb, kapja a gyűrűt és elrepül vele. Olyan szép volt a kis galamb, hogy menten beleszeretett a lány. Másnap a karkötőjét veszi le a lány, ehol a galamb, azt is elkapja. Úgy égette a lányt a szerelme, hogy se nem evett, se nem ivott, hanem alig várta a másnapot, hogy megint előre-püljön a galambja. Harmadnapra veszi a himzőasztalát, lefejt róla a csipkekendőt és maga mellé teszi. Várja a galambját, várja, egyszerre csak ím előtte, kapja a kendőt és elrepül vele. Alig volt annyi ereje a lánynak, hogy felkeljen; sírva megy a palotájába, és ott összerogyik.

Jön szaladva a *dadi*-asszony: «Óh szultánom, miért sírsz-risz, mi bántott meg?»

«Beteg vagyok, sziv betegje» feleli a szultán-kisasszony, és egyre sír-rí, egyre sóhaj.

Egyetlen gyermeke volt a lány a pádisának, félt a *dadi*-asszony a híradástól. De látja, hogy egyre halványodik, egyre sóhajtoz a lány, fogja, elmegy a pádisához, és mondja neki a lánya baját. Megijed az apja, szalad a lányához, utána a sok *hodsza*, a sok orvos, egy se érti a betegségét.

Azt mondja másnap a pádisá vezére: «Orvos, *hodsza* nem segít ezen a lányon, másutt lappang ennek az orvossága.» Tanácsolja a pádisának, hogy csináltasson egy nagy fürdőt, beteget gyógyítson a vize és mindenkivel, a ki csak megfürdik benne, mondassa el történetét. Csináltatja a pádisá a fürdőt és városszerte hirdetteti, hogy haja megnő a kopasznak, hallása jön a süketnek, a vak ismét szemvilágra, sánta kelhet a lábára. Csak úgy tódul a sok nép az ingyen fürdőbe, baját meg a történetét ott hagyja, úgy kerülnek el onnan.

Volt egy kopaszfejűnek egy nyomorék anyja, meghallották ők is a fürdő hírét. «Menjünk mi is - mondja e fiu - hátha meggyógyulunk mind a ketten.» «Hogy mehetnénk, mikor meg sem állhatok a lábamon,» nyögi az öreg asszony. «Azon még segíthetünk,» mondja a kopasz, veszi anyját a vállára és úgy mennek a fürdőbe.

Amint mennek, mendegélnek, sík mezőben folyó mellett, elfárad a fiu és leülteti az anyját a földre. Egyszerre csak egy kakas halad el mellette, nagy korsó viz a hátán, úgy siet vele valahová. Kíváncsi a fiu, hogy vajjon hová hordja ez a kakas a vizet, kapja, utána az állatnak. Egy nagy várhoz ér el a kakas, a vár tövében egy kis lyuk, azon csuszszan be a vízzel. A fiu is utána, nagy nehezen átvergődik a lyukon és amint szétnéz, hát olyan egy palota van előtte, hogy a szeme-szája is elállott rajta. Sehol semmi élő lélek, nem állják el az útját, megy ő a palotába. A lépcsőről az előszobába, és addig járja a sok szobát, addig bámulja a cifráját, míg

belefáradt a munkába. «Majd csak előkerül az elevenje is», gondolja magában, és elbúvik egy nagy szekrénybe, hogy majd onnan les el valamit.

Kis vártatva három galamb repül be az ablakon, és amint egyet rázkódnak, olyan szép három lány válik belőlük, hogy azt se tudta a fiu, melyikre nézzen előbb.

Elkezd a három lány: «Jaj de későre maradtunk, mindjárt itt lesz a pádisánk, és még semmi se kész.» Ezzel veszi az egyik a seprőt és tisztogat, a másik asztalt terít, és a harmadik hordja a sok ételt. Azzal ismét egyet rázkódnak, és három galamb repül ki az ablakon.

Megéhezett ezalatt a kopasz, és gondolja magában, hogy úgy se látja meg senki, egy-két darabkát biz ő levesz az asztalról. Kinyújtja a szekrényből a kezét, és amint az étel után nyúlt vele, olyat koppantottak rá, hogy feldagadt a helye. Kinyújtja a másik kezét, még egy nagyobbat csaptak rá. Megijed a fiu, és alighogy visszahúzódik, egy fehér galamb repül be a szobába. Megrázkódik, hát egy szép ifju legény támad belőle.

Odamegy egy szekrénykéhez, kinyitja, és gyűrűt, karpereczet, csipkekendőt vesz ki belőle. «Óh te gyűrű, be boldog vagy, hogy szép ujjá viselgetett; óh karperecz, szerencsés vagy, hogy a karján hordozgatott.» Ezeket sóhajtja el a szép legény, és a csipkekendővel egyre törülgeti a könyeit. Aztán berakja őket a szekrénykébe, egyet-egyet kóstol az ételekből és lefekszik.

Az éhes kopaszra nagy nehezen rávirradt a másnap reggel. A szép legény megint felkel, egyet rázkódik és kirepül a fehér galamb. A fiu is előkerül a szekrényből, lemegy az udvarba és a vártövénel megint kicsúszik a lyukon.

Ott sír-rí a szegény anyja egymagában, de csitítgatja a fiu, hogy dolga akadt, ismét a hátára veszi és mennek a fürdőbe. Megfürödnek, hát im az asszony talpra kelhet, a kopasznak haja megnőtt. Beszéli aztán a történetüket, és amint meghallja a szultán-kisasszony, hogy miket látott, miket hallott a fiu az éjszaka, mintha friss egészség szállott volna belé. Felkel az ágyából és kincset, fürdőt odaigér a fiúnak, ha elvezeti ahhoz a várhoz. Elindul a fiu a lánynyal; megmutatja neki a vár falát, besegíti a lyukon, elvezeti a galamb szobájáig és mutatja neki a szekrényt, a hová elrejtőzködhetik. A fiu visszatér és sok kincscsel meg egészséggel, úgy éldegélnek az anyjával.

Est ideje lehetett már, amint berepült a három galamb. Tisztogatnak, hozzák az ételt és megint kirepülnek. Berepül aztán a fehér galamb, hát majd oda lett a lány, amint megpillantotta az ő szerelmes kis galambját. De még akkor fogta el igazán az ámulat, a mikor egy szép legény vált a galambból, szép akár a tele hold. Azt se tudja, hová legyen, egyre nézi fényes arcát.

Odamegy aztán a legény a szekrénykéhez, kinyitja és kiveszi belőle a szultán-kisasszony gyűrűjét, karpereczét és csipkekendőjét.

«Óh te gyűrű, be boldog vagy, hogy szép ujjá viselgetett; óh karperecz, szerencsés vagy, hogy a karján hordozgatott.»

Veszi aztán a kendőt és amint törülgette vele a könnyeit, majdhogy meg nem szakadt a lány szive. Egyet kopogtatott ujjával a szekrény ajtaján. Odamegy a legény, kinyitja a szekrényt, hát előtte a szive szerelme; karja közt a boldogsága.

Kérdi tőle a legény, hogy hogyan került ide, ebbe a *perik* palotájába. Elmondja a lány, hogy milyen úton-módon, és hogy milyen nagy betegje volt a szerelmének.

Beszéli aztán neki a legény, hogy ő is halandó anya gyermeke; három napos korában azonban a *perik* ellopták, ide hozták a palotájukba és pádisájuknak tették meg. Egész nap velük van, csak két órája szabad naponként. Ma még itt maradhat a lány nála, egész napon járhat-kelhet, csak este felé rejtőzködjék el, mert ha megjön a harmincz *perijével*, és ha meglátják vele, nem

hagyják életben. Holnap majd megmutatja neki az anyja *konakját* (palotáját), ott élhet békességgel, és a két szabad óráját nála tölti mindennap.

Veszi másnap a *perik* pádisája a lányt, és megmutatja neki az anyja *konakját*. «Ha oda mész - mondja neki a pádisá - mondd, hogy *Báhtijár bej* emlékére könyörüljenek meg rajtad és fogadjanak be. Ha meghallja anyám a nevemet, nem tagadja meg a kérésed.»

Odamegy a lány a házhoz és bekopogtat az ajtón. Jön az öreg asszony és amint látja a lányt, és hallja a fia nevét, sirva fakad és befogadja. Ott van a lány jó ideig, mindennap ellátogat hozzá a kis madár, addig-addig, hogy fia születik a szultán-kisasszonynak. Az öreg asszony nem tudta meg, sem azt, hogy a fia jár a házba, sem pedig, hogy lebetegedett a lány.

Jön másnap a kis madár, oda repül az ablakba és bekiált, hogy: «Óh szultánom, mit csinál a kis magzatom?» Visszafelel a lány: «Semmi baja magzatunknak, jöttét várja *Báhtijárnak*.» «Óh ha anyám megtudhatná - sóhajt egyet a fiu - legszebb szobáját megnyitná.» Azzal berepül a szobába, emberré változik és úgy szeretgeti a feleségét meg a kis gyereket. A két óra elteltével ismét egyet rázkódik, és kis galamb repül ki az ablakon.

Meghallotta az anya a fia beszédét, majdhogy oda nem lett örömeben. Siet a menyéhez, szeretgeti, ápolgatja, viszi legszebb szobájába és rendre kérdi fia dolgát. Megtudja, hogy a harmincz *peri* rabolta el tőle, és azon tanácskoznak, hogy hogyan lehetne visszarabolni tőlük.

«Ha eljön holnap a fiam - mondja az asszony - úgy igyekezzél, hogy elkésse az idejét, a többi az én gondom.»

Másnap repül a madár az ablakhoz, hát látja, hogy nincs a lány a szobájában. Oda repül a szebbik szobához, és bekiált, hogy: «Óh szultánom, mit csinál a kis magzatom?» Visszafelel a lány: «Nagy baja a magzatunknak, jöttét várja *Báhtijárnak*.» Berepül a szobába, emberré változik és úgy eltartja szóval a felesége, úgy eljátszodtatja a gyerekével, hogy észre se vette, hogy lejárt az ideje. De vajjon mit művelt ezalatt az anyja?

Egy nagy cziprusfa volt a ház előtt, arra szokott volt néha harmincz galamb rászállani. Veszi az asszony és mérges tűkkel aggatja tele a fát. Este felé, alighogy letelt a pádisá két órája, jönnek a galambok, a harmincz *peri*, keresik a pádisájukat és rászállanak a cziprusfára. De alighogy a tűkbe lépnek, megmérgezve lehullanak.

Eszébe jut ezalatt a fiúnak az idő és szörnyű nagy az ijedelme, hogy kikésett a palotából. Kapkod jobbra, kapkod balra, és amint kinéz a cziprusfa felé, hát oda a harmincz galamb. A milyen nagy volt az ijedelme, olyan nagy lett most az öröme. Oda borul a felesége nyakába, belép az anyja, azt öleli át és olyan nagy a boldogsága, hogy *peri* kézből kiszabadult.

Nagy a sirás, nagy az öröm mindenfelé, az anyja a fiát, a felesége az urát lelte meg. Csapnak is rá olyan lakodalmat, hogy még a negyvenedik napon sem akart véget érni. Ők elérték a céljukat, ettek-ittak, jót mulattak, mi is érjünk el célunkhoz, jó ételhez, jó italhoz.

A ló-fiu és a három dev.

Volt egyszer egy pádisá, ennek a pádisának három fia s egy lánya. Magához hivatja egyszer a fiait és így szól hozzájuk: «Hátra levő életem meg van szabva, nem sokára meghalok. Lánytestvéretekre jól vigyázzatok, és annak adjátok oda, a ki először kéri meg a kezét.» Egy pár nap múlva meg is halt, nagy pompával eltemették.

Alig hogy pádisá lett a nagyobbik fiu, jön elibe egy dervis és megkéri tőle a szultán-kisasszonyt. Hallani se akarja az új pádisá, fogja és kiűzi a dervist az udvarából. Másnap a középső testvérhez megy, az se akarta a dervisnek oda adni. Harmadnap a legkisebbiktől kéri, ez is azt feleli, a mit a két nagyobbik.

Sétára kívánczik egy nap a szultán-kisasszony és a hogy leszáll a kertbe, neki egy *dev* a levegőből, felkapja és elviszi. Utána az anyja, utána a testvérei, de repül a *dev* akár a madár, míg csak el nem tűnik a szemök elől. Csak ekkor jutott eszökbe az apjuk mondása. Kapja magát a pádisá, lehúzza az ujjáról egy gyűrűt, átadja a középső testvérenek és azt mondja neki: «Viseld ezt a gyűrűt az ujjadon, és ha majd szorítani kezd, tudd meg, hogy vagy meghaltam, vagy nagy veszedelemben az életem. Megyek a testvérem után, vagy vele térek vissza, vagy sehogy se.» Ezzel átadja az országát a középső testvérenek és indul világgá.

Jár a fiu sok nagy földet, de se falu, se város, sehol egy élő lélek. Egyre hegyet mutat utja, és amint megy mendegél, elér egy nagy palotához. Nem volt annyi ereje, hogy odáig elmenjen, ledőlt egy fa tövében, hogy pihenjen egy kissé. Pedig a testvére lakott abban a palotában. A mint megpillantotta a pádisá bátyját, leszalad érte és öröm-könyezve vezeti fel a *dev* palotájába. Beszélnek egymásnak a bajukat, de egyszerre csak megrendül a ház, mintha össze akarna dőlni. «Jön a *dev*,» mondja a lány, hirtelen egyet csap a testvére, korsóra változtatja, és oda teszi a ház zugába.

Megérezte a *dev* az emberszagot és hiába tagadja a lány, elő kell hogy mutassa a testvérét. Nem bántja, mert megesküdött rá a lánynak, de egy jó szava sincs hozzá. Vacsora idején mind eleszi a *dev* előlök az ételt, és a mint lefeküsznek, ott virraszt a lány a bátyja mellett, hogy baja ne essék valahogy. «Mért nem fekszel le?» kérdi tőle a *dev*. «Kendőt hímez az anyámnak, - feleli a lány - hogy elküldjem holnap a testvéremmel.»

Reggel a hogy felkelnek, azt mondja a *dev* a fiunak: «Rajta, viaskodjunk, elő a pajzsoddal.» Nem mert a fiu ellene szólani, ráülnek egy-egy lóra, és kimennek a szabad térre. Előveszi a *dev* a pajzsát és úgy neki csapja a fiunak, hogy ott ledőlt a lováról. Oda megy, hogy a fejét levágja, de szalad a lány, figyelmezteti a *dev* az esküjére, és bekötözi a bátyja sebeit. A *dev* hagyta őket, és ment ismét az útjára.

A középső testvér ez alatt egyre pádisáskodott az országban. Szorítja egy nap a gyűrű az ujját, és eszébe jut a bátyja, hogy vajjon mi történhetett vele. Fogja, átadja a gyűrűt az öcscsének: «ha majd szorítja az ujjad, tudd meg, hogy vagy meghaltam, vagy nagy veszedelemben az életem», és azzal indul a bátyja után.

Addig megy, addig mendegél ő is, míg megtalálja a huga palotáját meg a beteg bátyját. A *dev* közeledtére seprőre változtatja a fiut, de megüti a *dev* orrát az emberszag és nincs addig nyugta, míg elő nem mutatják neki a fiut. Ismét megesküszik ugyan, hogy nem bántja a fiut, de csak úgy bánik ezzel is, mint az elsővel. Másnap reggel viaskodásra szólítja, megsebesíti és ha a huga nincs ott, neki is a feje bánja meg. Két beteg volt együtt a szegény lánynak.

Szorítja egy nap a gyűrű a legkisebbik ujját, fogja, indul ő is a két bátyja után. Átadja a gyűrűt meg az országot az anyjának és azt mondja neki: «Vagy visszajövünk mind, vagy ott maradunk valamennyien, a gyűrűről megtudod a sorsomat.» Hiába kéri az anyja, hogy maradjon meg ő legalább, hogy ne hagyja egymagára, nem használ a rimánkodása semmit.

A legkisebbik is megtalálja a testvéreit, és pohárra változtatva, úgy rejtené a lány a *dev* elől. De megérzi a szagát, és addig-addig, hogy ezt is leejti a lábáról. Ott feküdt a három beteg egymás mellett, kis húgok a gondozójuk.

Egy nap az anyjok ujját is kezdi a gyűrű szorítani. «Megyek én is a gyerekeim után - gondolja magában - vagy meghalok, vagy megtalálom őket.» Egy öreg lova maradt volt meg a pádísá urának, arra ül rá és másra bízva az országot, megy a gyerekeit keresni.

Megy az asszony hosszú úton, egyre hajtja fáradt lovát, egyre telnek a hónapok. De más útra került a lova, nem talált rá a gyerekeire. Bántotta a nagy éhsége, égette a szomjúsága, gyengítette a fáradsága. Mit tegyen a szegény asszony, lova vizét iszsa egy nap s mennek vissza városukba. Nem telik bele sok idő, hát veszi észre az asszony, hogy teherben van. Nagy ijedségében hívja a palotája fekete szolgáját és elmondja neki a különös esetet. «Nem más, mint a lovad vize», mondja a fekete, és titkolják a dolgot a világ előtt. Tanakodnak, hogy hogyan tegyék és a mint a kilencz hónapra meglett egy fiu, veszi a fekete, bepólyázza és kiteszi egy éjszaka a kapu elé. Meglátja másnap a sok nép a gyereket, összegyülekeznek előtte, és hírt adnak a palotába is. A szultán-asszony, mintha nem is az övé volna, behozatja a gyereket és mondja a palotabelieknek, hogy ő nevelteti fel. Három gyereke úgy is oda van, legyen ez az Álláh adta a negyedik.

Nevelik a ló-fiut és mese idő gyorsan telik, szálnyi legény lett belőle. Játszik egy nap a pajtásaival és alighogy kezébe veszi a pajzsát, kiüti vele az egyik társa szemét. «Menj el tőlünk kölyök-gyerek, - förmed rá a többi - apátlannak, anyátlannak semmi dolga mi közöttünk.» Sírva megy haza a fiu és elpanaszolja az anyjának, hogy kölyöknek mondták a társai. Mért mondták őt apátlannak, mért gunyolták anyátlannak, egyre kérdi az anyjától. Mondja neki a szultán-asszony: «Az anyád én vagyok, az apád rég meghalt.» Nem éri be ennyivel a fiu, és mindenáron meg akarja tudni, hogy mért mondták őt kölyöknek. Addig kéri, addig sürgeti, hogy előrántja a kését és fenyegeti az anyját, hogy megöli, ha meg nem mondja neki az igazat. Mit csináljon a szegény asszony, elmondja a fiunak a négy testvér és a *dev* történetét, meg azt is, hogy a ló vizétől jött a világra.

Erre se kérd, se hall, kéri az anyjától a gyűrűt, az ujjára húzza és indul, hogy majd megtalálja ő a testvéreit. Hiába az anyja rimánkodása, veszi lovát, szülő apját és úgy kél egy nap világgá.

Addig megy a ló-fiu, míg rábukkan a *dev* palotájára. Bemegy, hát három fiu nagy betegen, a húgok meg ápolgatja. Kérdi tőlük a bajukat és amint elmondják neki, hogy hogyan jártak a *dev*vel, ráismer a testvéreire. «Én is a ti testvéretek vagyok», mondja a ló-fiu. «Hazudsz - mondják a többiek - mi csak négyen vagyunk.» Veszi a ló-fiu a gyűrűt, mutatja nekik, és elbeszéli, hogy hogyan hozta őt anyjuk a világra. Megörülnek az új testvérjüknek, de csak addig tart az öröm, míg meg nem reng a *dev* jöttétől a palota.

«No csak hadd jöjjön az az ördög fajzatja, - kiáltja a ló-fiu - majd megtanítom én, hogy kell viaskodni.» Bejön a *dev*, hát csak elhül, a mint megpillantja a ló-fiut. «Óh ló-fiu, Álláh adjon üdvösséget», kezdi a *dev* nagy féltében, és úgy jár a kedvében, úgy lesi a mozdulatát, hogy csak elbámul rajta a négy testvér. Hozza a lány az ételt, hát mind eleszi a *dev* elől a ló-fiu, nem hagy neki egy falatot se. Lefekvéskor megint ébren akarna a lány maradni. «Feküdjetek csak le mind - mondja a ló-fiu - majd vigyázok én a *dev*re.» Lefekszik a négy testvér, de a ló-fiu be se hunyja a szemét egész éjszaka.

Másnapra kelve azt mondja a ló-fiu a *dev*nek: «Na most meg mi mérkőzzünk meg, elő csak a pajzsoddal.» Kénytelen-kelletlen fogja a *dev* a pajzsát, kimennek vele és úgy vág neki a *dev*nek, hogy darabokra repült a lováról. Nagy az öröm a testvérek közt, és alighogy meggyógyult a három fiu, mennek vissza hazájukba. Nagy az öröm a palotában, ölelkeznek az anyjukkal és mind mondják a ló-fiunak, hogy ő legyen a pádisájuk. «Nem előbb - mondja a ló-fiu - míg végére nem járok még két *dev*nek, a másik két testvérének.» Ezzel ismét lovára kap és addsz a kezé város keze, kivágtat a palotából.

Megy, mendegél, hát ahol az egyik *dev* rántja ki a fákat gyökerestül és rakja egymásra. «Mit csinálsz ezzel a sok fával?» kérdi tőle a ló-fiu. «Egy ló-fiu nevű királyfi jár a vidékünkön; - mondja a *dev* - egyik testvérünket már megölte, várat csinálok magamnak, hogy engem is meg ne öljön.»

«Ismered azt a ló-fiut?» kérdi a *dev*től a fiu. «Nem én,» feleli vissza. «A kinek az az orrát megfogja, - mondja a ló-fiu - ki is szakítja», és azzal olyat ránt a *dev* orrán, hogy töből kiszakadt. Megijed a *dev* szörnyen és rimánkodik a ló-fiunak, hogy ne bántsa az életét, inkább holtig hiv marad hozzá.

Nem bántja a királyfi, hanem magával viszi és úgy indulnak el kettesével. Addig mennek, addig mendegélnek, míg ráakad a ló-fiu a másik *dev* re is. Gyűjtögeti a rengeteg nagy követ és egymás fölibe rakja. Kérdi tőle a fiu, hogy mi lesz ezekből a kövekből. «Vár - mondja a *dev* - hogy a ló-fiu meg ne ölhessen.»

«Ismered a ló-fiut?» kérdi ettől is a fiu. «Nem én,» feleli vissza. «A kinek az a vállára teszi a kezét, - mondja a ló-fiu - be is horpasztja», és azzal olyat üt a vállára, hogy féldereku maradt tőle. Rimánkodik a holtta ijedt *dev*, hogy szolgálatába szegődik, csak az életét hagyja meg.

Hárman járnak hosszú úton és a mint odaérnek egy hegy tövéhez, egy egész nyáj juhra bukkannak. De se juhász, a ki őrizze, se senki, a ki haza hajtja őket. Este felé maguktól elindulnak a juhok, nyomukban a fiu a két *dev*vel.

Egy nagy barlangba térnek meg a juhok, minden van benne, csak emberi lélek nem. Vesz a ló-fiu egy juhot, levágja, megsütik, megeszik és lefeküsznek. Reggelre kelve a mint ismét indulóban voltak a juhok, mondja a fiu a *dev*eknek, hogy egyikőjük maradjon a barlangban, ő meg a másik megy a juh-nyáj után és ha estére visszatérnek, kész legyen egy sült juh. Azzal megy az egyik *dev*vel a juhok után, a másik meg veszi az otthon hagyott juhot, levágja és teszi a tűzre.

A mint foglalatoskodik a *dev* a tűznél, íme egy két rét hajlott vén anyóka tipeg be hozzá, és rimánkodik egy kis darab húsért. Kés után nyúl a *dev*, hogy levágjon neki egy darabot, de mialatt hátra fordul, kapja az öreg a juhot és eltűnik vele. Estére megjön a fiu a *dev*vel meg a sok juhval, kéri a sültet, mert ugyancsak megéheztek. Ijedgezve, akadozva elbeszéli a *dev*, hogy mi történt vele. Lepirongatja a fiu az ügyetlenségéért, vesznek hamarosan egy másik juhot, leölik és azt készítik el vacsorának.

Másnapra kelve a másik *dev*et hagyja otthon és a lelkére köti, hogy jobban vigyázzon mint az orratlan testvére. Vesz a félvállú a juhot, levágja és a mint a tűzre teszi, ehol ismét az anyóka. Addig kér a *dev*től egy kis darab juhhúst, míg ráhajlik a szíve. Fordul a késért, de mikorára vágna a juhból egy darabot, se hús, se öreg asszony. Jön a ló-fiu a juhokkal, hát megint nincs vacsora. Mit csináljon, megint leölnék egy juhot, és másnapra kelve a ló-fiu marad otthon, hogy majd végére jár ő annak az öreg asszonynak.

Oda a két *dev* a juhokkal, a ló-fiu is készülődik az ételfőzéshez. A mint éppen tűzre teszi a húst, jön az agg anyóka és rimánkodik neki egy falatkáért. «Fogd csak meg a juh czombját», mondja neki a fiu. Megfogja az asszony a czombot, a fiu meg veszi a kést és egyet csap rá,

lenyekkenti vele az öreg fejét. Gurul a fej, gurul, a ló-fiu mindenütt nyomában és addig követi, míg csak egy kutba nem gurult a fej. Megjegyzi magának a helyet, visszatér, megfőzi a húst és a mint megjönnek a *devek*, előttük a kész étel. Csak úgy hüledezett a két *dev* a ló-fiu dolgain.

Másnap megy a fiu a *devekkel* a kúthoz, mondja nekik, hogy ide gurult a boszorkány feje és odaad nekik egy kötelet, hogy kössék a derekához és ereszszerk le rajta. Leeresztik a *devek* a fiut, és a mint leér a kút fenekére, megnyílik előtte egy vasajtó. Bemegy, hát olyan egy kert, akár a paradicsom; a kertben egy szép lány, akár egy *húri*. Megpillantja a lány a fiut, és kérde tőle, hogyan jutott a kertbe. Mondja neki a fiu, hogy egy boszorkányt ölt meg, annak a feje után került ide. Erre előveszi a lány egy szék alól a boszorkány fejét, odaszalad a fiuhoz és mondja neki, hogy egy boszorkány anyától szabadította őt meg, juttassa ki a kútból is. Viszi a fiu a kút tövébe, de kéri a lány, hogy még két testvére van a kertben, azokat is vigye magával. Veszi a fiu a három lányt, felkiált a *deveknek* és felhúztatja őket a kútból. Egyet gondol a két *dev* a három szép lány láttára. Lányt is kapnak, a ló-fiutól is megszabadulnak; hagyják a fiut a kútban, a három lánynyal meg odább állanak.

Ott a fiu a kút tövében, azt se tudja, merre menjen. Nyakába veszi az alsó világot, és addig keres, addig kutat, míg egy nagyocskva várost pillantott meg. Bemegy a városba, hát ott a boszorkány teste, előtte a sok nép meg a város pádisája. Megtudja a fiu, hogy a boszorkány nagy ellensége volt a városnak, hogy elállotta a vizét és már hosszú idő óta nem juthattak tőle italhoz. Oda megy a fiu a pádisához és mondja neki, hogy ő ölte meg a boszorkányt. A megörült a fiunak a pádisá. Kérde tőle, hogy mi a kívánsága, lány-é vagy koronája. «Se a lányod, se koronád, - mondja a fiu - a föld színére szeretnék feljutni.» Hivatják a smaragd *Ankát* és madár hátán feljutott a föld színére.

Ez az enyém, az a tied, járja a sok vadon utat, míg ismét eljut egy városba. Leül egy forráshoz, hogy szomszját oltsa, és hogy egyet pihenjen mellette. Egy öreg asszony vetődött oda a kúthoz, szóba áll vele a fiu és kéri, hogy fogadja be a házába vendégnek. «Szivesen,» mondja az öreg, és azzal mennek a városba az öreg asszony házába. Beszélgetés, falatozás közben egyszerre csak sírás-rívás, a városban nagy jajgatás. Kérde a fiu az okát.

«Egy nagy sárkány ül a nyakunkon, - mondja az asszony - attól nincs nyugta a városunknak. Minden évben előjön és egy-egy lányunkat elvisz. Ma a szultán-kisasszonyunkra került a sor, azon siránkozik a világ.»

Alighogy elhallgatnak a sírással, egyszerre csak nagy nevetés, város mögött vigadozás. «Hát ez mit jelent?» kérde a ló-fiu.

«Egy hónapja - beszél az asszony - hogy egy félvállú meg egy fületlen került a városunkba. Három szép lányt hoztak magokkal és ma tartják a lakodalmukat.»

- El is felejtettük volt megmondani, hogy a ló-fiu egy gyűrűt kapott a boszorkány kútjabeli legkisebbik lánytól. - Veszi ezt a gyűrűt, odaadja az öreg asszonynak és egy csomó aranyat ígér neki, ha szerét teheti valahogy és elmegy a lakodalomba. Csak annyi lesz a dolga, hogy megmutatja a legkisebbiknek a gyűrűt.

Megy az asszony a lakodalmos házba és leül a lányok mellé. A legkisebbik, a mint az illendőség hozza magával, odamegy, hogy kezét csókoljon az öregnek. «Ne bánts lányom, ne bánts» és tartja oda a gyűrűs ujját. Alighogy megpillantja a lány a gyűrűt, öleli és rimánkodik neki, hogy honnan vette, ki adta neki. Alig tudja az asszony türtőztetni, és nincs tőle nyugta, míg meg nem ígéri neki, hogy este felé elvezeti hozzá.

A fiu ezalatt megy a városba és látja a sok népet, a mint kísérik a szultán-kisasszonyt. Elérkeznek egy nagy sátorhoz, a lányt beviszik és ott hagyják, hogy eljöjjön érte a sárkány.

Oda megy a fiu a sátor elé, és a mint megpillantja a lány, mondja neki, hogy Álláh szerelmére siessen el innen, mert őt is előli a sárkány. Nem felel rá a fiu, hanem oda áll az ajtó megé és úgy várakozik a szörnyetegre.

Jön a hétfejű sárkány és a mint megpillantja a fiut, legelőször is annak rohan oda nagy dühében. De kapja a fiu a pajzsát és úgy bele döfi az állatba, hogy ott kiszállt az élet belőle. Aztán fogja a lányt, odaadja az embereknek, hogy vigyék haza az apja palotájába, ő meg siet az öreg asszony házába.

Ott várakozott már a legkisebbik lány és úgy elteltek örömmükkel, hogy a másik kettő eszökbe se jutott. Kapja magát, elmegy a lakodalmas házba és se kérd, se szól, veszi a két *devet* és küldi az egyiket a másik után, a pokol tüzébe. Veszi aztán a másik két lányt is, és viszi őket az öreg asszonyhoz.

Ezalatt repült a hír a palotába, hogy megölték a sárkányt, és életben van a szultán-kisasszony. Megy a sok nép meg a pádisá a lány elibe, ott jó életelevenen, de hol a fiu, a sárkány ölö, senki se tudja megmondani. Addig keresik, addig nyomozzák, míg ráakadnak a ló-fiura. Viszik nagy pompával a palotába, odaadják neki a lányt, ha akarja az országot is. «Nekem is van országom, koronám - mondja a fiu - csak feleségem nincs.»

Ezzel veszi a lányt, az öreg asszony házából a másik hármat és viszi valamennyijét haza. A legnagyobbik lányt az idősebb testvérének, a legfiatalabbikat a legkisebbik fiunak adja. Ő maga a szultán-kisasszonyt tartja meg, hűgának meg a *vezér* fia, úgy lakodalmaznak mind egyszerre, negyven nap és negyven éjjel.

A kígyó-peri és a varázs-tükör.

Volt egyszer egy szegény favágó meg egy legény fia. Megbetegedik egy nap a szegény ember és így szól a fiához: «Ha meg talállok halni, folytasd a mesterségem és menj ki mindennap az erdőre. Vághatod a melyik fát akarod, csak egy cziprusfa van az erdő szélén, azt az egyet kiméld meg.» Egy pár nap múlva meghal, eltemetik.

Megy a fiu mindennap az erdőre, vágja a fákat, eladja, csak az egy cziprusfát kimélte meg. Közelébe jut egy nap ennek a fának és gondolkodik, hogy mi lehet ezzel a fával, hogy nem szabad hozzá nyulnia. Addig nézi, addig vizsgálja, míg veszi a fejszáját és neki vele a fának. De mintha csak lába kelne a cziprusnak, távolodik a fiu elől. Felül a favágó a szamarára, utána a fának, de nem tudja utólélni, pedig az idő is ráesteledett e közben. Fogja, oda köti a szamarát egy fához, ő meg felmászik, és ott várja be a reggelt.

Másnap amint felvirrad a fán, leszáll, hát csak a csontja maradt meg a szamarának. «Nem bánom, ha gyalog is,» mondja a favágó és azzal megint utána a cziprusnak; a fa előre, ő meg utána. Egész nap üzi, de nem bírja utólélni. Harmadnap is veszi a fejszáját, és amint megy a fa után, előtte egy kígyó meg egy elefánt, úgy viaskodnak egymással. Igazat hogy szóljak nektek, úgy se igaz, így se való, elefántot nyeli kígyó. Lenyelte az igaz, de ott rekedt a nagy foga a kígyó torkán és amint meglátja a két állat a fiut, kéri, hogy segítsen rajtuk.

Mi mindent nem ígér neki az elefánt, ha a kígyót megöli. «Csak a fogát törd le, - mondja a kígyó - a munka is könnyebb, a jutalom is nagyobb.» Rááll a fiu erre a beszédre és lecsapja fejszéjével az elefánt fogát. Hálálkodik neki a kígyó és mondja, hogy tartson vele, hadd adja meg az ígért jutalmat.

Útközben megáll a kígyó egy forrásnál és azt mondja a fiunak: «Várj meg, míg egyet fürdök a vízben, és akármilyen történik is, meg ne ijedj.» Erre, alighogy becsuszsza a kígyó a vízbe, olyan rémítő fergeteg, olyan orkán, olyan zivatar támad, hogy villám a villámra, mennykő a mennykőre, akár az utolsó ítélet. Ismét elcsendesedik minden, és ime ember támad a kígyóból, úgy indulnak ismét utra.

Keveset meg sokat járnak, kávéznak meg csibukoznak, vetnek földbe violákat és amint közel érnek a házukhoz, azt mondja a kígyó-peri a fiunak: «Nemsokára haza érünk az anyám házába. Ha majd kinyílik a kapu, testvérenek szólítalak és behívlak a házba. Kávét adnak, ne fogadd el, ételt adnak, ne fogadd el, egy kis tükördarab van a kapu zugában, azt kérd el anyámtól.»

Ezzel elérnek a házhoz és amint zörgeti a *peri* az ajtót, jön az anyja és az nyitja ki. «Gyere testvér», szólítja maga után a fiut. «Ki a te testvéred?» kérdi tőle az anyja. «Az, a ki az életem megmentette,» mondja a fiu és azzal beszél az anyjának a dolgot. Bemennek a házba, hoz az asszony a fiunak kávét meg csibukot, de nem akarja elfogadni. «Sietős az utam - mondja a fiu - nem maradhatok sokáig.»

«Pihenj meg legalább - mondja az asszony - vendéget nem bocsáthatunk ki semmi nélkül.»

«Nem kell nekem semmi, a kapu zugában ott egy tükördarab, ha azt adod, elfogadom,» mondja a fiu. Nem adta volna az asszony, de ráförmed a fia, hogy az ő élete tán csak felér egy tükördarabkával. Nem szívesen ugyan, de mégis odaadta aztán az asszony.

Utra kél a fiu a kis tükördarabkával és nézegeti mindenfelől, hogy mi hasznát vehetné ennek. Amint forgatja és vizsgálgatja, egyszerre csak előtte az arab szellem, egyik ajka az égen, másik ajka a földön. Úgy megijedt a szegény fiu, hogy ha azt nem mondja az arab: «Mit parancsolsz én szultánom?» talán el is fut onnan örökre. Alighogy ki merte mondani, hogy ennivalót

hozzon neki. Pedig azon nyomban, annyi előtte a drága szép étel, hogy soh'se látott olyat favágó apjánál.

Kíváncsi lett a fiu a tükörrre és amint megint belenéz, ismét előtte az arab. «Mit parancsolsz én szultánom?» Eszébe se jutott hamarjában valami, palotát talált kimondani. Olyan egy szép palota állott előtte, hogy a pádisáé se lehetett különb. «Vidd el innen,» parancsolja a fiu, hát eltűnik előle a palota.

Örül a fiu a tükörnek és egyéb gondja sincs, minthogy mit kívánjon magának. Eszébe jut a szép szultán-kisasszony, a pádisája lánya és a másik pillanatban már ott a szeme a tükrön. Egy szép palotát kíván a nagyajku arabtól, benne legyen a pádisá világszép lánya, ő pedig mellette. Egyet néz a fiu, hát ott ül a szép palotában, szultán-lány az oldalánál. Ölekeznek, csókolóznak, úgy élik a világukat.

Megtudja e közben a pádisá, hogy eltűnt a lánya a palotából. Tűvé teszik érte az egész országot, hírvivőket küld mindenfelé, de hiábavaló volt minden fáradságuk, nem került meg a lány. Jön egy öreg asszony a pádisához és mondja neki, hogy csináltasson egy nagy szekrényt, czinkeztesse ki belülről, tegyék bele és dobják a tengerbe. Megtalálja ő a szultán-kisasszonyt, ha itt nem, hát a tengeren túl. Elkészítetik a nagy szekrényt, beleteszik a vén asszonyt, nehány napra való ételt is adnak mellé és bedobják a tengerbe. Hullámról hullámra addig vetődik a szekrény, míg elér ahhoz a városhoz, a hol a szultán-kisasszony élt a fiuval.

A halászok ép ott állottak a parton, meglátták a szekrényt a tengerben. Horoggal meg kötéllel addig próbálgatják, míg kihúzzák a partra, és amint felnyitják, egy öreg anyó mászik ki belőle. Kérdik tőle, hogy hogyan került belé.

«Óh hogy a szemecskéje vakuljon meg az én ellenségemnek,» kezdi az anyó a sopánkodást. «Nem ezt érdemeltem én meg tőle,» és emellett úgy elsiránkozik, hogy minden szavát igaznak hitték az emberek. «Hol a városotok *beje*, hátha megszánakozik rajtam, és befogad a házába», kérdi az emberektől. Megmutatják neki a palotát, és biztatják, hogy menjen oda, talán bejuthatna valahogy.

Megy az öreg a palotához, és amint kopogtat a kapuján, leszól a szultán-lány, hogy mi járatban van itt náluk. Azonnal megismerte az öreg a lányt, de mintha nem is tudná, azon könnyörög neki, hogy fogadja a szolgálatába. «Este haza jön az uram, megkérdem tőle - mondja a lány - addig húzódj meg itt a sarokban.» Megengedte neki az ura, hogy befogadja az asszonyt a házba, és másnap már ott cselédeskedett mellette.

Ott az asszony egy nap, két nap, egy hét, két hét, hát se szakács, a ki főzne, se szolga, a ki tisztogatna, és mégis mindennap ott a szép étel, mindenütt csak a nagy tisztaság. Felmegy az öreg a lányhoz és kérdi tőle, hogy nem unatkozik-e egész nap egyedül. «Ha megengednéd, én is veled tölténém az időt, talán úgy jobb lenne.»

«Megkérdem elébb az uramtól,» mondja a lány. Nem bánta a fiu, ha az öreg asszony is segít neki időt tölteni, és így feljutott a lány szobájába, hogy együtt töltsék a nappalokat. Kérdi tőle egy nap az öreg, hogy honnan veszik az ételt és ki szolgálja ki a házat. Nem ismerte a lány a tükördarabkát és nem tudott az asszonynak mit mondani. «Tudd ki az uradból» beszéli rá az öreg, és alighogy otthon van a fiu, addig édeskedik, addig hizeleg az urának, hogy megmutatja neki a tükröt.

Csak ez kellett az öreg asszonynak. Egy-két nap úgy telt el, de a harmadikon meg a negyediken mondja a lánynak, hogy kérje el az urától a tükördarabot, mulat is vele, idejét is könnyebben tölti. Az urától csak kérnie kellett, hamisságra ki gondolt volna, odaadta neki.

Az öreg asszony se aludt e közben. Megtudja, hogy hol tartogatja a lány a tükröt, ellopja onnan és amint belenéz, előtte az arab. «Mi a parancsod?» kérdi az öregtől. «Engem a

lánynyal az apja palotájába.» ez az első parancsa. Másodiknak hamuvá téteti a fiu palotáját, és amint hazakerül a favágó fiu, hát csak a macskája melengeti magát a hamun. Egy kis étel is maradt mellette, a mit éppen a szultán-lány dobott a macskának.

Veszi a fiu az étel-maradékot és indul, hogy felkeresi ő a feleségét, ha a világ végéig megy is. Addig megy, addig törődik, míg elér a hazájába, a felesége városába. Oda megy a palota elé és úgy könyörög a szakácsnak, hogy vegye mellé a konyhába, hogy csupa szánalomból is, szolgálatába fogadta. Egy-két nap és megtudta a palotabeliektől, hogy haza került a szultán-kisasszony.

Beteges egy nap a szakács, nincs inyére az ételfőzés. Látja ezt a fiu és mondja neki, hogy pihenjen egyet, megfőzi ő az ételt helyette. Ráállott a szakács és mondja neki, hogy miket főzzön, hogyan készítse el. Hozzálát a fiu a főzéshez, és amint viszik fel az ételeket, veszi azt a maradékot, a mit a hamun lelt és odateszi a lány tányérjába. Alighogy meglátta a lány ezt a kis maradékot, megsejtette, hogy közelében az ura. Hivatja a szakácsot és kérdi tőle, hogy ki van mellette a konyhában. Kezdetben tagadta, végre bevallotta, hogy egy szegény fiu kéreztetett be hozzá.

Szalad a lány az apjához és mondja neki, hogy egy szegény fiu van a konyhában, olyan jól készíti a kávé, hogy azt szeretné a kávéjának. Felrendelik a fiut és az nap óta ő főzi a kávé, ő viszi be a szultán-kisasszonyhoz. Összekeverültek megint és beszél az urának, hogy ki művelte velök ezt a dolgot. Várják a sorát, hogy ismét kézrekeríthessék a tükröt, és egyre tanakodnak a dolgon.

Addig jár be a fiu a lányhoz, hogy feltűnt az öreg asszonynak. Hogy hosszúra ne nyujsuk, felismerte az öreg a fiut, belenéz a tükörbe és visszaviteti szegényt a palotája hamujához. A macskája még mindig ott guggolt rajta. Ha megéhezett, egereket fogott, és olyan pusztítást vitt végbe rajtuk, hogy alig maradt katonája az egerek pádisájának.

Eleget búsul a szegény pádisá, de nem mernek kikötni a macskával. Megpillantja egy nap a fiut, odamegy hozzá és kéri, hogy mentse meg a nagy bajtól, mert maholnap tönkre megy az egész birodalma.

«Megmentenélek - mondja a fiu - de nekem is elég baj van a nyakamon.»

«Mi a te bajod?» kérdi tőle az egerek pádisája. Elmondja neki a fiu a tükördarabkája történetét, hogy hogyan lopták el tőle és hogy kinek a keze közé került.

«Ezen még segíthetni,» mondja a pádisá és ezzel hívja össze a világ összes egereit. Kérdi tőlük, hogy ki járatos ebbe meg ebbe a palotába, ki ösmeri ilyen meg ilyen öreg asszonynak a szobáját meg egy tükördarabkáját. Egy sánta egér biczeg erre elé, földet csókol a pádisá előtt, és mondja, hogy ő lopogatja a szekrényéből az ételt. Azt is látta a kulcslyukon, hogy egy tükördarabkát vesz elő minden este és eldugja a párnája alá.

Megparancsolja erre a pádisá, hogy menjen és lopja el azt a tükördarabkát. Két társat kér még maga mellé az egér, az egyiknek ráül a hátára és úgy mennek az öreg asszonyékhoz. Este volt a mikor oda értek, az öreg asszony ép javában falatozott. «Éppen jókor jöttünk - mondja a sánta egér - nekünk is jut valami az ételből.»

Ezzel belopózkodnak a szobába, jóllaknak és úgy várják be az éjszakát. Megbeszélnek a teendőjüket és amint lefekszik az öreg asszony, ott lesi a három egér, hogy elaludjék. Alighogy elaludt, felmászik a sánta egér az ágyba, oda huzódik az arcához és farkinczával kezdi az öreg orrát piszkálgatni.

«Hepsi, hepsi,» olyanokat prüsszent az asszony, hogy a feje majd kiugrott a helyéből. «Hepsi, hepsi», lesi a másik két egér, kirántják a tükröt a párna alól, kapják a sántát a hátukra és hazáig meg se állanak.

Nagyot örül a fiu a tükörnek, veszi a macskát, hogy kárt ne tegyen az egerekben, és indul onnan más vidékre. Veszi aztán a tükördarabot, belenéz és ime «mit parancsolsz én szultánom?» előtte az arabja.

Kér a fiu aranyos ruhát, egy egész sereg katonát. Körülnéz, előtte a szép ruha, felveszi, előtte egy szép ló, ráül; utána egy nagy sereg, úgy indul a városába. Amint megérkezik, megáll a palota előtt és körülvéteti a katonákkal. Aj megijedt a pádisá a nagy sereg láttára.

Bemegy a fiu és megkéri a lányt az apjától. Ijedtében meg örömében nemcsak a lányt, de a birodalmát is odaadta; az öreg asszonyt a nagyajku arabbal vitetik el, ők meg élnek boldogságban, ragyogó nagy szultánságban. Mellettök a varázstükör, minden bajnak oszlatója.

Türelem-kő, türelem-kés.

Volt egyszer egy szegény asszonynak egy lánya. Az asszony odajárt fehérruhát mosni, a lányka meg otthon foglalatzkodott a hímző asztalánál.

Ül egy nap az ablakánál és a mint javában dolgozgat, ime egy kis madár repül a hímző-asztalára és azt mondja a lánynak: «Óh leányka, szegény leányka, egy halottnál a *kiszmated*». Azzal ismét elrepül. Oda lett a lány nyugalma és beszéli este az anyjának, hogy miket mondott neki egy madár. «Ajtót, ablakot jól zárj be - mondja neki az anyja - úgy ülj a munkához».

Másnap reggel ajtót, ablakot bezár, úgy fog a lány a munkához. De egyszerre csak prrr... és ott a kis madár a hímzőasztalán. «Óh leányka, szegény leányka, egy halottnál a *kiszmated*,» és azzal ismét elrepül. Még jobban megijedt a lány ezen a beszéden és panasolja ismét az anyjának. «Másnap - tanítja az anyja - ajtót, ablakot megint zárj be és menj be a szekrénybe. Gyujts benne gyertyát és úgy dolgozz.»

Alighogy elmegy reggel az anyja, bezár a lány mindent, gyertyát gyújt és hímzőasztalostúl bezárkózik egy szekrénybe. De alig tesz egy-két öltést, ott a madár előtte és: «Óh leányka, szegény leányka, egy halottnál a *kiszmated*», prrr... kirepül. Azt se tudta a lány, hova legyen nagy nyugalanságában. Félredobja a munkát, és egyre azon töri magát, hogy mit jelenthet az a mondás. Az anyja se különb, a mint megtudja este a dolgot; otthon marad másnap reggel, hadd lássa ő is a madarat. De biz a ki nem jött többet, az a madár volt.

Örökös a nyugalanságuk, vége van a nyugalmuknak. Ki se mozdulnak a házból és egyre lesik, egyre várják, hátha megint bevetődik a madár. Jönnek egynap a szomszéd lányok és kéri az asszonyt, hogy engedje el velük a lányát. Mulatozni mennek a szabadba, hátha elfelejti köztük a buját. Nem meri az asszony elbocsátani, de úgy ígéri, hogy vigyáznak rá, úgy fogadják, hogy nem tévesztik szem elől, hogy rábirják végre.

Megy a sok lány a mezőre, tánczolgatnak, pajzánkodnak, míg csak le nem szállóban a nap. Hazajövet megállanak egy forrásnál és egyet-egyet isznak belőle. Oda megy a szegény asszony lánya is, és a mint iszsa a vizet, ime egy fal van közte meg a lányok közt. De olyan egy fal, hogy szem olyat még nem látott. Hang át nem juthat olyan magas, ember belül nem kerülhet, olyan széles. Óh be megijedt a sok szegény lány. Olyan siráncozás, olyan futkározás, olyan kétségbeesés, hogy mi lesz már a szegény lánynyal, mi lesz a szegény anyjával.

«Nem megmondtam, - mondja az egyik - hogy ne hívjuk magunkkal.» «Mit mondjunk most az anyjának - sopánkodik egy másik - hogy kerüljünk színe elé.» - «Ez az oka, az az oka; te hívtad őt; nem, te hívtad», egyre folyik köztük a szó, egyre nézik a nagy falat.

Az anyja várja ezalatt a lányát, kiáll a kapu ajtóba és úgy lesi a jöttüket. Jönnek a lányok nagy siráncozva és alig merik az asszonynak elmondani, hogy mi lett a lányával. Fut az asszony a nagy falhoz, és belül a lánya, kívül az anyja, addig sírnak-rínak, míg csak a könyükben tart.

Elaludt a lány a nagy sírásba és a mint felkél másnap reggel, egy nagy-nagy ajtót pillant meg a fal mellett. «Meg lett a mi meg lett volna, eltört a mi eltört volna,» fogja a lány és kinyitja az ajtót. Olyan egy szép *szeráj* van a kapun belől, hogy álmában se látott idáig olyat. Benyit a csarnokába és megpillant a falon vagy negyven kulcsot. Veszi és amint rendre nyitja vele a szobákat, hát az egyikben ezüst, a másikon arany, a harmadikban gyémánt, a negyedikben smaragd, szóval mindegyikben más-más drágakő, hogy csak úgy vakítja a fénye a szemet.

Bemegy a negyvenedikbe, hát ott egy szép *bej* kiterítve, mellette egy gyöngylegyező, a mellén meg írott papir. «Negyven napig legyezgető, mellettem elimádkozó, megtalálja a *kiszmetét*», ez volt a papirra ráírva. Eszébe jut a lánynak a kis madár, hogy ime csakugyan halottnál a jövője sorsa.

Mosakodik az imádkozáshoz és legyezővel a kezében, úgy ül le a *bej* mellé. Éjjel-nappal legyezgeti, szüntelenül imádkozik, míg csak meg nincs a negyvenedik napja. Az utolsó nap reggelén kinéz egy kissé az ablakon és egy arab lányt pillant meg a palota előtt. Gondolja, hogy felhívja egy perczre, hadd imádkozzék a *bej* mellett míg ő megmosakodik és rendbe szedelőzködik.

Felhívja a fekete lányt és odaállítja a *bej* mellé, hogy imádkozzék helyette és legyezgesse az arcát. A lány meg lesiet, mosakodik, öltözködik, hogy szépen fogadhassa a felébredő *bejt*, életének *kiszmetjét*.

Ezalatt meg elolvassa az arab a papirost és mialatt oda késik a lány, felébred a fiu; körülnéz és alighogy meglátja a feketét, átöleli és feleségének szólítja. Alig hitt a szemének a szegény lány, amint benyitott a szobába. Hát még amint rátámadt az arab lány. «Én szultán-lány létemre nem állok így járni - förmed rá a szegény lányra - ez a cseléd darabja meg ilyen cziprón mer előttem megjelenni.» Kikergeti a szobából, és küldi a konyhába, hogy végezze a dolgát, a főzést-sütést. Feltűnik a *bej*nek a dolog, de nem szólhat semmit, az arab a felesége, a másik meg a konyhában szakácskodik.

Bájrám (ünnepe) felé járt az idő, és amint ilyenkor szokás, meg akarja a *bej* a háza népét ajándékozni. Odamegy az arabhoz és kérdi tőle, hogy mit hozzon neki a *bájrám* ünnepre. Olyan ruhát akar az arab, hogy tű ne járja, olló ne vágja. Lemegy aztán a konyhába, és a lánytól is megkérdi, hogy mit akar.

«Türelem-kő sárga színű, türelem-kés barna nyelű, ezt a kettőt hoznád nekem,» mondja neki a lány. Utra kél a *bej*, megveszi az arabnak a ruhát, de a türelem követ meg a türelem kését sehol se tudja megtalálni. Mit csináljon, a nélkül kell hogy visszatérjen és rászáll a hajóra.

Amint elér a hajó a fele útra, egyszerre csak megáll és se előre, se hátra. Megijed a kapitány és mondja az utasoknak, hogy szó nem tartó van a hajón, amiatt nem mehetnek tovább. Előáll erre a *bej* és mondja, hogy ő az, a ki a szavát meg nem tartotta. Kiteszik a *bejt* a partra, hogy elébb váltsa be az ígéretét és úgy térjen vissza a hajóra. Megy a *bej* a tengerparton, tengerpartról nagy völgyekbe, addig járkál, addig bolyong, míg megáll egy nagy forrásnál. Alighogy rátámaszkodik a kövére, egyszerre csak előtte a nagyajku arab és kérdezi a kívánságát.

«Türelem-kő sárga színű, türelem-kés barna nyelű, ezt a kettőt hoznád nekem,» mondja az arabnak a *bej*. A másik pillanatban már ott a kezében a kő meg a kés, odamegy a hajóhoz, rászáll és hazaér az ünnepekre. Átadja a ruhát a feleségének, a követ meg a kést leviszi a konyhába. De feltűnt a *bej*nek, hogy mit csinál majd vele a lány; fogja, este felé belopózkodik a konyhába és vigyázza a dolgot.

Amint ráesteledett a lányra, veszi a kést a kezébe, a követ meg maga elé teszi és kezdi beszélni a történetét. Elmondja, hogy mit szólott háromszor a kis madárka és milyen nagy félelemben ejtette vele, őt is, az anyját is.

- És amint ránéz a kőre, egyszerre csak dagadozni kezd, a sárgája forr és sistereg, mintha élet volna benne. -

Folytatja aztán a lány, hogy hogyan tévedt a *bej* palotájába, negyven napig imádkozott mellette és hogyan bizta az arabra az imádkozást, míg ő lement mosakodni és öltözködni.

- Egyre dagad a sárga kő, forr és habzik, mintha szét akarna pattanni. -

Elmondja a lány azt is, hogy hogyan csalta meg az arab, és a helyett, hogy őt vette volna el a *bej*, az arab lett a felesége.

- Mintha csak szive lett volna a sárgakőnek, úgy elhabzik, úgy feldagad, és mikorára elbeszélte a lány a történetét, egyet pattant és szétmállott. -

Fogja a lány a bicsak nyelét és elkezdi: «Óh te sárga türelem-kő, kő vagy és még se tudad kiállani, hát én hogy állanám ki, gyenge lányka, szegény lányka.» Ezzel fogja a kést és magába akarja döfni, de előrohan a *bej* és megragadja a kezét.

«Te vagy az én igaz *kiszmitem*», mondja a fiu, felviszi a szobájába, az arabnak a helyére. Megöletti az álnok feketét, a lány anyját meg elhozatja és úgy élnek nagy boldogságban.

Kis madárka száll be néha a *szeráj*nak ablakára és elcsicssergi öröm-vigan:

«Óh lányka, boldog lányka, megtaláltad a *kiszmited*.»

A kút ördöge.

Egyszer volt is, nem is volt, ha volt is, még abban az időben volt, mikor még anyám az én anyám volt, én meg anyám lánya voltam; mikor még anyám az én lányom volt, én meg az anyám anyja voltam. Ekkor történt, hogy egyszerre csak útra keltünk, megyünk, megyünk, megyünk, keveset megyünk, sokat megyünk, hegyen megyünk, völgyön megyünk, hat hónapig folyvást megyünk, egyszerre csak hátra nézünk, hát egy árpányi helyet ha haladtunk. Megint csak útra keltünk, addig járunk, addig kelünk, míg eljutottunk a *csinimácsini* pádisá kertjéig. Bemegyünk, hát egy molnár lisztet öröl, macska van az oldalánál. A macskának jaj a szeme, a macskának jaj az orra, a macskának jaj a szája, a macskának jaj a keze, a macskának jaj a lába, a macskának jaj a torka, a macskának jaj a füle, a macskának jaj az arcza, a macskának jaj a szőre, a macskának jaj a... farka.

Közel ehhez az országhoz egy favágó lakott, egyebe se volt mint a szegénysége, meg egy szörnyen veszekedős felesége. A mi pénzt csak megkeresett ez a szegény ember, mind elszedte tőle az asszony, úgy, hogy soh'se maradt nála egy árva *para* sem. Ha az estebéd el volt sózva - pedig be sokszor megtörtént - és azt találta az ura mondani: «elsóztad az ételt anyjok», mérget vehettek rá, hogy másnap egy csipet só nélkül főzött; azon sajtalán tálalta elő a főztjét. Ha pedig ki merészelte mondani, hogy: «ma meg sajtalán az étel anyjok,» annyi sót tett másnap az ételbe, hogy dehogy tudta az ura csak megkóstolni is.

Mi történik egyszer ezzel a szegény emberrel? Megtart magánál egy pár garast a keresményéből, kötelet mit vett volna rajta az istenadta. De biz azt is megtalálta az asszony az ura gelebében és ne neked te szegény ember: «Hát erre, meg amarra, te még suttyomban tán szeretőket tartogatsz, annak hordod a pénzem, úgy-e?»

Hiába esküdözik szegény feje; nem hisz neki az asszony, nem is akart neki hinni soha.

«Galambom - mondja az ura - hisz istrángot akartam venni, arra kellett volna a pénz.»

«Hogy istránggal akasztanának fel,» kívánja szíve mélyéből a hites társ.

«Ugyan már hogy tudsz ilyen csúnyán káromkodni,» próbálja az ura a csitítást.

«Még a mit eddig tettem, mind kevés a te fejednek,» bíztatja az asszony és ezzel neki az urának, olyan csetepaté, olyan dérdúr, hogy bizony magam se tudom, hogyan virradt rájuk a szép reggel.

Másnapra kelve szedelőzködik a favágó, felül a szamarára és indul a hegy felé. Csak annyit mondott a feleségének, hogy valahogy utána ne kerekedjék az erdőbe.

Most már csak azért is. Felül az asszony egy számárra, és se kérd, se hall, utána az urának. «Ki tudja - zsémbeskedik magában - mit mível ott a hegyen, ha én nem vagyok vele.»

Látja az ember, hogy nyomában a felesége, de mintha nem is látná, egy szót se szól és alighogy felér a hegyre, hozzá lát a favágáshoz. Az asszony meg, akár a nyugtalan lélek, ide-oda jár-kél a hegyen; mindent rendre néz, mindent észrevesz, csak az az avatag kút kerülte ki a figyelmét. Pedig éppen egyenesen annak tart.

Oda kiált az ura: «Vigyázz hé, kút van előtted, húzódj onnan odébb.»

Majd még szót fogad az asszony, ő bizony közelebb megy.

Még egyszer rákiált az ura: «Nem hallod, hogy húzódj onnan odébb, ahol a kút előtted.»

Gondolja az asszony, mit neki az ura szava, fel se veszi. Azzal egyet lép, de már a másodiknál meginog alatta a föld, egyet csúszik és zsupsz - bele a kútba. Az ura is egyet gondol, bizony nem töri ő magát senki után, veszi a szamarát és meg se állott hazáig.

Másnap, a mint rávirradt az idő, megint felül a számárra és a hogy felérkezik a hegyre, mégis csak eszébe jut a felesége.

«Hadd látom - úgy mond - mi lett azzal a szegény asszonynyal.» Oda megy a kút nyílásához, belenéz, de biz se híre, se hamva a feleségének. Megegett rajta a szíve, mert akárhogy, mégis csak a felesége és gondolkozik hová lehetett a kútból. Vesz elő egy kötelet, leereszti a kútba és lekiáltja a nagy mélységbe: «Fogd meg a kötelet anyjok, hadd húzzalak fel vele.»

Veszi észre az ember, hogy ugyancsak nehezedik a kötél, összeszedi az erejét, csak húzza, csak húzza: hát teremő Álláh, kit húzott ki a kútból? - Egy rút kísértetet. Aj megijedt a szegény favágó.

«Sose félj én tőlem, szegény ember, - szólal meg a kísértet - hogy a hatalmas Álláh áldjon meg a tettedért. Olyan nagy veszedelemből szabadítottál ki, hogy ítélet napig se fogom elfelejteni.»

Néz a szegény ember, hogy mi lehetett az a nagy veszedelem.

«Hány esztendeje már, - kezdi a dolgot a kísértet - hogy ez avatag kútban békességesen el vagyok; nem is tudtam én a bajról mostanáig semmit. A tegnapi napon történt, honnan, honnan nem, elég az hozzá, egy öreg asszony hull a nyakam közé; beleragad a két fülembe, de úgy ám, hogy egy percze se szabadulhattam tőle. Ezer szerencse, te találtál előkerülni, leeresztetted ezt a kötelet és lekiáltottad neki, hogy fogózkodjék belé. A helyett, hogy azt fogta volna meg, engem eresztett el, én meg kapom a kötelet és a jószágos Álláh áldassék érte, íme szárazra jutottam. Jó tettedért jót várj, ide figyelj, a mit most mondok.»

Ezzel elővesz a kísértet három falevelet, oda adja a favágónak és azt mondja neki: «Én most megyek, és bebúvok a szultán-kisasszonyba. Egész odáig lesz majd a lány, a sok orvosság, a sok hodsza, hogy se szeri, se száma; de mind hiába, senki se fog a baján segíteni. Meghallod a dolgot te is, elékerülsz a pádisá elé, ezt a három falevelet megvizesíted, és alighogy meglocsolod vele a lány arczát, kibúvok belőle és a gazdag jutalom a tied.»

Ezzel veszi a favágó a három levelet, zsebre teszi, a kísértet jobbra, ő meg balra, mindegyiknek kisebb gondja is nagyobb a kútbeli asszonynál. De lássunk csak a kísértet után.

Alighogy elhagyta az ördög fajzatja a favágót, meg se áll a pádisá szerájáig, bemegy és neki esik a szegény szultán-kisasszonynak. Csak összerogy a szegény lány nagy kinjában és egyre csak: «Jaj a fejem, jaj a fejem», szünes-szüntelen azt sikoltozza.

Hirül adják a dolgot a pádisának, elősiet, hát látja, hogy hogyan sikoltoz a lány a fejével. Azonnal orvosért, hodsáért, szerekért, füstölőkért, nem lendítenek a baján semmit. Hívatnak egy másodikat, hívatnak egy harmadikat; hiába való minden fáradság. Addig, addig, hogy vagy tíz orvossal, tíz hodsával is megpróbálkoznak, akár egy se jött volna. Egyre visong a szegény lány: «Jaj a fejem, jaj a fejem.»

«Óh édes gyermekem - szomorkodik mellette az apja - ha hallom a mint a fejed kiáltozod, hidd el, hogy az én fejem meg a szívem is, még sokkalta jobban fáj. Mi tévők legyünk? Megyek, hívom a csillagvizsgálókat, hátha azok többet tudnának.»

Ezzel a hány híres csillagvizsgálója csak van az országának, hivatja össze őket mind. Mindegyike más-más módot, más orvosságot mond, de segíteni egy se segített a lány baján. De lássuk a favágónkat.

Élte a világát a felesége nélkül, lassanként el is felejtkezett róla, el a kisértetről meg a három falevélről is, tanácsostúl, ígéretestúl.

Egyszer, a mikor rá se gondolt, jön a pádisá városából egy hirhozó, hozza a *fermánt* és nagy szóval azt olvassa ki belőle: «Nehéz beteg a lányom, a szultán-kisasszony. Orvosok, hodsák, csillagvizsgálók mind megnézték, egyik se tudott a baján segíteni. A ki csak mestere, jöjjön és orvosoljon; ha *müszülmán* (igazhivő) gyógyítja meg, maga a szultán-kisasszony és holtom után az országom lesz a jutalma, ha pedig hitetlen, birodalmam összes kincse mind az övé.»

Egyéb se kellett a favágónak. Bezzeg jutott most eszébe a kisértet, a három falevél, még a felesége is. Elmegy ő, jelentkezik a hirvivőnek, és Álláh jóvoltából meggyógyítja ő a szultán-kisasszonyt, ha addig él is. Kap a szón a pádisá embere, veszi a favágót és meg se áll vele a szerájig.

Alighogy megérkeznek, hirül adják a pádisának és abban a nyomban kész a rendelet, hogy be kell vezetni a beteg szobájába. Még jóformán be se nyitott, ehol előtte a szegény lány, egyre csak jaj a fejem, jaj a fejem, folyvást azt sikoltozza. Veszi a favágó a három falevelet, meg nedvesíti és alighogy meglocscsantja vele a szultán-kisasszonyt, egyszerre csak olyan egészséges lett, mintha sose lett volna semmi baja. Lett erre nagy öröm meg vigasság a szerájban, odaadják a favágónak a szultán-lányt, pádisá veje lett a szegény emberből.

Volt ennek a pádisának egy másik pádisá barátja, a birodalma is a szomszédságában volt. Hogy-hogy nem, ennek a lányát találta a kútbeli kisértet sorra venni. Ezt is azon mód kezdi gyötörni, és szintén nem tudnak rátalálni az orvosságára. Addig keresnek, addig kutatnak, míg meghallják, hogy hogyan menekült meg ugyanilyen bajtól a szomszéd birodalom szultán-kisasszonya. Menesztí a sok emberét a szomszédjához, hogy Álláh szerelméért küldje hozzá a vejét, hadd gyógyítsa meg az ő lányát is. Ha meggyógyítja, legyen az ő lánya a második felesége.

Küldi a pádisá a vejét, hadd gyógyítsa meg azt a lányt is, úgy se kerül nagy mesterségébe. Nem lehetett ellene semmi szólása, útra kél szegény feje és mihelyt megérkezik, vezetik egyenesen a beteg szobájába. Ime, megint csak a kútbeli kisértetével van dolga.

De bezzeg ráförmedt szegényre a czimborája. «Jót tettél velem, igaz - kezdi a kisértet - de nem mondhatod, hogy adósod maradtam. Oda hagytam érted a szép szultán-kisasszonyt, és másikat választottam ki magamnak; de te még ezt is el akarnád tőlem venni? No várj hát, a miért ezt tetted velem, elveszem tőled a másikat is.»

No de milyet szeppent erre a szegény ember.

«Nem a lányért jöttem én ide, - kezdi el szegény feje - igaz birtokod az néked, ha akarod, elveheted az enyémet is.»

«Hát mi dolgod itt akkor?» riad rá a kisértet.

«Jaj az az asszony, az a kútbeli feleségem; - sóhajtott egyet a volt favágó - feleségem volt az istenadta, a kútba is csak azért hagytam, hogy megszabadulhassak tőle.»

Nagyot ijedt a kisértet ennek hallatára és rémülve kérdi, hogy tán csak nem került megint elé.

«De elő ám - sóhajtozik az ember - azóta mindenütt a nyakamon; nincs annyi lelkem, hogy elmenekülhessek előle. Ehol ni az ajtónál, azonnal itt terem.»

Egyéb se kellett a kisértetnek. Úgy hagyta ott a szultán-kisasszonyt, meg a szerájt, meg az egész várost, meg a birodalmat, hogy hirmondója se maradt. Azóta se látta ember fia.

A szultán-kisasszony azon nyomban meggyógyult, ezt is odaadták a favágónak, és vitte haza második feleségnek.